COLECȚIA RAO CLASIC

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

Despre dragoste și alți demoni

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

Despre dragoste şi alţi demoni

Traducere din limba spaniolă
TUDORA ŞANDRU MEHEDINŢI

editura rao

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ
Del amor y otros demonios

© Gabriel García Márquez, 1994

© Editura RAO, 2014
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Ilustrația copertei
© Ssplajn | Dreamstime.com

Editura RAO
Str. Bârgăului, nr. 9-11, sector 1, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

Descrierea CIP poate fi consultată
pe pagina de internet a
Bibliotecii Naționale a României

ISBN 978-606-609-571-6

Pentru Carmen Balcells
scăldată în lacrimi

Pare-se că părul trebuie să reînvie mult mai puțin decât celelalte părți ale trupului.

TOMA D'AQUINO
Despre integritatea trupurilor reînviate
(chestiunea 80, cap. 5)

Ziua de 26 octombrie 1949 n-a fost o zi a marilor ştiri. Maestrul Clemente Manuel Zabala, şeful de redacţie al ziarului unde îmi făceam ucenicia de reporter, încheie şedinţa de dimineaţă cu două sau trei sugestii de rutină. Nu încredinţă o sarcină concretă niciunui redactor. Câteva minute mai târziu află prin telefon că tocmai se începuse golirea criptelor funerare din vechea mănăstire Santa Clara, şi-mi ordonă fără prea multe iluzii:

– Du-te până acolo să vezi dacă e rost de ceva.

Istorica mănăstire a călugăriţelor clarise, prefăcută în spital de aproape un secol, urma să fie vândută pentru a se construi în loc un hotel de cinci stele. Nepreţuita sa capelă era aproape sub cerul liber din cauza năruirii lente a acoperişului, dar în criptele ei rămâneau îngropate trei generaţii de episcopi şi stareţe şi tot felul de oameni de vază. Primul pas era s-o golească, să dea rămăşiţele celor care le reclamă şi să arunce restul la groapa comună.

M-a surprins primitivismul metodei. Muncitorii deschideau mormintele cu târnăcopul şi sapa, scoteau sicriele putrezite care se fărâmau la cea mai mică mişcare şi separau osemintele de amestecul de pulbere, fâşii de îmbrăcăminte şi şuviţe de păr ofilite. Cu cât mortul era mai

ilustru, cu atât mai anevoioasă era munca, fiindcă trebuiau să scormonească printre ruinele trupurilor și apoi să cearnă foarte fin reziduurile pentru a recupera pietrele prețioase și orfevrăriile.

Șeful șantierului copia datele de pe lespede într-un caiet de școală, orânduia oasele în grămezi separate și punea deasupra fiecăreia foaia cu numele ca să nu se încurce. Astfel că prima imagine pe care am văzut-o intrând în lăcașul sfânt a fost un lung șir de movilițe de oseminte, încinse de cumplitul soare de octombrie ce se revărsa năvalnic printre spărturile tavanului, și fără nicio altă identitate decât numele scris cu creionul pe o bucată de hârtie. După aproape o jumătate de veac mai simt încă stupoarea stârnită de mărturia aceea îngrozitoare a trecerii devastatoare a anilor.

Erau acolo, printre mulți alții, un vicerege din Peru și amanta sa tainică; don Toribio de Cáceres y Virtudes, episcop al acestei dioceze; mai multe starețe ale mănăstirii, printre care maica Josefa Miranda, și licențiatul în arte, don Cristóbal de Eraso, care-și consacrase jumătate din viață construirii tavanelor ornamentate cu muluri și fleuroni. Se mai afla o criptă acoperită cu lespedea celui de al doilea marchiz de Casalduero, don Ygnacio de Alfaro y Dueñas, însă, când au deschis-o, s-a văzut că era goală și nefolosită. În schimb, rămășițele marchizei sale, doña Olalla de Mendoza, zăceau sub propria lespede în cripta alăturată. Șeful șantierului n-a dat nicio importanță; nu era ceva neobișnuit ca un nobil din partea locului să-și fi pregătit mormântul și să fi fost îngropat în altul.

În a treia firidă de la altarul principal, pe partea Evangheliei, acolo era știrea. Lespedea sări în bucăți la cea dintâi lovitură de târnăcop, și niște plete vii, de culoarea

aramei înflăcărate se revărsară în afara criptei. Șeful șantierului a vrut să le scoată întregi cu ajutorul muncitorilor, dar cu cât trăgeau de ele, cu atât păreau mai lungi și mai bogate, până când se iviră ultimele șuvițe, lipite încă de o țeastă de fetiță. În firidă nu mai rămaseră decât niște oscioare mărunte și împrăștiate, iar pe lespedea de piatră cioplită, mâncată de salpetru, se putea citi doar un nume de botez, fără cele de familie: Sierva María de Todos los Angeles. Întinse pe jos, pletele splendide măsurau douăzeci și doi de metri și unsprezece centimetri.

Șeful șantierului îmi explică fără uimire că părul uman crește un centimetru pe lună chiar și după moarte, și douăzeci și doi de metri îi părură o medie obișnuită pentru două sute de ani. Mie, în schimb, nu mi s-a părut ceva obișnuit, fiindcă bunica îmi povestea în copilărie legenda unei micuțe marchize de doisprezece ani, cu pletele târându-i-se pe pământ ca o trenă de mireasă, care murise de turbare dintr-o mușcătură de câine, și era venerată în satele din Caraibi grație nenumăratelor minuni pe care le săvârșise. Gândul că acel mormânt ar putea fi al ei a fost pentru mine știrea acelei zile și obârșia acestei cărți.

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ
Cartagena de Indias, 1994

UNU

Un câine cenuşiu cu o stea în frunte năvăli în labirintul târgului în prima duminică din decembrie, trânti mesele cu grătare, făcu prăpăd prin tarabele indienilor şi corturile cu lozuri de loterie, şi pe deasupra muşcă patru persoane care i se iviră în cale. Trei erau sclavi negri. Ultima a fost Sierva María de Todos los Angeles, fiica unică a marchizului de Casalduero, care se dusese cu o slujnică să cumpere o ghirlandă cu clopoţei pentru sărbătorirea celor doisprezece ani pe care avea să-i împlinească.

Aveau instrucţiuni să nu treacă dincolo de Poarta Neguţătorilor, dar slujnica se aventură până la podul mobil din mahalaua Getsemaní, atrasă de larma portului cu trafic de negri, unde era pe sfârşite debarcarea unei încărcături de sclavi din Guineea. Vaporul companiei din Cadix pentru comerţul cu negri fusese aşteptat cu înfrigurare de mai bine de o săptămână, căci la bordul lui surveniseră morţi inexplicabile. Străduindu-se să le ascundă, aruncaseră în apă leşurile, fără balast. Marea furtunoasă le-a scos pe uscat, şi zorii zilei le-au găsit pe ţărm, desfigurate de umflare şi cu o ciudată culoare vineţie. Nava a fost ancorată în afara golfului de teamă să nu fie o izbucnire a vreunei molime africane, până când se dovedi că fusese doar o otrăvire cu alimente stricate.

La ceasul la care câinele trecu prin târg se încheiase debarcarea încărcăturii supravieţuitoare, într-o stare de sănătate depreciată într-un hal fără hal, şi se încerca să se compenseze pierderile cu un singur exemplar care valora cât toate la un loc. Era o captivă abisiniană cu o statură de şapte palme, unsă cu melasă de trestie de zahăr în locul uleiului comercial de rigoare, şi de o frumuseţe atât de tulburătoare, că părea ireală. Avea nasul fin, craniul oval, ochii oblici, dinţii intacţi şi alura ambiguă a unui gladiator roman. N-o însemnară cu fier roşu în ţarc, nici nu-i strigară vârsta ori starea sănătăţii, ci o scoaseră la vânzare numai şi numai pentru frumuseţe. Preţul pe care guvernatorul îl plăti pentru ea, fără tocmeală şi cu bani peşin, a fost greutatea ei în aur.

În fiecare zi se întâmpla ca nişte câini fără stăpân să muşte pe careva în timp ce fugăreau pisici sau se luptau cu vulturii pentru stârvurile din drum, şi mai cu seamă în epoca de belşug şi afluenţă în care Flota Galioanelor trecea spre târgul de la Portobelo. Patru sau cinci oameni muşcaţi în aceeaşi zi nu alungau somnul nimănui, şi cu atât mai puţin o rană ca aceea pe care o avea Sierva María, ce abia dacă i se zărea la glezna stângă. Aşa încât slujnica nu se alarmă. Îngriji copila cu mâna ei, oblojind-o cu un amestec de lămâie şi pucioasă, şi-i spălă pata de sânge de pe fustă, şi nimeni nu se mai gândi la nimic altceva decât la petrecerea din ziua când avea să împlinească doisprezece ani.

Bernarda Cabrera, mama fetiţei şi soţia fără titluri a marchizului de Casalduero, luase în zorii acelei zile un purgativ puternic: şapte boabe de antimoniu într-un pahar cu zahăr rafinat. Fusese o metisă neîmblânzită din aşa-numita aristocraţie de tejghea; seducătoare, hrăpăreaţă, pusă

pe chefuri, și cu un nesaț în pântece gata să sature o cazarmă. Totuși, în câțiva ani dispăruse din lume din cauza abuzului de miere fermentată și de pastile de cacao. Ochii de țigancă își stinseră văpaia, farmecul i se risipi, pierdea sânge și vărsa fiere, iar trupul de sirenă de odinioară deveni puhav și arămiu ca cel al unui mort de trei zile, și scăpa niște vânturi asurzitoare și pestilențiale ce speriau dulăii.

Abia dacă mai ieșea din alcov, și chiar și atunci umbla în pielea goală, sau cu o pelerină de serj fără nimic pe dedesubt care o făcea să pară mai despuiată decât dacă nu s-ar fi îmbrăcat.

Avusese șapte scaune până când se întorsese servitoarea care o însoțise pe Sierva María și care nu-i vorbi despre mușcătura câinelui. În schimb, îi comentă scandalul din port iscat de vinderea sclavei.

– Dacă-i așa de frumoasă cum se spune, poate fi abisiniană, zise Bernarda.

– Însă, chiar de-ar fi regina din Saba, nu mi se părea cu putință ca s-o cumpere cineva plătind greutatea ei în aur.

– Or fi vrut să spună în pesos de aur, zise.

– Nu, o lămuri, atât aur cât cântărește negresa.

– O sclavă înaltă de șapte palme nu cântărește mai puțin de o sută douăzeci de livre, spuse Bernarda. Și nu există femeie, nici neagră, nici albă, care să valoreze o sută douăzeci de livre de aur, poate numai dacă scoate diamante pe fund.

Nimeni nu fusese mai priceput decât ea la negoțul cu sclavi și știa că, dacă guvernatorul o cumpărase pe abisiniană, n-avea să fie pentru ceva atât de sublim cum ar fi să-i servească la bucătărie. Atunci auzi primele flajolete și petardele de sărbătoare, și imediat hărmălaia dulăilor din cuști. Ieși în livada de portocali să vadă ce se întâmplă.

Don Ygnacio de Alfaro y Dueñas, al doilea marchiz de Casalduero și senior de Darién, auzise și el muzica din hamacul unde își făcea siesta, atârnat între doi portocali. Era un bărbat lugubru, cu o expresie amară și de o paliditate de crin din pricina sângerării provocate de lilieci în timpul somnului. Era îmbrăcat într-o chilaba de beduin cu care umbla prin casă și avea o scufie de Toledo ce-i sporea aerul descumpănit. Văzându-și soția cum a adus-o Domnul pe lume, se repezi s-o întrebe:

– Ce muzică-i asta?

– Nu știu, răspunse ea. În câte suntem astăzi?

Marchizul nu știa. Trebuie să fi fost cu adevărat foarte neliniștit ca să-i adreseze o întrebare soției, iar ea trebuie să se fi simțit tare ușurată cu fierea ca să-i răspundă fără urmă de sarcasm. Se așezase în hamac, intrigat, când se auziră iar petardele.

– Sfinte Dumnezeule! exclamă. În câte suntem azi?

Casa se învecina cu ospiciul de femei Divina Pastora. Îmboldite de muzică și artificii, locatarele ieșiseră pe terasa ce dădea spre livada de portocali și întâmpinau bucuroase fiecare explozie, ovaționând. Marchizul le întrebă în gura mare unde era sărbătoarea, și ele îi risipiră toate îndoielile. Era 7 decembrie, ziua de San Ambrosio, Episcop, iar muzica și petardele răsunau din curtea sclavilor în cinstea Siervei María. Marchizul se bătu cu palma peste frunte.

– Bineînțeles, zise. Câți împlinește?

– Doisprezece, răspunse Bernarda.

– Abia doisprezece? întrebă el, lungit din nou în hamac. Ce viață lentă!

Casa fusese fala orașului până la începutul secolului. Acum era năruită și sumbră, și se părea că lumea de acolo era pe picior de mutare din cauza marilor spații pustii și

nenumăratelor lucruri nelalocul lor. În saloane rămăseseră încă pardoseala ca o tablă de şah şi câteva candelabre cu zdrenţe de pânze de păianjen. Încăperile ce se păstrau vii erau răcoroase pe orice vreme din cauza grosimii zidurilor de piatră şi a anilor îndelungaţi de izolare, dar mai ales a brizei din decembrie ce se strecura şuierând prin crăpături. Totul era saturat de nepăsarea opresivă a delăsării şi întunericului. Din fumurile senioriale ale primului marchiz nu rămăseseră decât cei cinci copoi de pradă ce păzeau nopţile.

Zgomotoasa curte a sclavilor, unde se sărbătorea ziua de naştere a Siervei María, fusese o cetate diferită înlăuntrul cetăţii pe vremea primului marchiz. Continuă să fie la fel şi în timpul moştenitorului, atâta cât ţinu traficul veros de sclavi şi de făină pe care Bernarda îl conducea cu pricepere de la fabrica de trestie de zahăr din Mahates. Acum, toată splendoarea aparţinea trecutului. Bernarda era secătuită de viciul său nesăţios, iar curtea, redusă la două colibe de lemn cu acoperiş de frunze de palmier, unde se mistuiră cele de pe urmă pâlpâiri ale grandorii.

Dominga de Adviento, o negresă neaoşă care cârmuise casa cu mână de fier până în ajunul morţii, era veriga de legătură între cele două lumi. Înaltă şi ciolănoasă, cu o inteligenţă aproape clarvăzătoare, ea era cea care o crescuse pe Sierva María. Se făcuse catolică fără a renunţa la credinţa ei yoruba, şi practica amândouă religiile în acelaşi timp, la nimereală. Îşi aflase sfânta pace sufletească, spunea, căci ce-i lipsea uneia găsea în cealaltă. Era, totodată, singura fiinţă omenească având autoritatea de a interveni între marchiz şi soţia sa, şi ambii îi arătau respect. Numai ea îi izgonea pe sclavi cu lovituri de mătură când îi descoperea săvârşind păcatul sodomiei sau preacurvind cu femei pe care le

schimbau între ei prin încăperile goale. Însă, de la moartea sa, fugeau din colibe goniți de zăpușeala amiezii și se trânteau la pământ prin toate colțurile, răzuind orezul prins pe fundul ceaunelor ca să-l mănânce, sau jucându-se cu zbârnâitori sau titirezi în răcoarea coridoarelor. În lumea aceea oprimată în care nimeni nu era liber, Sierva María era; numai ea și numai în locul acela. Astfel încât sărbătoarea se ținea acolo, în adevărata ei casă și cu adevărata ei familie.

Nu se putea imagina o petrecere mai posomorâtă în toiul muzicii zgomotoase, cu sclavii casei și cu alții de la unele familii de neam care aduceau și ei ce puteau. Copila se purta cum îi era felul. Dansa cu mai multă grație și însuflețire decât africanii de baștină, cânta cu voci diferite de a ei în diversele graiuri din Africa, ori cu țipete de păsări sau animale care-i descumpăneau pe toți. La porunca dată de Dominga de Adviento, sclavele mai tinere o pictau pe față cu negru de fum, îi atârnau șiraguri cu amulete vrăjitorești peste lănțișorul cu cruce de la botez și îi periau părul pe care nu i l-au tăiat niciodată și care ar fi împiedicat-o la mers dacă nu i l-ar fi împletit zilnic în mai multe cozi ce-i încununau capul.

Începea să înflorească într-un vârtej de forțe potrivnice. N-avea mai nimic de la maică-sa. De la tată, în schimb, avea trupul firav, sfiiciunea fără leac, pielea palidă, ochii de un albastru-întunecat și arama vie a pletelor strălucitoare. Felul ei de a fi era atât de tainic, că părea o ființă invizibilă. Speriată de o natură atât de stranie, mama îi punea la încheietura mâinii un clopoțel ca să nu-i piardă urma în penumbra casei.

La două zile după petrecere, și aproape din întâmplare, slujnica îi povesti Bernardei că pe Sierva María o mușcase un câine. Bernarda se gândi la aceasta în vreme ce făcea

înainte de culcare cea de a șasea baie fierbinte cu săpunuri parfumate, dar când se întoarse în dormitor uitase totul. Nu-și mai aminti decât în noaptea următoare, pentru că dulăii lătrară întruna fără motiv până în zori, și i-a fost teamă să nu fi turbat. Atunci se duse cu sfeșnicul în mână până la colibele din curte și o găsi pe Sierva María adormită în hamacul de frunze de palmier indian împletite, pe care-l moștenise de la Dominga de Adviento. Deoarece slujnica nu-i spusese unde era mușcătura, îi dădu la o parte cămășuța și-o cercetă îndeaproape, urmărind cu lumânarea sfoara de penitență ce-o avea încolăcită pe trup ca o coadă de leu. În cele din urmă găsi mușcătura: o crestătură la glezna stângă, care făcuse deja o coajă de sânge închegat, și niște zgârieturi abia deslușite pe călcâi.

Cazurile de turbare nu erau nici puține și nici banale în istoria orașului. Cel mai răsunător a fost al unui marchitan care umbla pe străzi cu o maimuță dresată, ale cărei apucături mai că nu se deosebeau de cele omenești. Animalul se îmbolnăvi de turbare în timpul asediului naval al englezilor, își mușcă stăpânul și o luă la fugă spre dealurile învecinate. Nefericitul saltimbanc a fost omorât pur și simplu prin sugrumare în toiul unor halucinații înspăimântătoare pe care mamele continuau să le pomenească, după ani și ani, în cântece din popor, ca să-și sperie copiii. Nu trecură două săptămâni și o hoardă de maimuțe diavolești năvăli de prin păduri, în plină zi. Dădură iama prin cotețele de porci și de găini și se năpustiră în catedrală urlând și înecându-se cu spume de sânge, în timpul tedeumului pentru înfrângerea flotei engleze de război. Cu toate acestea, dramele cele mai cumplite nu treceau în istorie, căci surveneau în rândurile negrilor, unde cei mușcați erau ascunși spre a fi supuși magiilor africane în locurile secrete ale sclavilor fugiți.

În ciuda atâtor nenorociri ce le puteau sluji drept învățătură de minte, nici albii, nici negrii și nici indienii nu se gândeau la turbare, ori la vreuna dintre bolile cu incubație lentă, atâta vreme cât nu apăreau primele simptome fără leac. Bernarda Cabrera procedă în același fel. Credea că fabulațiile sclavilor se răspândeau mai repede și ajungeau mai departe decât ale creștinilor și că până și o simplă mușcătură de câine putea dăuna onoarei familiei. Era atât de încredințată că avea dreptate, încât nici măcar nu-i pomeni de întâmplare bărbatului ei, și nici nu-și mai aminti de ea până duminica următoare, când slujnica se duse singură la târg și văzu leșul unui câine spânzurat de un migdal, ca lumea să afle că murise de turbare. I-a fost de ajuns o singură privire pentru a recunoaște steaua din frunte și părul cenușiu al celui care o mușcase pe Sierva María. Totuși, Bernarda nu se îngrijoră când i se povesti. N-avea motiv: rana se uscase și nu mai rămăsese nici urmă de zgârieturi.

Luna decembrie începuse prost, dar în curând își regăsi serile de ametist și nopțile cu brize nebune. Crăciunul a fost mai vesel ca în alți ani din pricina veștilor bune din Spania. Însă orașul nu mai era cel de odinioară. Principalul târg de sclavi se mutase la Havana, și proprietarii minelor și plantațiilor din regatele acestea din interiorul continentului preferau să-și cumpere mâna de lucru prin contrabandă și la un preț mai mic din Antilele engleze. Astfel încât existau două orașe: unul vesel și înțesat de lume în cele șase luni în care galioanele rămâneau în port, și altul amorțit tot restul anului, așteptând întoarcerea acestora.

Nu s-a mai știut nimic despre cei mușcați până la începutul lui ianuarie, când o indiană pribeagă, cunoscută sub

numele de Sagunta, bătu în poarta marchizului la ceasul sfânt al siestei. Era foarte bătrână și umbla desculță pe soarele arzător cu un toiag din lemn de tec, înfășurată din cap până-n picioare într-un cearșaf alb. Avea faima proastă de moașă care repară fecioria fetelor mari și face avorturi, cu toate că o mai îndrepta și prin faima bună datorată cunoașterii unor taine ale indienilor ce înzdrăveneau bolnavii fără speranță.

Marchizul o primi fără tragere de inimă, în picioare în antreu, și zăbovi un răstimp până să înțeleagă ce voia, căci era o femeie care nu se avânta la vorbă și făcea tot felul de ocolișuri întortocheate. Se codi atâta până să spună ce avea de spus, încât marchizul își pierdu răbdarea:

– Orice ar fi să fie, spune odată și nu mai bate câmpii, îi zise.

– Suntem amenințați de o molimă de turbare, spuse Sagunta, iar eu sunt singura care cunosc leacul lui San Huberto, patronul vânătorilor și tămăduitorul celor turbați.

– Nu văd motivul unei molimi, zise marchizul. Nu s-au prevestit nici comete și nici eclipse, din câte știu, și n-avem vreo vină așa de mare ca Domnul să se ocupe de noi.

Sagunta îl încunoștință că în martie avea să fie o eclipsă totală de soare, și-i povesti de-a fir-a-păr despre cei mușcați în prima duminică din decembrie. Doi dintre ei dispăruseră, de bună seamă ascunși de ai lor ca să încerce să le facă farmece, și un al treilea murise de turbare în cea de a doua săptămână. Mai era un al patrulea care nu fusese mușcat, ci doar stropit de balele aceluiași câine, și acum se afla în agonie la spitalul Amor de Dios. Guvernatorul poruncise să fie otrăviți peste o sută de câini fără stăpân în cursul acelei luni. Într-o săptămână n-avea să mai rămână niciunul viu pe străzi.

– Oricum, nu știu ce-aș avea eu cu toate astea, zise marchizul. Și mai ales la o oră atât de nepotrivită.

– Fata dumneavoastră a fost cea dintâi mușcată, spuse Sagunta.

Marchizul îi răspunse cu convingere nestrămutată:

– De-ar fi fost așa, eu aș fi fost primul care aș fi aflat.

Credea că fetița era teafără și i se părea cu neputință să i se fi întâmplat ceva atât de grav fără știrea lui. Așa încât puse capăt vizitei și se duse să-și vadă mai departe de siestă.

Totuși, chiar în seara aceea o căută pe Sierva María în curtea de serviciu. Stătea și ajuta la jupuit iepuri, cu fața mânjită în negru, desculță și cu turbanul roșu al sclavelor. O întrebă dacă într-adevăr fusese mușcată de un câine și ea îi răspunse că nu, fără cea mai mică șovăire. Însă Bernarda i-o adeveri în aceeași seară. Marchizul, descumpănit, întrebă:

– Și de ce nu recunoaște?

– Pentru că nu-i chip să spună ceva adevărat nici din greșeală, zise Bernarda.

– Atunci trebuie să facem ceva, spuse marchizul, deoarece câinele era turbat.

– Dimpotrivă, zise Bernarda: mai curând o fi murit câinele pentru c-a mușcat-o pe ea. Asta s-a întâmplat prin decembrie și nerușinata asta se simte de minune.

Amândoi luară aminte la zvonurile despre gravitatea molimei, care tot sporeau, și chiar împotriva dorinței lor au fost obligați să mai stea o dată de vorbă despre chestiuni care îi priveau deopotrivă, ca pe timpul când se urau mai puțin. Pentru el era limpede. A crezut întotdeauna că-și iubea fata, dar teama de turbare îl sili să mărturisească în sinea lui că se mințea din comoditate. Bernarda, în schimb, nici măcar nu-și pusese întrebarea, căci era pe

deplin conștientă că n-o iubea și nici nu era iubită de ea, și ambele fapte i se păreau îndreptățite. Ura pe care o simțeau amândoi față de copilă era pricinuită de ceea ce aceasta moștenise și de la unul, și de la celălalt. Totuși, Bernarda era dispusă să joace farsa cu lacrimile și să țină doliul de mamă îndurerată spre a-și salva onoarea, cu condiția ca fata să moară dintr-o cauză demnă.

– Nu contează care, preciză, numai să nu fie o boală de câini.

Ca într-o strălucire cerească, marchizul înțelese în clipa aceea care era sensul vieții lui.

– Fetița n-o să moară, zise, hotărât. Dar, dacă trebuie să moară, o să fie cum va fi voia Domnului.

Marți se duse la spitalul Amor de Dios, pe colina San Lázaro, să-l vadă pe omul mușcat de care îi vorbise Sagunta. Nu-și dădu seama că trăsura-i cu perdele funebre avea să fie văzută ca un semn în plus al nenorocirilor ce se urzeau, pentru că de ani buni nu mai ieșea din casă decât la marile ocazii, și de multă vreme nu existau ocazii mai mari decât cele funeste.

Orașul era cufundat în marasmul său de veacuri, dar s-au găsit unii care să zărească chipul livid și ochii rătăciți ai cavalerului șovăielnic cu hainele-i cernite, a cărui trăsură părăsi incinta înconjurată de ziduri și se îndreptă străbătând câmpia spre colina San Lázaro. La spital, leproșii trântiți pe pardoseala de cărămidă îl văzură intrând cu pașii lui mari de om mort, și-i aținură calea, cerându-i de pomană. În pavilionul nebunilor furioși, legat de un stâlp, se afla cel mușcat.

Era un mulatru bătrân, cu capul și barba ca bumbacul. Îi paralizase deja jumătate de trup, însă turbarea îi dăduse atâta putere în cealaltă jumătate, că au fost nevoiți

să-l lege spre a nu se zdrobi lovindu-se de pereți. Ceea ce povestea nu lăsa nici urmă de îndoială că fusese mușcat de același câine cenușiu cu stea albă în frunte care o mușcase pe Sierva María. Și, într-adevăr, îl umpluse de bale, deși nu pe pielea sănătoasă, ci pe o ulcerație cronică de la pulpă. Această precizare n-a reușit să-l liniștească pe marchiz, care părăsi spitalul îngrozit de imaginea muribundului și fără nicio licărire de speranță pentru Sierva María.

Pe când se întorcea în oraș, întâlni pe cornișa colinei un bărbat cu înfățișare impunătoare stând pe o piatră din drum, lângă calul lui mort. Marchizul opri trăsura și numai atunci când bărbatul se ridică în picioare îl recunoscu pe maestrul Abrenuncio de Sa Pereira Cao, medicul cel mai de seamă și mai contestat din oraș. Era leit craiul de ghindă din cărțile de joc. Purta o pălărie de soare cu boruri mari, cizme de călărie și pelerina neagră a liberților instruiți. Îl salută pe marchiz cu o ceremonie puțin obișnuită:

– Benedictus qui venit in nomine veritas, spuse.

Calul nu suportase, la coborâș, coasta pe care o urcase la trap și îl lăsase inima. Neptuno, vizitiul marchizului, încercă să-i scoată șaua. Stăpânul calului îl făcu să se răzgândească.

– La ce să mai vreau șaua dacă n-o să am pe ce s-o pun, spuse. Las-o să putrezească odată cu el.

Vizitiul a fost nevoit să-l ajute să urce în trăsură, din pricina staturii sale de copil, iar marchizul îi făcu cinstea de a-l așeza la dreapta lui. Abrenuncio era cu gândul la cal.

– Parcă mi-ar fi murit jumătate din trup, suspină.

– Nimic nu-i mai ușor de înțeles decât moartea unui cal, zise marchizul.

Abrenuncio se însufleți.

– Acesta era altfel, spuse. Dacă aș avea mijloace, l-aș îngropa în pământ sfințit.

Se uită la marchiz așteptându-i reacția și încheie:

– În octombrie a împlinit o sută de ani.

– Nu-i cal pe lume care să trăiască atât, spuse marchizul.

– Pot s-o dovedesc, răspunse doctorul.

Lucra în zilele de marți la Amor de Dios, îngrijindu-i pe leproșii care mai aveau și alte boli. Fusese elevul strălucit al magistrului Juan Méndez Nieto, tot un evreu portughez emigrat în Caraibi din cauza prigoanei din Spania, și-i moștenise proasta reputație de nigriomant și slobod la gură, însă nimeni nu-i punea la îndoială știința. Certurile cu ceilalți medici, care nu-i iertau reușitele de necrezut și nici metodele insolite, erau constante și sângeroase. Inventase o pilulă de luat o dată pe an care îmbunătățea starea sănătății și prelungea viața, însă pricinuia asemenea tulburări de spirit în primele trei zile, că nimeni în afară de el nu se încumeta s-o ia. Pe vremuri, obișnuia să cânte la harfă la căpătâiul bolnavilor, pentru a-i alina cu o melodie compusă de el în acest scop. Nu practica chirurgia, pe care a considerat-o întotdeauna o artă inferioară, de șarlatani și bărbieri, iar specialitatea lui terifiantă era să le prezică bolnavilor ziua și ora morții. Totuși, atât buna-i reputație, cât și cea proastă se întemeiau pe același fapt: se zicea, și nimeni n-a dezmințit-o vreodată, că înviase un mort.

În pofida experienței lui, Abrenuncio era impresionat de omul turbat.

– Corpul nu e făcut pentru anii pe care omul ar putea să-i trăiască, zise.

Marchizul nu pierdu niciun cuvânt din disertația minuțioasă și colorată, și vorbi doar atunci când medicul nu mai avu ce spune:

– Ce se poate face pentru bietul om? întrebă.

– Să fie omorât, răspunse Abrenuncio.

Marchizul îl privi înspăimântat.

– Cel puțin asta am face dacă am fi buni creștini, continuă medicul, impasibil. Și nu vă miraţi, domnule, există mai mulți creștini buni decât se crede.

Se referea, de fapt, la creștinii sărmani de orice culoare, de prin mahalale sau de la țară, care aveau curajul să pună otravă în mâncarea celor turbați ca să-i cruțe de groaza ceasurilor de pe urmă. La sfârșitul veacului trecut, o familie întreagă a mâncat supa otrăvită pentru că nimeni n-a avut inima să otrăvească un singur copilaș de cinci ani.

– Se presupune că noi, medicii, nu știm că se întâmplă astfel de lucruri, încheie Abrenuncio. Și nu-i așa, dar suntem lipsiți de autoritatea morală spre a le susține. În schimb, cu muribunzii procedăm cum tocmai ați văzut. Îi încredințăm lui San Huberto, și-i legăm de un stâlp ca să le poată fi agonia mai cumplită și mai îndelungată.

– Nu există alt mijloc? întrebă marchizul.

– După primele semne de turbare, nu mai e nimic de făcut, răspunse medicul.

Vorbi de tratate optimiste care o socoteau o boală vindecabilă, cu leacuri având felurite formule: fierea-pământului, chinovar, mosc, mercur argintiu, *anagallis flore purpureo.*

– Prostii, continuă el. Adevărul e că unii turbează și alții nu, și e ușor de zis că cei care n-au turbat au scăpat din cauza leacurilor. Căută ochii marchizului spre a se încredința că mai era treaz, și încheie: De ce vă interesează atât de mult?

– Din milă, minți marchizul.

Contemplă de la fereastră marea toropită de letargia de la ora patru și-și dădu seama, cu inima strânsă, că se întorseseră rândunelele. Încă nu se stârnise briza. Un pâlc de copii încerca să prindă un albatros rătăcit pe țărmul mlăștinos, lovindu-l cu pietre, și marchizul îl urmări în zboru-i fugar până se pierdu printre cupolele strălucitoare ale orașului fortificat.

Trăsura intră în incinta înconjurată de ziduri de apărare prin poarta dinspre câmpie a Semilunii și Abrenuncio călăuzi vizitiul până la el acasă prin cartierul zgomotos al meseriașilor. N-a fost ușor. Neptuno avea peste șaptezeci de ani și, pe deasupra, era șovăielnic și cu vederea scurtă, și se obișnuise să lase calul să-și vadă singur de drum pe străzile care-i erau cunoscute mai bine decât lui. Când găsiră în sfârșit casa, Abrenuncio își luă rămas-bun în poartă cu o maximă de Horațiu.

– Nu cunosc latina, se scuză marchizul.

– Nici n-aveți nevoie! răspunse Abrenuncio.

Și a spus-o în latină, firește.

Marchizul rămase atât de impresionat, încât primul lucru pe care-l făcu, odată ajuns acasă, a fost cel mai ciudat din viața lui. Îi porunci lui Neptuno să ia calul mort de pe colina San Lázaro și să-l îngroape în pământ sfințit, iar a doua zi în zori să-i trimită lui Abrenuncio cel mai bun cal din grajdul lui.

După ușurarea efemeră datorată curățeniei cu antimoniu, Bernarda își făcea spălături alinătoare chiar și de trei ori pe zi pentru a-și stinge focul din pântece, sau se cufunda în băi calde cu săpunuri parfumate până și de șase ori spre a-și liniști nervii. Nu-i mai rămăsese nimic din ceea ce fusese ca tânără de curând măritată, când se lansa

în aventuri comerciale pe care le conducea cu o siguranță de prezicătoare, într-atât de mare îi era reușita, până în după-amiaza nefastă când l-a cunoscut pe Iuda Iscariotul și a dat nenorocirea peste ea.

Îl întâlnise din întâmplare într-o piață de bâlci, înfruntând cu mâinile goale, aproape despuiat și fără nicio apărare, un taur de luptă. Era atât de frumos și de cutezător, că nu putu să-l uite. După câteva zile îl văzu din nou la o petrecere de carnaval la care lua parte deghizată în cerșetoare, cu masca pe chip, și înconjurată de sclavele ei îmbrăcate în marchize, cu gulere de dantelă, brățări și cercei de aur și pietre prețioase. Iuda era în mijlocul unui grup de curioși, dansând cu cea care-l plătea pentru asta, și fusese nevoie să se facă ordine pentru a potoli înflăcărarea pretendentelor. Bernarda îl întrebă cât costa. Iuda îi răspunse, dansând:

– Jumătate de real.

Bernarda își scoase masca.

– Eu te întreb ce preț ai pentru toată viața, îi spuse.

Iuda văzu că așa, cu fața descoperită, nu era de fel cerșetoare cum păruse. Își lăsă partenera și se apropie de ea, pășind țanțoș ca un marinar, să se vadă câți bani făcea.

– Cinci sute de pesos de aur, răspunse.

Ea îl cântări cu ochi de expertă vicleană. Era uriaș, cu pielea ca de focă, torsul ondulat, șolduri strâmte și picioare zvelte, și cu niște mâini gingașe care-i dezmințeau meseria. Bernarda socoti:

– Măsori opt palme.

– Și trei degete, răspunse el.

Bernarda îl puse să-și plece capul până în dreptul ei ca să-i cerceteze dinții, și o tulbură adierea de amoniac a subsuorii lui. Dinții erau în întregime, sănătoși și bine înșiruiți.

– Stăpânul tău trebuie să fie nebun dacă își închipuie c-o să te cumpere cineva la preț de cal, zise Bernarda.

– Sunt liber și mă vând eu însumi, răspunse el. Și încheie pe un anume ton: Doamnă.

– Marchiză, spuse ea.

El îi făcu o reverență curtenitoare care o lăsă cu răsuflarea tăiată, și-l cumpără cu jumătate din cât pretinsese la început. Doar pentru desfătarea privirii, după cum a spus. În schimb, îi respectă condiția de om liber și timpul necesar spre a continua să se lupte cu taurul lui de circ. Îl instală într-o odaie lângă a ei, care fusese a rândașului, și-l aștepta din prima noapte, goală și cu ușa nezăvorâtă, încredințată că el avea să vină fără a fi poftit. Dar a trebuit să aștepte două săptămâni fără să poată dormi liniștită din pricina înflăcărării trupului.

În realitate, îndată ce află cine era ea și văzu casa pe dinăuntru, el își recăpătă respectul de sclav, păstrând distanță. Cu toate acestea, când Bernarda renunță să-l mai aștepte, își puse cămașa de noapte și trase zăvorul la ușă, el intră pe fereastră. O trezi aerul din încăpere impregnat de mirosu-i de amoniac. Simți gâfâitul de minotaur căutând-o pe bâjbâite în beznă, fierbințeala trupului peste ea, mâinile ca niște gheare ce-i apucară gulerul de la cămașă sfâșiindu-i-o de sus până jos, în vreme ce îi mormăia la ureche: „Târfă, târfă". Din noaptea aceea Bernarda știu că nu dorea să mai facă nimic altceva toată viața.

Își pierdu mințile după el. Se duceau noaptea la petrecerile deșucheate de pe la mahala, el îmbrăcat în cavaler, cu redingotă și joben cumpărate de Bernarda după gustul ei, iar ea deghizată la început în tot felul, și mai târziu cu fața descoperită. Îl scăldă în aur, cu lănțișoare, inele și brățări, și puse să-i fie încrustate diamante în

dinți. Crezu că o să moară când își dădu seama că se culca cu toate femeile care-i ieșeau în cale, dar în cele din urmă se mulțumi cu resturile. Pe vremea aceea, Dominga de Adviento intră o dată în dormitorul ei la ceasul siestei, crezând că Bernarda se afla la fabrica de zahăr, și-i surprinse în pielea goală făcând dragoste pe jos. Sclava rămase mai curând descumpănită decât mirată, cu mâna pe zăvor.

– Nu sta acolo ca o moartă, îi strigă Bernarda. Ori pleci, ori te tăvălești aici împreună cu noi.

Dominga de Adviento dispăru trântind ușa, cu un zgomot care Bernardei îi păru o palmă. O chemă la ea în noaptea aceea și o amenință cu pedepse înfiorătoare pentru orice comentariu ar face cu privire la ceea ce văzuse.

– Nu vă faceți griji, stăpână, îi zise sclava. Dumneavoastră îmi puteți interzice orice și eu vă dau ascultare. Și încheie: Din păcate nu-mi puteți interzice și ce să gândesc.

Dacă marchizul a aflat, s-a prefăcut de minune că n-are habar. La urma urmelor, Sierva María era tot ce mai avea în comun cu soția, și n-o considera ca pe fata lui, ci numai a ei. Bernarda, la rândul său, nici măcar nu se gândea la așa ceva. Până într-atât uitase de fată, încât la întoarcerea dintr-una din lungile-i șederi la moșia cu fabrica de zahăr o confundă cu alta, deoarece crescuse și era cu totul diferită. O chemă, o cercetă, o întrebă despre viața ei, dar nu scoase de la ea niciun cuvânt.

– Ești leit tatăl tău, îi spuse. Un monstru.

Aceasta continua să fie starea de spirit a amândurora în ziua în care marchizul se întoarse de la spitalul Amor de Dios și-i aduse Bernardei la cunoștință hotărârea de

a prelua cu mână de războinic conducerea casei. În graba lui era ceva frenetic, care o lăsă pe Bernarda fără grai.

Primul lucru pe care-l făcu a fost să-i dea copilei înapoi dormitorul bunicii ei, marchiza, de unde Bernarda o scosese, trimițând-o să doarmă cu sclavii. Splendoarea de odinioară se păstra intactă sub praf: patul imperial, pe care servitoarea îl credea de aur din pricina strălucirii bronzurilor, apărătoarea de țânțari din văluri de mireasă, bogatele cuverturi cu pasmanterie, lavoarul de alabastru cu nenumărate flacoane cu parfumuri și sulimanuri, înșiruite într-o ordine marțială pe polița cu oglindă, oala de noapte, scuipătoarea și vasul pentru vomitat din porțelan, lumea iluzorie pe care bătrâna țintuită de reumatism o visase pentru fata pe care n-a avut-o și pentru nepoata pe care n-a văzut-o niciodată.

În timp ce sclavele reînviau dormitorul, marchizul se apucă să-și impună legea în casă. Izgoni sclavii care dormeau la umbra bolților și amenință cu biciuirea și temnița pe cei care și-ar mai face necesitățile prin colțuri sau s-ar deda la jocuri de noroc prin încăperile închise. Nu erau dispoziții noi. Fuseseră îndeplinite mult mai riguros pe vremea când Bernarda conducea și Dominga de Adviento supraveghea totul, iar marchizul se delecta în public cu sentința-i istorică: „În casa mea se face ceea ce ascult eu". Însă, când Bernarda se împotmoli în mocirla pastilelor de cacao și Dominga de Adviento muri, sclavii se strecurară iar, în mare taină, mai întâi femeile cu copiii, pentru a ajuta la treburile mărunte, și apoi bărbații trândavi, în căutarea răcorii coridoarelor. Îngrozită de fantoma ruinei, Bernarda îi trimitea să-și câștige hrana cerșind în stradă. Într-una din crizele sale hotărî să-i pună în libertate, cu excepția celor trei sau patru care

slujeau în casă, dar marchizul s-a opus cu un argument lipsit de chibzuință:

– Dacă trebuie să moară de foame, mai bine să moară aici și nu pe cine știe ce coclauri.

Nu se mai mulțumi însă cu formule atât de facile când câinele o mușcă pe Sierva María. Îl învesti cu puteri depline pe sclavul care i se păru cel mai autoritar și mai de încredere și-i dădu instrucțiuni atât de aspre, încât o scandalizară chiar și pe Bernarda. În cea dintâi noapte, când casa era în bună orânduială pentru prima oară de când murise Dominga de Adviento, o găsi pe Sierva María în coliba sclavelor, printre o jumătate de duzină de negrese tinere care dormeau în hamacuri agățate la diferite niveluri. Le trezi pe toate spre a le comunica regulile noii cârmuiri:

– Din acest moment fetița locuiește în casă, le spuse. Și să se știe bine, aici și pretutindeni, că nu are decât o singură familie, și numai de albi.

Fetița se împotrivi când el a vrut s-o ducă în brațe până în dormitor și a trebuit s-o facă să priceapă că în lume domnea o ordine a bărbaților. Ajunși în dormitorul bunicii, pe când îi schimba cămașa de pânză grosolană, cum purtau sclavele, cu una de noapte, nu reuși să scoată de la ea niciun cuvânt. Bernarda îi văzu din ușă: marchizul stând pe pat, luptându-se cu nasturii cămășii de noapte care nu treceau prin butonierele noi, și copila, în picioare în fața lui, privindu-l impasibil. Bernarda nu-și putu înfrânge pornirea.

– De ce nu vă căsătoriți? își bătu joc.

Și fiindcă marchizul n-o luă în seamă, adăugă:

– N-ar fi o afacere proastă să faceți micuțe marchize creole cu picioare de găină, ca să le vindeți pe la circuri.

Şi la ea se schimbase ceva. În ciuda ferocităţii râsului, chipul îi părea mai puţin amar, şi în străfundurile perfidiei sale zăceau urme de compasiune de care marchizul nu-şi dădu seama. Îndată ce o simţi departe, îi spuse fetiţei:

– E o mojică.

El crezu că îi deslueşte în ochi o scânteie de interes.

– Ştii ce-i o mojică? o întrebă, avid de un răspuns.

Sierva María nu i-l dădu. Se lăsă culcată în pat, se lăsă să i se pună sub cap pernele de puf, se lăsă acoperită până la genunchi cu cearşaful de in mirosind a cedru din care fusese făcut cufărul, fără a se milostivi cu o privire. El simţi cum se înfioară în adâncul cugetului:

– Îţi spui rugăciunea înainte de culcare?

Copila nici nu se uită la el. Se ghemui ca un făt, cum era deprinsă în hamac, şi adormi fără să spună noapte bună. Marchizul trase apărătoarea de ţânţari cu mare grijă, pentru ca liliecii să nu-i sugă sângele în somn. Avea să bată de zece şi corul nebunelor era de nesuportat în casa eliberată prin izgonirea sclavilor.

Marchizul dădu drumul dulăilor care fugiră ca din puşcă spre dormitorul bunicii, adulmecând crăpăturile de sub uşi cu lătrături gâfâinde. Marchizul îi scărpină în creştet cu buricele degetelor şi-i linişti cu vestea cea bună.

– E Sierva, care din noaptea asta locuieşte cu noi.

Dormi puţin şi prost din pricina nebunelor care cântară până la două. De cum se trezi, odată cu primii cocoşi, dădu fuga în camera fetei, şi n-o găsi acolo, ci în baraca sclavelor. Cea care dormea mai aproape de uşă se deşteptă speriată.

– A venit singură, stăpâne, spuse, înainte de a o întreba el. Nici măcar n-am observat-o.

Marchizul știa că era adevărat. Întrebă care dintre ele o însoțea pe Sierva María când o mușcase câinele. Unica mulatră, care se numea Caridad del Cobre, se arătă, tremurând de frică. Marchizul o liniști:

– Ocupă-te de ea ca și cum ai fi Dominga de Adviento, îi zise.

Îi explică ce îndatoriri avea. O preveni că trebuia să n-o piardă din vedere nicio clipă și să se poarte cu ea cu afecțiune și înțelegere, dar fără s-o răsfețe. Cel mai important era să nu treacă de gardul de sârmă pe care avea să-l ridice între curtea sclavilor și restul casei. Dimineața când se scula, și noaptea, înainte de culcare, trebuia să-i facă un raport complet, fără ca el s-o întrebe nimic.

– Fii foarte atentă ce faci și cum faci, încheie. Ai să răspunzi tu singură de îndeplinirea acestor porunci.

La șapte dimineața, după ce a închis câinii în țarc, marchizul s-a dus la Abrenuncio acasă. Doctorul îi deschise chiar el, fiindcă nu avea sclavi și nici servitori. Marchizul își făcu reproșul pe care socotea că-l merită:

– Astea nu-s ore de vizită, spuse.

Doctorul îl pofti cu dragă inimă, recunoscător pentru calul pe care tocmai îl primise. Îl duse prin curte până la șopronul unde odinioară fusese o fierărie din care nu mai rămăseseră decât resturile de la forjă. Frumosul armăsar de doi ani, departe de locurile lui cunoscute, părea neliniștit. Abrenuncio îl liniști bătându-l ușurel pe fălci, în timp ce îi șoptea la ureche promisiuni deșarte în latinește.

Marchizul îi povesti că îngropaseră calul mort pe locul unde fusese livada spitalului Amor de Dios, destinat să slujească drept cimitir al bogaților pe vremea molimei de holeră. Abrenuncio îi mulțumi ca pentru o favoare

nepreţuită. Pe când vorbeau, luă aminte că marchizul stătea la distanţă. El îi mărturisi că nu îndrăznise niciodată să călărească:

– Mi-e frică de cai la fel de tare ca de găini, spuse.

– Mare păcat, deoarece lipsa de comunicare cu caii a întârziat evoluţia omenirii, zise Abrenuncio. Dacă o vom învinge vreodată, am putea plămădi centaurul.

Interiorul casei, luminat de două ferestre deschise spre largul mării, era aranjat cu preţiozitatea vicioasă a unui burlac înveterat. Toată atmosfera era pătrunsă de o mireasmă de balsamuri care te îndemna să crezi în eficienţa medicinei. Erau acolo un birou ordonat şi o vitrină plină de flacoane de porţelan, cu etichete în latină. Surghiunită într-un colţ, harfa cu menire medicinală zăcea acoperită de un praf auriu. Cele mai impresionante erau cărţile, multe în latină, cu cotoarele ornamentate. Erau aşezate în vitrine şi în rafturile descoperite sau puse pe jos cu mare grijă, iar doctorul păşea printre munţii de hârtie cu uşurinţa unui rinocer printre trandafiri. Marchizul era copleşit de mulţimea lor.

– Toată ştiinţa se găseşte pesemne în încăperea asta, zise.

– Cărţile nu-s bune de nimic, răspunse Abrenuncio binedispus. Mi s-a dus viaţa vindecând boli pricinuite de alţi doctori cu leacurile lor.

Dădu la o parte o pisică adormită în jilţul cel mare, care era locul lui, ca să stea marchizul. Îi servi o fiertură de ierburi pe care o pregăti cu mâna lui pe plită, în vreme ce-i vorbea despre experimentele sale medicale, până când îşi dădu seama că marchizul îşi pierduse interesul. Într-adevăr, se ridicase pe neaşteptate şi-i întorsese spatele, privind pe fereastră marea mohorâtă. În sfârşit, tot cu spatele, îşi luă inima în dinţi să înceapă:

– Maestre, bâigui.

Abrenuncio nu aştepta chemarea aceea:

– Da?

– Pe jurământul secretului de doctor, şi numai pentru cunoştinţa dumneavoastră, vă mărturisesc că-i adevărat ce se spune, zise marchizul pe un ton solemn. Câinele turbat a muşcat-o şi pe fiica mea.

Se uită la medic şi văzu un om cu cugetul senin.

– Ştiu, spuse doctorul. Şi bănuiesc că de asta aţi venit atât de devreme.

– Aşa este, încuviinţă marchizul. Şi repetă întrebarea pe care i-o pusese cu privire la omul muşcat din spital: Ce putem face?

În locul răspunsului brutal din ziua de ieri, Abrenuncio ceru s-o vadă pe Sierva María. Tocmai asta avea de gând marchizul să-l roage. Astfel încât amândoi erau de acord, iar trăsura îi aştepta în poartă.

Ajungând acasă, marchizul o găsi pe Bernarda aşezată la măsuţa cu oglindă, pieptănându-se pentru nimeni cu cochetăria anilor de demult, când făcuseră dragoste pentru ultima oară, şi pe care el şi-i ştersese din memorie. Odaia era saturată de parfumul primăvăratic al săpunurilor sale. Ea îşi văzu bărbatul în oglindă şi-i spuse fără dojană:

– Cine suntem noi ca să dăruim cai?

Marchizul se eschivă. Luă de pe patul răvăşit tunica de zi cu zi, o aruncă peste Bernarda şi-i porunci nemilostiv:

– Îmbracă-te, am venit cu doctorul.

– Să mă ferească Dumnezeu! spuse ea.

– Nu-i pentru tine, deşi ai mare nevoie, răspunse el. E pentru fetiţă.

– N-o să-i fie de niciun folos, zise ea. Ori moare, ori nu moare – nu-i altă cale. Dar curiozitatea învinse: Cine e?

– Abrenuncio, spuse marchizul.

Bernarda se scandaliză. Mai bine murea așa cum era, singură și despuiată, decât să-și lase cinstea pe mâna unui evreu care-și ascundea originea. Fusese medicul de familie al părinților ei și renunțaseră la el pentru că dezvăluia starea pacienților spre a se lăuda cu diagnosticul.

Marchizul o înfruntă.

– Chiar dacă nu vrei, și chiar dacă eu o vreau și mai puțin, ești mama ei, spuse. În numele acestui drept sfânt îți cer să încuviințezi consultul.

– Din partea mea, faceți ce poftiți, zise Bernarda. Eu nu exist.

Tocmai pe dos față de ce s-ar fi putut crede, fetița se supuse fără mofturi la o cercetare minuțioasă a trupului, cu acea curiozitate cu care ar fi urmărit o jucărie automată.

– Noi, medicii, vedem cu mâinile, îi spuse Abrenuncio.

Fetița, amuzată, îi zâmbi pentru prima oară.

Certitudinea stării bune a sănătății ei sărea în ochi, căci, în pofida aerului său neajutorat, avea un trup armonios, acoperit de un puf auriu, aproape invizibil și cu primele semne ale unei înfloriri minunate. Avea dinții fără cusur, ochii pătrunzători, picioarele fine, mâinile expresive, și fiecare buclă a părului era preludiul unei vieți lungi. Răspunse cu tragere de inimă și cu multă stăpânire de sine la interogatoriul insidios și ar fi trebuit s-o cunoști foarte bine ca să descoperi că niciun răspuns nu era adevărat. Se încordă numai atunci când doctorul descoperi cicatricea ușoară la gleznă. Istețimea lui Abrenuncio o ajută să se descurce:

– Ai căzut?

Fetița încuviință fără să clipească:

– Din scrânciob.

Doctorul începu să vorbească latineşte cu sine. Marchizul îl întrerupse:

– Spuneţi-mi-o în spaniolă.

– Nu dumneavoastră mă adresez, răspunse Abrenuncio. Meditez în latina târzie.

Sierva María era încântată de tertipurile lui Abrenuncio, până când acesta îşi puse urechea pe pieptul ei s-o asculte. Inima îi zvâcnea speriată, iar pe piele i se ivi o rouă lividă şi îngheţată, cu un iz vag de ceapă. Când isprăvi, doctorul o bătu drăgăstos pe obraz.

– Eşti foarte curajoasă, îi spuse.

Rămas singur cu marchizul, îi spuse că fetiţa ştia că acel câine fusese turbat. Marchizul nu pricepu.

– V-a spus multe minciuni, zise, dar nu şi asta.

– Nu ea, domnule, răspunse medicul. Mi-a spus-o inima ei: era ca o broscuţă în captivitate.

Marchizul zăbovi, povestindu-i minciunile surprinzătoare înşirate de fata lui, dar nu cu supărare, ci cu un soi de mândrie părintească:

– Poate o să se facă poetă, zise.

Abrenuncio se împotrivi ideii că minciuna ar fi o condiţie cerută de arte:

– Cu cât mai transparent e scrisul, cu atât se vede mai bine poezia, spuse el.

Singurul lucru pe care nu-l putu interpreta a fost mirosul de ceapă ce răzbătea din sudoarea fetiţei. Cum nu ştia să fie vreo legătură între un miros anume şi turbare, îl elimină ca simptom al bolii. Caridad del Cobre îi dezvălui mai târziu marchizului că Sierva María se lăsase în taină pe seama ştiinţei sclavilor, care o puneau să mestece frunze de veninariţă şi o închideau în pivniţa cu funii de ceapă, pentru a rupe vraja cu câinele.

Abrenuncio nu îndulci nici cel mai mic amănunt privitor la turbare:

– Primele accese sunt cu atât mai grave şi mai rapide, cu cât muşcătura e mai adâncă şi mai aproape de creier, spuse.

Aminti de cazul unui pacient de-al lui care murise după cinci ani, rămânând îndoiala dacă nu cumva se molipsise mai târziu, fără să ştie nimeni. Cicatrizarea rapidă nu însemna nimic: după un timp imposibil de prevăzut cicatricea se putea umfla, deschide iar şi putea supura. Agonia ajungea atât de înfiorătoare, încât era de preferat moartea. Tot ce se mai putea face atunci era să se recurgă la spitalul Amor de Dios, unde aveau senegalezi deprinşi să facă faţă acceselor de furie ale ereticilor şi nebunilor. Dacă nu proceda astfel, marchizul în persoană va trebui să-şi ia asupra-i osânda de a o ţine pe fetiţă înlănţuită în pat până va muri.

– În lunga istorie a omenirii, încheie el, niciun suferind de hidrofobie n-a supravieţuit să povestească.

Marchizul hotărî că n-avea să existe cruce, oricât de grea, să n-o poată duce. Aşa încât fetiţa avea să moară acasă. Medicul îl răsplăti cu o privire care părea mai curând de milă decât de respect.

– Nu mă puteam aştepta la mai puţină măreţie din partea dumneavoastră, domnule, îi spuse. Şi nu mă îndoiesc că veţi avea forţa sufletească să îndurați.

Stărui că prognosticul nu era alarmant. Rana era departe de zona ce prezenta cel mai mare risc şi nimeni nu-şi amintea să fi sângerat. Se putea foarte bine ca Sierva María să nu fi luat turbarea.

– Şi până atunci? întrebă marchizul.

– Până atunci, răspunse Abrenuncio, faceţi-o să asculte muzică, umpleţi casa de flori, puneţi păsările să cânte,

duceți-o să vadă apusul de soare la malul mării, dăruiți-i tot ce-ar putea-o face fericită.

Își luă rămas-bun învârtindu-și pălăria în aer și cu sentința latină de rigoare. De data aceasta însă o tălmăci în onoarea marchizului:

– Nu-i pe lume leac care să tămăduiască ceea ce nu tămăduiește fericirea.

DOI

Nu s-a aflat niciodată cum de ajunsese marchizul într-un asemenea hal de delăsare și nici de ce a menținut o căsătorie atât de nepotrivită, când avea totul asigurat pentru o văduvie tihnită. Ar fi putut fi tot ce ar fi poftit, grație puterii nemărginite a primului marchiz, tatăl lui, Cavaler al Ordinului Santiago, traficant de negri capabil de orice cruzime și general neîndurător, față de care regele, domnul și stăpânul său, nu s-a zgârcit în privința onorurilor, nici a prebendelor, și nici nu l-a pedepsit vreodată pentru fărădelegile săvârșite.

Ygnacio, unicul moștenitor, nu se arătă vreodată bun la ceva. Crescu vădind semne certe de întârziere mintală, rămase analfabet până la vârsta de făcut dragoste și nu iubi pe nimeni. Primul simptom de viață care i s-a cunoscut la douăzeci de ani a fost faptul că se îndrăgostise și era pornit să se însoare cu una dintre fetele internate la Divina Pastora, ale cărei cântece și strigăte îi alintaseră copilăria. Se numea Dulce Olivia. Era singura fiică a unei familii de curelari ai casei regale și fusese nevoită să învețe meșteșugul de a face șei de călărie, pentru a nu se stinge odată cu ea o tradiție de aproape două veacuri. Acestei ciudate inițieri într-o meserie de bărbați i se atribui faptul că-și pierduse judecata, și într-un chip atât de îngrozitor,

încât numai cu mare greutate a putut fi învățată să nu-și mănânce propriile excremente. Exceptând acest lucru, ar fi fost o partidă cum nu se poate mai bună pentru un marchiz creol atât de lipsit de calități.

Dulce Olivia avea spiritul vioi și firea plăcută și nu era deloc ușor să descoperi că era nebună. De prima oară când o văzu, tânărul Ygnacio o distinse în iureșul de pe terasă, și chiar în ziua aceea se înțeleseră prin semne. Ea, expertă în a face păsările de hârtie, îi trimitea răvașe prin porumbițe. El învățâ să scrie și să citească pentru a corespunda cu ea, și acela a fost începutul unei pasiuni adevărate pe care nimeni n-a vrut s-o înțeleagă. Scandalizat, primul marchiz își somă fiul să dea o dezmințire publică.

– Nu numai că-i adevărat, îi replică Ygnacio, ci am și permisiunea ei ca să-i cer mâna. Iar argumentului cu nebunia îi răspunse cu propriul argument: Niciun nebun nu-i nebun dacă ești de acord cu rațiunile lui.

Tatăl îl surghiuni la una dintre moșiile sale, învestindu-l cu împuterniciri de domn și stăpân de care el nu se învrednici să facă uz. A fost ca un fel de moarte în viață. Ygnacio era îngrozit de animale, în afară de găini. Însă la moșie cercetă îndeaproape o găină vie, și-o imagină de mărimea unei vaci, și-și dădu seama că era un monstru cu mult mai înfiorător decât oricare altul de pe pământ sau din apă. În beznă îl treceau nădușeli de gheață și se trezea în zori din pricina liniștii fantomatice a islazurilor, ce-i tăia răsuflarea. Dulăul care stătea de pază fără să clipească în dreptul dormitorului îl tulbura mai tare decât celelalte primejdii.

– Trăiesc înspăimântat că sunt viu, spusese odată.

În surghiun căpătă starea sufletească lugubră, înfățișarea tainică, aerul contemplativ, purtările fără vlagă, felul de a vorbi rar, și o vocație mistică ce părea să-l condamne la o chilie de claustrare.

Când se împlini primul an de surghiun, îl trezi într-o noapte un vuiet ca de ape învolburate. Erau animalele de la moșie care-și părăseau sălașele luând-o peste câmp, într-o liniște adâncă, sub razele lunii pline. Dărâmau fără zgomot orice obstacol ivit în drumul lor în linie dreaptă peste pășuni și plantații de trestie de zahăr, albii de râuri și mlaștini. Înainte mergeau cirezile de vite și caii de povară și de călărie, iar în spate porcii, oile, păsările de curte, într-o caravană sinistră care se pierdu în noapte. Până și păsările zburătoare, chiar și porumbeii porniră în cârd. Numai pe dulău îl găsiră zorile în locul lui de pază în dreptul dormitorului stăpânului. Acela a fost începutul prieteniei aproape omenești prin care marchizul s-a legat de animal și de nenumăratii dulăi ce i-au urmat în casă.

Copleșit de groază la moșia pustie, tânărul Ygnacio renunță la dragoste și se supuse planurilor părintelui său. Acestuia nu i-a fost de-ajuns sacrificiul iubirii, ci i-a impus, printr-o clauză testamentară, să se însoare cu moștenitoarea unui nobil spaniol. Și astfel s-a căsătorit, făcând o nuntă fastuoasă, cu doña Olalla de Mendoza, o fată răpitor de frumoasă și înzestrată cu mari și numeroase virtuți, pe care o lăsă mai departe fecioară spre a nu-i dărui nici măcar bucuria unui copil. În rest, continuă să trăiască precum a făcut-o de când s-a născut: ca un burlac bun de nimic.

Doña Olalla de Mendoza îl scoase în lume. Se duceau la slujba principală, mai mult să se afișeze decât să se roage, ea îmbrăcată cu fuste negre largi și pelerine strălucitoare, cu vălul de dantelă scrobită al femeilor albe din Castilla, însoțită de un alai de sclave, toate numai în mătăsuri și podoabe de aur. În locul pantofilor de casă cu care se duceau la biserică până și cele mai pline de ifose, purta ghete înalte, din cordovan, garnisite cu perle. Spre deosebire de alți

nobili care își puneau peruci anacronice și butoni de smarald, marchizul apărea în talie, cu haine de bumbac și cu tichie pe cap. Totuși, luă parte la manifestările publice, întotdeauna forțat, fiindcă niciodată nu și-a putut învinge frica de viața de societate.

Doña Olalla fusese eleva lui Scarlatti Domenico, la Segovia, și-și luase cu mențiune de onoare diploma pentru a preda muzică și canto în școli și mănăstiri. Veni de acolo cu un clavicord desfăcut în bucăți, pe care le asamblă cu mâna ei, și cu diferite instrumente de coarde la care cânta și învăța să se cânte cu nespusă măiestrie. Alcătui o formație de începătoare care sanctificau serile de la ea de acasă cu noile piese muzicale din Italia, din Franța, din Spania, și despre care s-a ajuns să se spună că era inspirată de lirica Sfântului Duh.

Marchizul părea total neînzestrat pentru muzică. Se spunea, în stil franțuzesc, că avea mâini de artist și ureche de artilerist. Însă, din ziua în care despachetară instrumentele, nu-și luă ochii de la teorba italiană, datorită ciudățeniei capului dublu, mărimii diapazonului, numărului coardelor și sunetului clar. Doña Olalla se ambiționă să-l învețe să cânte la fel de bine ca ea. Își petreceau diminețile executând game sub pomii din livadă ea cu răbdare și dragoste, iar el cu o încăpățânare de cioplitor în piatră, până când madrigalul spășit li se dărui fără durere.

Muzica îmbunătăți până într-atât armonia conjugală, încât doña Olalla se încumetă să facă pasul care-i mai lipsea. Într-o noapte furtunoasă, prefăcându-se, poate, că era cuprinsă de o teamă pe care de fapt n-o simțea, se duse în camera soțului virgin.

– Sunt stăpână pe jumătate din acest pat, îi spuse, și am venit s-o revendic.

El rămase neclintit. Sigură că avea să-l convingă cu vorba bună sau cu forța, ea stărui mai departe. Viața nu le-a dat însă timp. Într-o zi, pe 9 noiembrie, stăteau și executau un duet sub portocali, fiindcă văzduhul era limpede și cerul fără nori, când un fulger îi orbi, un zgomot cutremurător îi scutură, și doña Olalla căzu trăsnită la pământ.

Orașul înspăimântat interpretă tragedia drept o izbucnire a furiei cerești pentru o vină de nemărturisit. Marchizul comandă funeraliile de regină, la care se arătă pentru prima dată cu hainele cernite și culoarea galbenă ce aveau să nu-l mai părăsească niciodată. Întors de la cimitir, îl surprinse o ninsoare de porumbițe de hârtie peste portocalii din livadă. Prinse una la întâmplare, o desfăcu și citi: „Trăsnetul acela era al meu".

Înainte de a se scurge cele nouă zile de pomenire, donase bisericii bunurile materiale care întreținuseră splendoarea averii sale de prim născut: o moșie cu crescătorie de vite în Mompox și alta în Ayapel, și două mii de hectare în Mahates, la numai două leghe de acolo, cu mai multe herghelii de cai de călărie și de tracțiune, o moșie cu teren arabil și cea mai bună fabrică de zahăr de pe coasta Caraibilor. Totuși, legenda despre averea lui se întemeia pe o proprietate imensă, în paragină, ale cărei hotare imaginare se pierdeau dincolo de mlaștinile din La Guaripa și grindurile din la Pureza, până spre pădurile de manglieri din Urabá. Păstră numai reședința seniorială, cu curtea slugilor redusă la minimum, și fabrica de zahăr din Mahates. Negresei Dominga de Adviento îi încredință cârma casei. Pe bătrânul Neptuno îl păstră cu funcția de vizitiu cu care îl investise primul marchiz, și-l însărcină să se îngrijească de puținii cai ce mai rămăseseră.

Pentru prima oară singur în tenebrosul conac al strămoșilor, abia dacă putea dormi în beznă, din pricina

spaimei ereditare a nobililor creoli de a nu fi omorâți de sclavi în timpul somnului. Se trezea pe neașteptate, fără a ști dacă ochii înfrigurați care se iveau prin lucarne erau de pe lumea aceasta sau de pe cealaltă. Se ducea pe vârfuri la ușă, o deschidea brusc, și surprindea un negru care pândea prin gaura cheii. Îi simțea strecurându-se cu pași de tigru pe coridoare, despuiați și unși cu ulei de cocos ca să nu poată fi prinși. Buimăcit de atâtea spaime laolaltă, porunci ca luminile să rămână aprinse până în zori, izgoni sclavii care încetul cu încetul puneau stăpânire pe spațiile goale, și aduse acasă primii copoi dresați să încolțească prada.

Poarta mare a fost închisă pentru totdeauna. Surghiuniră mobilele franțuzești cu plușul mirosind urât din pricina umezelii, vândură goblenurile, porțelanurile și piesele de ceasornicărie, care erau adevărate capodopere, și se mulțumiră cu hamace de sfoară pentru a păstra căldura în încăperile golite. Marchizul nu se mai duse la slujbă ori la rugăciuni și nici nu mai defilă cu baldachinul Sacramentului la procesiuni, nu mai ținu praznice și nici zilele de post, cu toate că plăti mai departe la timp dările către Biserică. Se refugie în hamac, uneori în dormitor, în toiul toropelii din august, și mai întotdeauna, pentru siestă, sub portocalii din livadă. Nebunele îi aruncau resturi de mâncare și-i strigau obscenități afectuoase, dar când comenduirea îi făcu favoarea să-i propună mutarea ospiciului, se împotrivi din gratitudine față de ele.

Dezamăgită de disprețul pretendentului ei, Dulce Olivia se consolă ducând dorul a ceea ce nu se întâmplase. Fugea de la Divina Pastora prin spărturile gardului din livadă, ori de câte ori putea. Îmblânzi și supuse dulăii de pradă cu momeală de mângâieri drăgăstoase, și-și dedică ceasurile de somn pentru a vedea de casa pe care n-a

avut-o niciodată, măturând-o cu mănunchiuri de busuioc spre a atrage norocul şi atârnând funii de usturoi prin dormitoare să alunge ţânţarii. Dominga de Adviento, a cărei vigilenţă nu lăsa nimic la întâmplare, muri fără să afle din ce pricină coridoarele erau mai curate în zori decât pe înserat, şi obiectele puse de ea într-un loc se aflau dimineaţa într-altul. Înainte de a împlini un an de văduvie, marchizul o surprinse pentru prima oară pe Dulce Olivia frecând oalele şi cratiţele din bucătărie care-i păreau prost curăţate de sclave.

– N-am crezut că te încumeţi într-atât, îi zise.

– Fiindcă eşti un amărât, cum ai fost totdeauna, îi răspunse ea.

Astfel se înfiripă iar o prietenie interzisă care, cel puţin într-un rând, păruse a fi dragoste. Stăteau de vorbă până în zori, fără iluzii, dar şi fără duşmănie, ca o pereche bătrână condamnată la rutină. Credeau că sunt fericiţi, şi poate că şi erau, până când unul din ei spunea un cuvânt în plus, sau făcea un pas mai puţin, şi noaptea trecea într-o ceartă de vandali care demoraliza dulăii. Totul redevenea atunci ca la început, şi Dulce Olivia dispărea din casă pentru un lung răstimp.

Numai ei îi mărturisi marchizul că dispreţul lui faţă de bunurile lumeşti şi schimbarea felului său de a fi nu se datorează evlaviei, ci groazei pricinuite de pierderea bruscă a credinţei, atunci când a văzut trupul soţiei carbonizat de trăsnet. Dulce Olivia se oferi să-l consoleze. Îi făgădui să-i fie sclavă supusă şi în bucătărie, şi în pat. El nu se lăsă ademenit.

– N-o să mă mai însor niciodată, îi jură.

Nu se împlini însă anul şi se căsători pe ascuns cu Bernarda Cabrera, fata unui fost vătaf al tatălui său ajuns

bogat prin negustoria cu coloniale. Se cunoscuseră când acesta o trimise la conac cu heringii în saramură și măslinele negre care erau slăbiciunea doñei Olalla, și când ea muri continuă să le aducă marchizului. Într-o după-amiază în care Bernarda îl găsi în hamacul din livadă, îi citi soarta scrisă în palma mâinii stângi. Marchizul rămase atât de impresionat de prezicerile ei, încât continuă s-o cheme la ceasul siestei chiar dacă nu mai avea nimic de cumpărat, însă se scurseră două luni fără ca el să ia niciun fel de inițiativă. Astfel că o luă ea în locul lui. Îl asaltă în hamac, îl călări și-i astupă gura cu poalele de la chiliaba cu care era îmbrăcat, până îl lăsă fără pic de vlagă. Atunci îl învioră cu o înflăcărare și o știință pe care el nu și le-ar fi putut imagina în plăcerea anemică a desfătării lui solitare, și-l lipsi fără glorie de virginitate. El împlinea cincizeci și doi de ani, iar ea douăzeci și trei, însă diferența de vârstă deranja cel mai puțin.

Continuară să facă dragoste la vremea siestei, în grabă și fără tragere de inimă, la umbra ca de biserică a portocalilor. Nebunele îi îndemnau de pe terasă cu cântece deșucheate, și le sărbătoreau victoriile cu aplauze de stadion. Marchizul nu apucase să-și dea seama de riscurile care-l pândeau, că Bernarda îl și făcu să coboare pe pământ cu vestea că era însărcinată în două luni. Îi aminti că nu era negresă, ci fiică a unui indian care vorbește spaniola și a unei albe din Castilla, astfel încât singura cale de a repara onoarea era căsătoria cum scrie la carte. El o tot duse cu vorba până când tatăl ei bătu în poarta mare la ceasul siestei cu o archebuză străveche în bandulieră. Avea vorba domoală și gesturi blânde, și-i dădu marchizului arma fără să-l privească în față.

– Știți ce-i asta, domnule marchiz? îl întrebă.

Marchizul, cu arma în mână, nu ştia ce să facă.

– După cât pot să-mi dau eu seama, cred că e o archebuză, spuse. Şi întrebă, intrigat de-a binelea: La ce-o folosiţi?

– Ca să mă apăr de piraţi, domnule, răspunse indianul, tot fără să-l privească în faţă. V-am adus-o acum ca să binevoiţi să mă omorâţi înainte de a vă omorî eu.

Îl privi drept în faţă. Avea nişte ochişori trişti şi muţi, dar marchizul înţelese ceea ce nu-i spuneau. Îi dădu înapoi archebuza şi-l pofti să intre pentru a face înţelegerea. După două zile, parohul de la o biserică din apropiere oficie căsătoria, de faţă cu părinţii ei şi cu naşii amândurora. Când terminară, Sagunta se ivi fără ca nimeni să ştie de unde, şi-i încununa pe miri cu ghirlandele fericirii.

Într-o dimineaţă cu ploaie târzie, sub semnul Săgetătorului, se născu la şapte luni şi anevoie Sierva María de Todos los Angeles. Părea un mormoloc fără culoare, iar cordonul ombilical înfăşurat în jurul gâtului era gata s-o sugrume.

– E fată, zise moaşa. Dar n-o să aibă zile.

Dominga de Adviento le-a făgăduit atunci sfinţilor ei că, de aveau să-i dăruiască harul de a trăi, fetiţa nu-şi va tăia părul până în noaptea nunţii. N-a apucat să-şi isprăvească jurământul, că fetiţa începu să plângă. Dominga de Adviento, radioasă, strigă:

– O să fie sfântă!

Marchizul, căruia i-a fost înfăţişată spălată şi îmbrăcată, a fost mai puţin clarvăzător:

– O să fie târfă! spuse. Dacă Domnul îi dă viaţă şi sănătate.

Fetiţa, născută dintr-un nobil şi o plebee, avu o copilărie de orfană. Mama o urî din clipa când i-a dat să sugă pentru

prima și ultima oară, și se împotrivi s-o țină lângă ea de teamă să n-o omoare. Dominga de Adviento o alăptă, o botează creștinește și o închină lui Olokun, o zeitate yoruba de sex incert, al cărei chip se consideră a fi atât de îngrozitor, încât poate fi văzut numai în vise, și veșnic cu o mască. Lăsată în curtea sclavilor, Sierva María învață să danseze înainte de a vorbi, învață trei limbi africane în același timp, se obișnui să bea sânge de cocoș pe inima goală și să se strecoare printre oamenii albi fără să fie văzută, nici simțită, ca o făptură imaterială. Dominga de Adviento o înconjură cu un alai vesel de sclave negre, slujnice metise, femei indiene, care o scăldau cu apă încropită, o purificau cu verbina lui Yemayá și-i îngrijeau ca pe o tufă de trandafiri pletele năvalnice, care la cinci ani îi ajungeau la talie. Încetul cu încetul, sclavele începuseră să-i pună la gât șiragurile diferiților zei, până ce ajunsese să poarte șaisprezece.

Pe când marchizul vegeta în grădină, Bernarda preluă cu mână fermă cârmuirea casei. Cea dintâi grijă a sa a fost să refacă averea prăpădită de bărbatul ei, la adăpostul autorității primului marchiz. Acesta obținuse, la vremea lui, autorizația de a vinde cinci mii de sclavi în opt ani, cu angajamentul de a importa în același timp două butoaie cu făină de fiecare. Grație șmecheriilor lui de maestru și venalității vameșilor, vându prin contrabandă cu trei mii de sclavi mai mult, ajungând astfel negustorul de sclavi cel mai bogat din veacul acela.

Bernardei îi veni în minte că marele chilipir nu erau sclavii, ci făina, cu toate că, în realitate, afacerea cea mai grozavă era incredibila ei putere de convingere. Cu o singură autorizație de a importa o mie de sclavi în patru ani, și trei butoaie cu făină de fiecare, dădu lovitura vieții ei: vându cei o mie de negri cum era înțelegerea, dar în loc

de cele trei mii de butoaie de făină importă douăsprezece mii. A fost cea mai mare contrabandă a secolului.

Pe atunci își petrecea jumătate din timp la fabrica de zahăr de la Mahates, unde-și stabili centrul afacerilor datorită faptului că se afla aproape Río Grande de la Magdalena, care servea oricărui fel de trafic spre interiorul viceregatului. La urechile marchizului ajungeau vești răzlețe despre prosperitatea ei, pentru care nu dădea socoteală nimănui. În timpul petrecut acolo, chiar înainte de a avea crizele, părea un dulău în cușcă. Dominga de Adviento spusese foarte bine:

– Fundul nu-i avea astâmpăr în trup.

Sierva María ocupă întâia oară un loc stabil în casă când îi muri sclava, și aranjară pentru ea splendidul dormitor unde stătuse prima marchiză. Îi aduseră un dascăl care îi preda lecții de spaniolă peninsulară și noțiuni de aritmetică și științe naturale. Încercă s-o învețe să citească și să scrie. Ea se împotrivi fiindcă, spunea, nu pricepea literele. O maestră amatoare o inițiie în cunoașterea muzicii. Copila dovedi interes și bun-gust, dar nu avu răbdarea să învețe să cânte la niciun instrument. Surprinsă, maestra renunță, și la plecare îi spuse marchizului:

– Nu-i vorba că fetița n-ar avea deloc talent, dar e dusă parcă pe altă lume.

Bernarda se străduise să-și înfrâneze resentimentele, dar foarte curând deveni limpede că vina nu era nici a ei și nici a copilei, ci a firii amândurora. Trăia cu sufletul la gură de când i se păru că descoperă la fata ei o anume aură de nălucă. Tremura numai la gândul că, privind în urmă, se pomenea cu ochii de nepătruns ai acelei făpturi slabe, înfășurate în voaluri vaporoase și cu pletele sălbatice care-i ajungeau la genunchi.

– Fato! îi striga. Îţi interzic să mă priveşti aşa!

Când era adâncită în socoteli, simţea în ceafă răsuflarea şuierătoare de şarpe la pândă şi tresărea îngrozită.

– Fato! îi striga. Fă zgomot înainte de a intra!

Ea îi sporea spaima, îngăimând ceva în limba yoruba. Noaptea era şi mai rău, căci Bernarda se trezea brusc cu senzaţia că o atinsese cineva, iar copila stătea la picioarele patului, privind-o cum doarme. Zadarnică se dovedi încercarea cu clopoţelul la încheietura mâinii, fiindcă secretul Siervei María îl împiedica să sune.

– Copila asta parcă n-ar fi albă, n-are decât culoarea, spunea maică-sa.

Aşa şi era, într-adevăr, căci fata îşi dădea când numele adevărat, când unul african născocit de ea: Maria Mandinga.

Scandalul izbucni într-o zi, dis-de-dimineaţă, când Bernarda se trezi moartă de sete din pricina abuzului de cacao şi găsi o păpuşă de-a Siervei María plutind pe fundul unui ciubăr. Nu i se păru doar o păpuşă plutind pe apă, ci, de fapt, ceva înspăimântător: o păpuşă moartă.

Încredinţată că era la mijloc o vrăjitorie africană făcută de Sierva María împotriva ei, luă hotărârea că ele două n-aveau loc în aceeaşi casă. Marchizul încercă să intervină sfios, dar ea îi tăie vorba scurt:

– Ori ea, ori eu.

Astfel că Sierva María se întoarse la baraca sclavelor, chiar şi atunci când maică-sa era la fabrica de zahăr. Era tot atât de enigmatică precum venise pe lume, şi cu desăvârşire analfabetă.

Însă Bernarda nu se simţea mai bine. Se străduise să-l păstreze pe Iuda Iscariotul coborându-se la nivelul lui şi, în mai puţin de doi ani, pierdu simţul afacerilor, ba chiar şi

al vieții. Îl travestea în pirat nubian, în as de cupă, în craiul Melchior, și-l lua cu ea prin cartierele mărginașe, mai cu seamă atunci când galioanele aruncau ancora și orașul se dezlănțuia într-o petrecere ce ținea jumătate de an. Dincolo de zidurile orașului se improvizau cârciumi și bordeluri pentru negustorii care veneau de la Lima, de la Portobelo, de la Havana, de la Veracuz, ca să-și dispute mărfurile și sortimentele de prin toate teritoriile descoperite. Într-o noapte, beat mort, într-o cârciumă cu ocnași, Iuda se apropie foarte misterios de Bernarda:

– Deschide gura și închide ochii, îi spuse.

Ea făcu întocmai, iar el îi puse pe limbă o tabletă de ciocolată magică de Oaxaca. Bernarda o recunoscu după gust și o scuipă, deoarece încă din copilărie nu putea suferi cacaua. Iuda o convinse că era o substanță sacră ce te făcea să te bucuri de viață, sporea forța fizică, ridica moralul și fortifica sexul.

Bernarda izbucni în hohote de râs:

– De-ar fi așa, spuse, călugărițele Sfintei Clara ar fi tauri de luptă.

Era deja robită de viciul mierii fermentate, la care se dedase împreună cu colegele de școală încă dinainte de a se căsători, și continuă să fie savurând-o nu numai cu gura, ci cu toate cele cinci simțuri, în aerul fierbinte al fabricii de zahăr. Cu Iuda învață să mestece tutun și frunze de coca și cenușă de palmier yarumo, ca indienii din Sierra Nevada. Încercă prin cârciumi canabis de India, terebentina de Cipru, mescalina de la Real del Catorce, și, cel puțin într-un rând, opiul de Nao adus din China de traficanții filipinezi. Totuși, n-a rămas surdă la îndemnul lui Iuda de a gusta și cacaua. După ce le încercase pe toate, recunoscu virtuțile acesteia și o preferă tuturor. Iuda ajunse hoț, codoș, uneori

și sodomit, și toate din viciu, căci nu-i lipsea nimic. Într-o noapte blestemată se luă la trântă, sub ochii Bernardei, cu trei ocnași de pe galerele flotei din pricina certei de la jocul de cărți, și a fost omorât cu lovituri de scaun.

Bernarda se refugie la fabrica de zahăr. Conacul rămase în voia sorții și, dacă de atunci înainte nu s-a ales chiar praful, aceasta s-a datorat numai autorității arătate de Dominga de Adviento, care până la urmă o crescu pe Sierva María așa cum voiau zeii în care credea. Marchizul abia dacă aflase de decăderea nevestei lui. De la fabrica de zahăr răzbăteau zvonuri că trăia în stare de delir, că vorbea singură, că-și alegea sclavii cei mai bine înzestrați spre a-i împărți în nopțile-i de desfrâu cu fostele colege de școală. Averea, care-i venise pe apă, i se ducea acum pe apa sâmbetei, și ajunsese la cheremul burdufurilor de melasă și al sacilor de cacao pe care-i ținea ascunși prin toate cotloanele ca să nu piardă timp când o încolțeau poftele. Unicul lucru sigur care-i mai rămăsese pe atunci erau două ulcele pline cu galbeni de patru și o sută de doblas, de aur curat, pe care le îngropase sub pat în vremurile bune. Ajunsese într-un asemenea hal de degradare, încât nici bărbatul ei n-o recunoscu atunci când se întoarse de la Mahates pentru ultima oară, după trei ani de absență, cu puțin înainte ca Sierva María să fie mușcată de câine.

La jumătatea lui martie, riscurile turbării păreau îndepărtate. Marchizul, recunoscător sorții, își propuse să îndrepte trecutul și să cucerească inima fetei lui cu rețeta fericirii sugerată de Abrenuncio. Îi consacră tot timpul lui. Încercă să învețe s-o pieptăne și să-i împletească părul într-o coadă. Încercă s-o învețe să fie o adevărată albă, se strădui să-și recapete, de dragul ei, visurile spulberate de

nobil creol, să o dezbare de obiceiul de a mânca saramură de iguană și tocăniță de tatu. Încercă aproape totul, în afară de a-și pune întrebarea dacă aceea era calea de a o face fericită.

Abrenuncio veni mai departe în vizită. Nu-i era ușor să se înțeleagă cu marchizul, dar îl interesa inconștiența lui în această suburbie a lumii timorate de Inchiziție. Așa își petrecură lunile de zăpușeală, el vorbind fără să fie ascultat, sub portocalii în floare, iar marchizul zăcând în hamac, la o mie trei sute de leghe maritime de un rege care nu i-a auzit niciodată numele. Într-una din aceste vizite i-a întrerupt vaietul lugubru al Bernardei.

Abrenuncio se alarmă. Marchizul făcu pe surdul, dar geamătul care urmă a fost atât de sfâșietor, că nu s-a mai putut preface.

– Oricine ar fi, are mare nevoie de ajutor, zise Abrenuncio.

– E nevastă-mea de-a doua, spuse marchizul.

– Are ficatul făcut praf, zise Abrenuncio.

– Cum de știți?

– Fiindcă se vaietă cu gura deschisă, răspunse medicul.

Împinse ușa fără să mai ceară voie și încercă s-o vadă pe Bernarda în penumbra odăii, însă ea nu se afla în pat. O chemă pe nume, dar nu-i răspunse. Deschise atunci fereastra și lumina metalică de la patru i-o arătă fără milă, despuiată, cu brațele și picioarele desfăcute în cruce, trântită pe jos, și învăluită în licărirea vânturilor ei letale. Pielea sa avea culoarea fără viață a fierei vărsate. Ridică iute capul, orbită de strălucirea ferestrei deschise brusc, și nu-l recunoscu pe doctor în lumină. Lui i-a fost de-ajuns o privire ca să-i deslușească soarta.

– Îți cântă cucuveaua, fata mea, îi spuse.

Îi explică totuşi că mai era încă timp să fie salvată, numai dacă se supunea grabnic unui tratament de curăţire a sângelui. Bernarda îl recunoscu, se ridică anevoie, cum putu, şi izbucni în înjurături. Abrenuncio le suportă imposibil în vreme ce închidea fereastra. Când fu gata de plecare, se opri în dreptul hamacului marchizului şi preciză pronosticul:

– Doamna marchiză va muri până cel târziu pe 15 septembrie, dacă nu ajunge să se spânzure de o grindă între timp.

Marchizul, imperturbabil, spuse:

– Păcat că 15 septembrie e atât de departe.

Continua cu tratamentul fericirii pentru Sierva María. De pe colina San Lázaro vedeau înspre răsărit mlaştinile aducătoare de moarte şi, înspre apus, uriaşul soare roşu ce se cufunda în oceanul în flăcări. Ea îl întrebă ce era dincolo de mare, iar el îi răspunse:

– Lumea.

Pentru fiecare gest al său afla un ecou neaşteptat din partea copilei. Într-o după-amiază, văzură ivindu-se în zare, cu toate pânzele ridicate, Flota Galioanelor.

Oraşul se transformă. Tatăl şi fata se desfătară privind marionetele, înghiţitorii de foc, uluitoarele curiozităţi de târg care ajunseră în port în acel aprilie de bun augur. Sierva María învăţă mai multe lucruri despre albi în două luni de zile decât în toată viaţa ei de până atunci. Încercând s-o facă să se schimbe, şi marchizul ajunse alt om, şi într-un mod atât de radical, că nu păru o toană, ci chiar o prefacere a firii sale.

Casa se umplu de toate balerinele mecanice, de cutiile muzicale şi de ceasurile cu arc care se văzuseră pe la târgurile din Europa. Marchizul scoase de la naftalină teorba

italiană. O șterse de praf, o acordă cu o perseverență ce nu putea fi înțeleasă decât ca izvorând din dragoste, și începu să se acompanieze cântând cântecele de odinioară, cu vocea-i frumoasă și urechea proastă pe care nici anii și nici amintirile tulburi nu le schimbaseră. Ea îl întrebă în acele zile dacă era adevărat, cum glăsuiau cântecele, că dragostea era în stare de orice.

– E-adevărat, îi răspunse el, dar ai face mai bine să n-o crezi.

Fericit din pricina acestor veşti bune, marchizul începu să se gândească la călătoria la Sevilla, pentru ca Sierva María să-şi revină din suferinţele-i tăcute şi să-şi desăvârşească bunele maniere. Data şi itinerarul erau gata stabilite, când Caridad del Cobre îl trezi din siestă cu ştirea cumplită:

– Biata mea fetiţă, domnule, se preface în câine.

Chemat de urgenţă, Abrenuncio dezminţi superstiţia populară după care oamenii turbaţi ajung să se prefacă în animalul care i-a muşcat. Constată că fetiţa avea puţină febră şi, cu toate că aceasta era considerată o boală în sine şi nu un simptom al altor stări, n-o trecu cu vederea. Îl preveni pe seniorul înnebunit că fetiţa nu era la adăpost de alte pericole, căci muşcătura unui câine, turbat sau nu, nu te putea feri de alte rele. Ca întotdeauna, singura soluţie era să aştepte. Marchizul îl întrebă:

– Asta-i tot ce-mi puteţi spune?

– Ştiinţa nu mi-a dat mijloacele să vă mai pot spune nimic altceva, îi răspunse doctorul la fel de acru. Dar, dacă nu credeţi în mine, v-a mai rămas totuşi o cale: încredeţi-vă în Dumnezeu.

Marchizul nu înţelese.

– Aş fi jurat că nu sunteţi credincios, zise.

Doctorul nici măcar nu se întoarse să-l privească:

– Ce n-aș fi dat să fie așa, domnule.

Marchizul nu se încrezu în Dumnezeu, ci în oricine i-ar fi dat vreo speranță. În oraș mai erau trei doctori cu diplomă, șase spițeri, unsprezece bărbieri care luau sânge și nenumărați vraci și meșteri în tot soiul de farmece, în ciuda faptului că Inchiziția condamnase o mie trei sute dintre ei la felurite pedepse, în ultimii cincizeci de ani, și arsese pe rug șapte. Un medic tânăr din Salamanca îi deschise Siervei María rana închisă și-i aplică niște cataplasme caustice ca să-i extragă vechile umori. Altul încercă același lucru cu lipitori puse pe spinare. Un bărbier care lua sânge îi spălă rana cu propria ei urină, iar altul o sili să și-o bea. Timp de două săptămâni îndurase două băi cu ierburi și două spălături emoliente în fiecare zi, și o aduseseră în pragul agoniei cu poțiuni de antimoniu natural și cu alte filtre dătătoare de moarte.

Febra cedă, însă nimeni nu se încumetă să susțină că primejdia turbării ar fi fost alungată. Sierva María simțea că moare. La început rezistase cu mândria neștirbită, dar, după două săptămâni fără niciun rezultat, avea o ulcerație de foc la gleznă, pielea jupuită de cataplasme și substanțe ce provocau bășici și stomacul întors pe dos. Trecuse prin toate: amețeli, convulsii, spasme, delir, slăbiciune de pântec și de vezică, și se tăvălea pe jos urlând de durere și de furie. Chiar și vracii cei mai îndrăzneți o abandonară în voia sorții, încredințați că era nebună sau posedată de diavoli. Marchizul își pierduse orice nădejde când apăru Sagunta cu leacul lui San Huberto. A fost sfârșitul.

Sagunta își lepădă cearșafurile de pe ea și se dădu peste tot cu unsori de indieni că să-și frece trupul de cel al copilei dezgolite. Aceasta se împotrivi cu picioarele și cu

mâinile, în ciuda slăbiciunii ei extreme, și Sagunta o supuse cu forța. Bernarda auzi din odaia ei răcnetele demențiale. Veni în fugă să vadă ce se întâmplă, și-o găsi pe Sierva María zvârcolindu-se pe jos și pe Sagunta deasupra ei, înfășurată în valurile de aramă ale pletelor și urlând rugăciunea lui San Huberto. Le biciui pe amândouă cu sforile hamacului. Mai întâi așa cum erau, chircite la pământ, luate prin surprindere, apoi fugărindu-le prin colțuri până i se tăie răsuflarea.

Episcopul diocezei, don Toribo de Cáceres y Virtudes, alarmat de scandalul public stârnit de nebunia și delirul Siervei María, îi trimise marchizului o convocare fără a preciza motivul, data sau ora, ceea ce a fost interpretat ca un semn de maximă urgență. Marchizul își înfrână incertitudinea și se duse chiar în ziua aceea, fără a se mai anunța.

Episcopul își începuse misiunea în vremea când marchizul se retrăsese din viața publică, și abia dacă se văzuseră. Pe deasupra, era un om marcat de starea proastă a sănătății, cu un trup uriaș care-l împiedica să-și poarte singur de grijă, și minat de un astm păcătos ce-i punea la grea încercare credința. Nu luase parte la nenumărate evenimente publice unde absența lui era de neconceput, și la puținele la care fusese de față păstra o distanță ce-l prefăcea încetul cu încetul într-o ființă ireală.

Marchizul îl văzuse uneori, întotdeauna de departe și în public, dar amintirea pe care i-o păstra era cea de la o slujbă festivă la care asistase, sub baldachin, în lectică și purtat de demnitari ai cârmuirii. Din pricina trupului imens și a fastului ornamentelor, părea la prima vedere un bătrân colosal, dar chipul imberb, cu trăsături nete, cu niște ochi verzi ciudați, păstra intactă o frumusețe fără vârstă. Văzut așa cum

stătea în lectică avea un nimb magic de suveran pontif, și cei care-l cunoșteau de aproape simțeau acest lucru și în strălucirea înțelepciunii sale și în conștiința puterii.

Palatul unde locuia era cel mai vechi din oraș, cu două niveluri cu spații imense și în ruină, episcopul neocupând nici jumătate dintr-unul. Se afla lângă catedrală și avea o galerie comună, cu bolți înnegrite, și un patio cu o fântână gata să se dărâme printre tufele deșertice. Chiar și fațada impunătoare, din piatră sculptată, și porțile mari, din lemn dintr-o singură bucată, oglindeau ravagiile delăsării.

Marchizul a fost primit la poarta principală de către un diacon indian. Împărți câțiva bănuți de pomană pâlcurilor de cerșetori care se târau la intrare și pătrunse în penumbra răcoroasă a palatului în clipa în care bătură în catedrală și răsunară în pântecele lui clopotele prelungi de la patru după-amiaza. Coridorul central era atât de întunecos, încât îl urma pe diacon fără să-l vadă, luând aminte la fiecare pas ca să nu se împiedice de statui așezate alandala sau de dărămături împrăștiate peste tot. La capătul coridorului era o sălită luminată mai bine printr-o lucarnă. Diaconul se opri în dreptul ei, îi indică marchizului să ia loc și să aștepte și dispăru prin ușa alăturată. Marchizul rămase în picioare, cercetând pe peretele principal un portret mare, în ulei, al unui tânăr militar în uniforma de gală a stegarilor regali. Doar atunci când citi plăcuța de bronz de pe ramă își dădu seama că era portretul episcopului în tinerețe.

Diaconul deschise ușa spre a-l pofti să treacă, și marchizul nu trebui să se miște pentru a-l vedea din nou pe episcop, cu patruzeci de ani mai bătrân ca în portret. Era mult mai mare și mai impunător decât se spunea, chinuit încă de astm și vlăguit de căldură. Era lac de sudoare și se legăna foarte încet într-un balansoar filipinez, făcându-și

vânt uşurel cu un evantai din frunze de palmier, cu trupul aplecat înainte ca să respire mai bine. Purta nişte opinci ţărăneşti şi o cămaşă lungă de pânză ordinară ce lucea pe alocuri de atâta spălat. Sinceritatea sărăciei lui sărea în ochi de cum îl vedeai. Totuşi, cel mai mult impresiona limpezimea ochilor lui care se putea explica numai ca un privilegiu al sufletului. Încetă cu legănatul îndată ce-l văzu pe marchiz în uşă, şi-i făcu un semn afectuos cu evantaiul.

– Poftește, Ygnacio, îi spuse. Simte-te ca acasă.

Marchizul îşi şterse de pantaloni mâinile asudate, trecu pragul şi se pomeni pe o terasă în aer liber, sub un baldachin de campanule galbene şi ferigi atârnânde, de unde se vedeau turlele de la toate bisericile, acoperişurile roşii ale caselor de vază, porumbarele amorţite de căldură, fortificaţiile militare profilate pe cerul de cleştar şi marea arzătoare. Episcopul întinse cu intenţie clară mâna-i de soldat şi marchizul îi sărută inelul.

Din pricina astmului, avea respiraţia sacadată şi greoaie, iar cuvintele îi erau întretăiate de suspine nepotrivite şi de o tuse seacă şi scurtă, însă nimic nu-i ştirbea elocinţa. Începu imediat o conversaţie amabilă despre nimicuri cotidiene. Aşezat în faţa lui, marchizul i-a fost recunoscător pentru preambulul acela de consolare, atât de bogat şi amănunţit, încât clopotele de la ora cinci i-au luat prin surprindere. Mai curând decât un sunet a fost o trepidaţie ce făcu să vibreze lumina după-amiezii, iar cerul se umplu de porumbei speriaţi.

– Îngrozitor, spuse episcopul. Simt pe dinăuntru fiecare oră ca pe un cutremur.

Cuvintele îl surprinseră pe marchiz, căci şi el gândise întocmai când bătuse de patru. Episcopului i se păru o coincidenţă firească.

– Ideile nu sunt ale nimănui, zise. Desenă prin aer cu arătătorul un şir de cercuri continue şi încheie: Zboară primprejur, ca îngerii.

O călugăriţă de serviciu aduse o carafă cu bucăţi de fructe într-un vin vârtos şi un vas cu apă fierbinte care impregnă aerul de un iz medicinal. Episcopul aspiră aburii cu ochii închişi, şi când îşi reveni din extaz era altul: stăpân absolut al autorităţii sale.

– Te-am chemat, îi spuse marchizului, fiindcă ştim că ai nevoie de Domnul şi faci pe uitucul.

Glasul îşi pierduse tonalităţile de orgă şi ochii îşi recăpătară strălucirea pământească. Marchizul bău dintr-o sorbitură jumătate din paharul de vin ca să prindă curaj.

– Preasfinţia Voastră Ilustrisimă ştie de bună seamă că m-a copleşit cea mai mare nenorocire ce se poate abate asupra unei fiinţe omeneşti, spuse, cu o umilinţă dezarmantă. Am încetat să mai cred.

– Ştim bine, fiule, replică episcopul fără a se arăta surprins. Cum să nu ştim!

O spuse parcă oarecum bucuros, pentru că şi el, pe când era stegar regal în Maroc, îşi pierduse credinţa la douăzeci de ani, în toiul unei bătălii.

– Am avut certitudinea fulgerătoare că Dumnezeu încetase să mai existe, spuse.

Îngrozit, îşi consacrase viaţa rugăciunii şi penitenţei.

– Până când Domnul s-a îndurat de mine şi mi-a arătat calea vocaţiei, încheie. Aşa că esenţial nu-i faptul că tu nu crezi, ci că Domnul crede mai departe în tine. Şi nu încape nicio îndoială în privinţa asta, căci El, în milostivenia Sa fără margini, ne-a luminat să-ţi venim în ajutor.

– Voiam să-mi port crucea în linişte, spuse marchizul.

– Ei bine, n-ai izbutit deloc, răspunse episcopul. Este un secret ştiut de toată lumea că sărmana ta copilă se

zvârcolește pe jos pradă unor convulsii obscene și lătrând în grai de idolatri. Nu sunt simptome fără greș că e posedată de diavol?

Marchizul era îngrozit.

- Ce vreți să spuneți?

- Că printre nenumăratele viclenii ale diavolului se întâmplă foarte adesea să ia înfățișarea unei boli necurate pentru a pătrunde într-un corp nevinovat, continuă el. Și, odată înlăuntru, nu-i putere omenească în stare să-l facă să iasă.

Marchizul descrise suferințele provocate de mușcătura câinelui, dar episcopul găsea că totul pleda în favoarea explicației lui. Întrebă ceea ce știa desigur prea bine:

- Știi cine e Abrenuncio?

- A fost primul doctor care a consultat-o pe copilă, răspunse marchizul.

- Voiam s-o aud de la tine, spuse episcopul.

Scutură un clopoțel pe care-l ținea la îndemână, și un preot de vreo treizeci de ani, părând și mai tânăr, apăru imediat, ca un spirit eliberat dintr-o sticlă. Episcopul îl prezentă ca fiind părintele Cayetano Delaura, nimic mai mult, și-l pofti să se așeze. Purta o sutană de casă din pricina căldurii și opinci asemănătoare cu cele ale episcopului. Era încordat, palid, cu ochii pătrunzători și părul negru ca pana corbului, cu o șuviță albă pe frunte. Respirația-i sacadată și mâinile febrile nu păreau ale unui om fericit.

- Ce știm despre Abrenuncio? îl întrebă episcopul.

Părintele Delaura n-a fost nevoit să stea pe gânduri.

- Abrenuncio de Sa Pereira Cao, rosti, parcă silabisind numele. Și se adresă imediat marchizului: Ați luat aminte, domnule marchiz, că ultimul său nume înseamnă câine pe limba portughezilor? La drept vorbind, continuă

Delaura, nu se știa dacă acela era numele lui adevărat. După cum reieșea din dosarele Inchiziției, era un evreu portughez expulzat din peninsulă și protejat aici de un guvernator care-i purta recunoștință pentru că îl lecuise de o hernie de două livre, cu apă depurativă de Turbaco. Vorbi de rețetele sale magice, de siguranța cu care prevestea moartea, de presupusa-i pederastie, de lecturile libertine, de viața lui fără Dumnezeu. Totuși, singura învinuire concretă pe care i-o aduseseră era cea de a fi reînviat un biet cârpaci din mahalaua Getsemani. Se obținură mărturii demne de crezare că acesta se afla deja în coșciug, învelit în giulgiu, când Abrenuncio îi porunci să se scoale. Din fericire, însuși cel readus la viață afirmă în fața Tribunalului Sfintei Inchiziții că nu-și pierduse nicio clipă cunoștința. În cele din urmă, aminti incidentul cu calul mort pe colina San Lázaro și îngropat în pământ sfințit.

– Îl iubea ca pe o ființă omenească, interveni marchizul.

– A fost un afront adus credinței noastre, domnule marchiz, zise Delaura. Caii de o sută de ani nu sunt creaturi ale Domnului.

Marchizul se alarmă că o glumă între patru ochi ajunsese în arhivele Inchiziției. Încercă o apărare sfioasă:

– Abrenuncio e slobod la gură, dar cred cu toată umilința că de aici până la erezie e cale lungă.

Discuția ar fi fost neplăcută și fără sfârșit, dacă episcopul nu i-ar fi readus la subiect:

– Orice ar spune medicii, zise, turbarea la oameni este unul dintre nenumăratele tertipuri ale Dușmanului.

Marchizul nu pricepu. Episcopul îi dădu o lămurire atât de dramatică, încât păru preludiul unei condamnări la focul veșnic:

– Din fericire, conchise, chiar dacă trupul copilei tale e pierdut, Domnul ne-a dat mijloacele să-i salvăm sufletul.

Zăduful apăsător al înserării puse stăpânire pe lume. Marchizul zări cel dintâi luceafăr pe cerul violet şi se gândi la fata lui singură în casa sordidă, târându-şi piciorul maltratat de neîndemânarea vracilor. Întrebă cu modestia-i firească:

– Ce trebuie să fac?

Episcopul îi explică pe larg. Îl autoriză să-i folosească numele pentru orice demers, şi mai ales la mănăstirea Santa Clara, unde trebuia s-o ducă pe copilă cât mai curând cu putinţă.

– Las-o în grija noastră, încheie. Dumnezeu va face restul.

Marchizul îşi luă rămas-bun mai tulburat decât la venire. De la fereastra trăsurii privi străzile mohorâte, copiii bălăcindu-se în pielea goală prin apă, gunoiul împrăştiat de vulturi. Dând colţul unei străzi văzu marea, veşnic la locul ei, şi-l năpădi incertitudinea.

Ajunse acasă pe întuneric, la ceasul rugăciunii de seară, şi pentru prima oară de când murise doña Olalla o spuse şi el cu glas tare: Îngerul Domnului o vesti pe Maria. Strunele teorbei răsunau în beznă ca în străfundul unui iaz. Marchizul urmă pe bâjbâite zvonul melodiei până în dormitorul fetei lui. Stătea acolo, pe scaunul de la măsuţa de toaletă, cu tunica albă şi pletele răsfirate pe pardoseală, executând o piesă simplă pe care o învăţase de la el. Nu-i venea să creadă că era aceeaşi pe care o lăsase la prânz zăcând din pricina cruzimii vracilor, poate numai dacă nu se săvârşise vreo minune. A fost o iluzie ce se destrămă fulgerător. Sierva María îi simţi prezenţa, încetă să mai cânte şi căzu iar în starea de prostraţie.

Petrecu lângă ea toată noaptea. O ajută la ritualul pregătirii de culcare cu o neîndemânare de părinte prezumtiv.

Îi puse pe dos cămaşa de noapte şi ea a fost nevoită să şi-o scoată ca să şi-o îmbrace pe faţă. O văzu pentru prima oară goală, şi-l duru să-i zărească prin piele coastele, ţâţişoarele înmugurite, puful gingaş. Glezna umflată răspândea o aură arzătoare. Pe când o ajuta să se culce, copila se chinuia mai departe singură, cu un scâncet aproape neauzit, iar el se înfioră, pătruns de certitudinea că o ajuta să moară.

Simţi nevoia de a se ruga pentru întâia oară de când îşi pierduse credinţa. Se duse la capelă, străduindu-se din răsputeri să-şi recâştige Dumnezeul Care-l părăsise, dar totul era în zadar: lipsa de credinţă este mai puternică decât credinţa, fiindcă se nutreşte prin simţuri. O auzi pe copilă tuşind de mai multe ori în răcoarea zorilor, şi se duse la ea în dormitor. În drum văzu întredeschisă uşa de la alcovul Bernardei. O împinse, îndemnat de nevoia să-i împărtăşească îndoielile. Dormea cu faţa în jos pe podea, sforăind îngrozitor. Marchizul rămase în prag cu mâna pe clanţă şi nu o trezi. Vorbi neantului:

– Viaţa ta pentru a ei. Şi se corectă imediat: Amândouă vieţile noastre nenorocite pentru a ei, la naiba!

Fetiţa dormea. Marchizul o văzu nemişcată şi vlăguită şi se întrebă dacă prefera s-o vadă moartă sau pradă turbării. Îi potrivi vălul care o apăra de ţânţari ca liliecii să nu-i sugă sângele, o înveli ca să nu mai tuşească, şi rămase de veghe lângă pat, cu bucuria nouă că o iubea cum nu iubise niciodată pe lumea asta. Luă atunci hotărârea crucială a vieţii lui, fără a se mai sfătui nici cu Dumnezeu, nici cu altcineva. La patru dimineaţa, când Sierva María deschise ochii, îl văzu aşezat la capul patului.

– E vremea să mergem, spuse marchizul.

Copila se sculă fără să fie nevoie de alte explicaţii. Marchizul o ajută să se îmbrace de sărbătoare. Căută în cufăr nişte papuci de catifea, pentru ca ştaiful de la ghete să

nu-i vatăme glezna, și dădu din întâmplare peste o rochie ce fusese a mamei lui când era copilă. Era decolorată și marcată de trecerea timpului, dar se vedea limpede că nu fusese purtată decât o singură dată. Marchizul i-o puse Siervei María, aproape după un veac, peste șiragurile vrăjitorești și lănțișorul de la botez. Îi era puțin strâmtă, și asta-i sporea oarecum aerul vetust. Îi mai puse o pălărie găsită tot în cufăr, cu panglici colorate ce nu se potriveau defel cu rochia. Îi venea de minune. În cele din urmă, îi pregăti o valijoară cu o cămașă de noapte, un pieptene des, ce putea scoate chiar și lindinile, și o carte mică de rugăciuni a bunicii, legată în aur și cu coperte sidefate.

Era Duminica Floriilor. Marchizul o duse pe Sierva María la slujba de la ora cinci, și ea primi cu plăcere frunza de palmier sfințită, fără a ști ce înseamnă. La plecare, au văzut răsăritul din trăsură. Marchizul, pe bancheta principală, cu valijoara pe genunchi, iar fetița, imperturbabilă pe cea din față, privind pe fereastră cum se perindă ultimele străzi pe care avea să le străbată la cei doisprezece ani câți avea. Nu arătase nici cel mai mic semn de curiozitate să afle unde o ducea îmbrăcată precum Juana cea Nebună și cu o pălărie de femeie stricată, la o oră atât de matinală. După ce meditâ îndelung, marchizul o întrebă:

– Știi cine este Dumnezeu?

Fetița dădu din cap, tăgăduind.

Scăpărau fulgere și se auzeau tunete undeva departe, în zare, cerul era înnorat, iar marea, zbuciumată. Când dădură un colț li se ivi în față mănăstirea Santa Clara, albă și solitară, cu trei caturi cu jaluzele albastre dând spre o plajă plină de gunoaie. Marchizul i-o arătă cu degetul.

– Iat-o! spuse. Și apoi făcu un semn spre stânga: Ai să vezi marea la orice oră, de la ferestre. Cum fetița nu-l luă în seamă, îi dădu singura explicație pe care avea să i-o

dea vreodată cu privire la destinul ei: Ai să te odihnești câteva zile la călugărițele de la Santa Clara.

Fiind Duminica Floriilor, la poartă erau mai mulți cerșetori ca de obicei. Câțiva leproși care se certau cu ei pentru resturile de la bucătărie se repeziră și ei cu mâna întinsă spre marchiz. El le împărți pomeni mărunte, câțiva bănuți fiecăruia, până-și goli punga. Călugărița de la poarta mănăstirii îl văzu cu hainele-i cernite, văzu copila îmbrăcată ca o regină, și-și făcu drum să le deschidă. Marchizul o lămuri că o aducea pe Sierva María din ordinul episcopului. Călugărița nu-i puse cuvintele la îndoială din pricina tonului cu care le rostise. Cercetă înfățișarea copilei și-i scoase pălăria.

– Aici sunt interzise pălăriile, zise.

Rămase cu pălăria în mână. Marchizul vru să-i dea și valijoara, dar ea n-o primi:

– N-o să aibă nevoie de nimic.

Coada de păr i se desprinse, aproape căzându-i pe jos. Călugăriței nu-i veni să creadă că era naturală. Marchizul încercă să i-o înfășoare. Fetița îl dădu la o parte și și-o prinse singură, cu o îndemânare ce o surprinse pe călugăriță.

– Trebuie să i-o tăiem, spuse.

– E un legământ făcut Sfintei Fecioare până în ziua nunții, o lămuri marchizul.

Călugărița se dădu bătută în fața argumentului. Luă fetița de mână, fără să-i lase timp de rămas-bun, și o trecu prin ușa turnantă. Copila își scoase papucul stâng fiindcă glezna o durea la mers. Marchizul o văzu îndepărtându-se, șchiopătând, cu piciorul desculț și cu papucul în mână, așteptă în zadar ca să se întoarcă într-una din rarele-i clipe de milostenie, să-l privească. Ultima amintire despre ea a fost cea care i-a rămas pe când străbătea galeria din grădină, târându-și piciorul vătămat și dispărând apoi în pavilionul celor îngropate de vii între zidurile mănăstirii.

TREI

Mănăstirea Santa Clara era o clădire pătrată în faţa mării, cu trei caturi având nenumărate ferestre, toate la fel, şi o galerie cu bolţi în formă de potcoavă de jur împrejurul unei grădini părăginite şi umbroase. O cărare pietruită şerpuia printre tufişurile bananierilor şi ferigile sălbatice, un palmier zvelt crescuse mai înalt decât terasele, căutând lumina, alături de un copac uriaş, de ale cărui ramuri atârnau liane de vanilie şi ghirlande de orhidee. Sub copac era un bazin cu apă stătută, străjuit de un grilaj de fier ruginit unde papagalii în captivitate făceau acrobaţii de circ.

Clădirea era împărţită de grădină în două aripi. La dreapta se aflau cele trei caturi cu îngropatele de vii, abia atinse de suflarea valurilor spărgându-se de faleză şi de rugăciunile şi cânturile în ceasurile de slujbă. Aripa aceasta comunica printr-o uşă interioară cu capela, pentru ca toate călugăriţele să nu mai treacă prin naosul public şi să asculte misa cântând în spatele unor zăbrele ce le permiteau să vadă fără a fi văzute. Splendidele lambriuri din lemn de esenţe nobile, care se repetau pe toate tavanele mănăstirii, fuseseră făcute de un meşter spaniol care le-a închinat jumătate din viaţă pentru dreptul de a fi înmormântat într-o firidă din altarul principal. Acolo se şi afla

de aproape două veacuri, înghesuit, printre lespezile de marmură, de stareţe, episcopi şi alţi oameni de vază.

Când Sierva María a intrat în mănăstirea călugăriţelor de claustrare, se aflau acolo optzeci şi două de spaniole, toate cu servitoarele lor, şi treizeci şi şase de călugăriţe creole din familiile ilustre ale viceregatului. După ce îşi făcură legământul de sărăcie, tăcere şi castitate, singurul contact pe care îl mai aveau cu lumea din afară erau rarele vizite pe care le primeau la un vorbitor cu gratii de lemn, pe unde trecea vocea, dar nu şi lumina. Se afla lângă poarta turnantă de la intrare, iar folosirea lui era reglementată şi redusă, şi permisă numai în prezenţa unei călugăriţe care asculta.

În stânga grădinii erau clădirile şcolii şi ale feluritelor ateliere, cu un personal numeros alcătuit din novice şi maestrele în diferite meşteşuguri. Tot acolo se găseau şi anexele, cu o bucătărie imensă, cu plite cu lemne, un depozit pentru carne şi un cuptor mare pentru pâine. În fund era o curte veşnic plină de noroi din pricina apei aruncate de la spălat, unde trăiau laolaltă multe familii de sclavi şi, în sfârşit, dincolo de ea se aflau grajdurile, un ţarc pentru capre, cocina de porci şi livada cu stupi, unde se creştea şi se cultiva tot ce era necesar pentru bunul trai al călugăriţelor.

În fund de tot, foarte departe şi uitat de Dumnezeu, se înălţa un pavilion solitar ce servise vreme de şaizeci şi opt de ani drept închisoare Inchiziţiei, şi mai servea şi acum pentru călugăriţele care o luau razna. În ultima celulă a acestui colţ uitat o închiseră pe Sierva María, după nouăzeci şi trei de zile de când fusese muşcată de câine şi fără niciun simptom de turbare.

Călugăriţa portăreasă care o însoţise ţinând-o de mână se întâlni la capătul coridorului cu o novice care se îndrepta

spre bucătărie şi o rugă s-o ducă ea la stareţă. Novicea se gândi că nu se cuvenea să ţină în zarva de la bucătărie o fetiţă atât de firavă şi de bine îmbrăcată şi o lăsă aşezată pe una din băncile de piatră din grădină, cu gândul să vină după ea mai târziu. Dar la întoarcere o uită.

Două novice care trecură pe acolo, atrase de şiragurile şi inelele ei, o întrebară cine este. Ea nu răspunse. O întrebară dacă înţelege limba spaniolă, dar parcă se adresară unei moarte.

- E surdomută, spuse cea mai tânără dintre novice.

- Sau nemţoaică, zise cealaltă.

Cea mai tânără începu s-o trateze ca şi cum ar fi fost lipsită de toate cele cinci simţuri. Îi desfăcu coada înfăşurată în jurul gâtului şi o măsură cu latul palmei.

- Aproape patru, spuse, încredinţată că fetiţa nu o auzea.

Prinse să i-o despletească, dar Sierva María o străfulgeră cu privirea. Novicea nu-şi plecă ochii şi-i scoase limba.

- Ai ochi de diavol, îi spuse.

Îi luă de pe deget un inel fără vreo împotrivire din partea ei, dar când vru să-i dea jos şi şiragurile, aceasta se răsuci ca o viperă şi-o muşcă fulgerător de mână. Novicea dădu fuga să se spele de sânge.

Când începură să cânte rugăciunea de după-amiază, Sierva María tomai se ridicase să bea apă din bazin. Speriată, se întoarse la bancă fără să bea, dar, dându-şi seama că erau cântece de-ale călugăriţelor, se duse din nou, îndepărtă stratul de frunze putrede cu un gest dibaci, şi bău din mâna făcută căuş până îşi potoli setea, fără a mai scoate gângăniile. Apoi urină în spatele copacului, ghemuită pe vine şi cu un băţ la îndemână pentru a se feri de animalele primejdioase şi de oamenii veninoşi, cum o învăţase Dominga de Adviento.

Puțin mai târziu, trecură două sclave negrese care recunoscură șiragurile vrăjitorești și-i vorbiră în yoruba. Fetița le răspunse entuziasmată în aceeași limbă. Fiindcă nimeni nu știa ce căuta acolo, sclavele o luară în bucătăria plină de larmă, unde a fost primită cu bucurie zgomotoasă de către slujnice. Cineva observă atunci rana de la gleznă și vru să afle ce i se întâmplase.

– Mi-a făcut-o mama cu un cuțit, spuse ea. Celor care o întrebară cum o cheamă, le dădu numele de negresă: Maria Mandinga.

Își recâștigă lumea pe loc. Ajută la tăierea gâtului unui ied care se zbătea împotrivindu-se morții. Îi scoase ochii și-i tăie fuduliile, partea care-i plăcea cel mai mult. Jucă diabolo cu cei mari la bucătărie și cu copiii în curte, și-i bătu pe toți. Cântă în yoruba, în congo și în mandinga, și chiar și cei care nu pricepeau o ascultau extaziați. La prânz mâncă o farfurie plină cu fuduliile și ochii iedului, totul prăjit în untură de porc și cu felurite condimente picante.

La ora aceea întreaga mănăstire știa că fetița se afla acolo, în afară de Josefa Miranda, stareța. Era o femeie uscățivă și călită, cu o îngustime de vederi moștenită din familia ei. Fusese educată la Burgos, la umbra Sfintei Inchiziții, însă vocația autorității și asprimea prejudecăților izvorau de dinăuntru și dintotdeauna. Avea două administratoare pricepute, dar erau în plus, pentru că ea se ocupa de toate și fără ajutorul nimănui.

Resentimentele sale împotriva episcopatului local începuseră cu aproape o sută de ani înaintea nașterii ei. Cauza primordială, ca în marile procese ale istoriei, a fost o ceartă neînsemnată pe chestiuni de bani și jurisdicție între călugărițele clarise și episcopul franciscan. Ținându-se seama de intransigența acestuia, călugărițele primiră ajutorul

autorităților civile și de aici s-a pornit un război care la un moment dat a ajuns să fie dus de toți împotriva tuturor.

Sprijinit de alte comunități, episcopul declară mănăstirea în stare de asediu, spre a o supune prin foamete, și decretă Cessatio a Divinis. Aceasta însemna încetarea oricărui serviciu religios în oraș până la noi ordine. Populația se împărți în grupuri, iar autoritățile civile și religioase se înfruntară, susținute de unele sau de altele. Cu toate acestea, călugărițele clarise erau încă în viață și pe picior de război după șase luni de asediu, până se descoperi un tunel secret pe unde adepții lor le aprovizionau. Franciscanii, de data aceasta cu ajutorul unui nou guvernator, violară claustrarea călugărițelor clarise și le împrăștiară pe toate.

A fost nevoie de douăzeci de ani pentru a se calma spiritele și a li se retroceda călugărițelor clarise mănăstirea evacuată, însă, după un veac, Josefa Miranda continua să-și întrețină viu resentimentul. Îl transmise novicelor, îl făcu să încolțească mai mult în măruntaiele decât în sufletul ei, și aruncă toate vinile care îl strânseseră asupra episcopului De Cáceres y Virtudes și asupra oricui ar avea vreo legătură cu el. Așa încât reacția ei era previzibilă când a fost anunțată, din partea episcopului, că marchizul de Casalduero o adusese la mănăstire pe fata lui de doisprezece ani cu simptome fatale de posesiune demoniacă. Puse doar o întrebare:

– Dar există un astfel de marchiz?

Întrebarea avea dublă intenție veninoasă, pentru că era vorba de episcop, și pentru că a tăgăduit întotdeauna legitimitatea nobililor creoli, cărora le zicea „nobili de pripas".

La ora prânzului n-o putuse găsi pe Sierva María în mănăstire. Călugărița portăreasă îi spusese uneia din administratoare că un bărbat în doliu îi adusese în zori

o fetiță blondă, îmbrăcată ca o regină, dar nu întrebase nimic despre ea, căci tocmai atunci cerșetorii își disputau supa de tapioca din Duminica Floriilor. Ca dovadă a spuselor ei îi înmână pălăria cu panglici colorate. Administratoarea i-o arătă stareței în vreme ce căutau copila, iar stareța știu fără nicio îndoială cui îi aparținea. O înhăță cu vârful degetelor și se uită la ea întinzând brațul.

– O adevărată domnișoară marchiză cu o pălărie de mariță, spuse. Știe el diavolul ce face.

Trecuse pe acolo pe la nouă dimineața, îndreptându-se spre vorbitor, și zăbovise în grădină discutând cu zidarii prețul unei lucrări de asanare, dar n-o văzu pe fetiță așezată pe banca de piatră. Nici alte călugărițe care trecuseră prin apropiere în mai multe rânduri n-o văzuseră. Cele două novice care-i luaseră inelul juraseră că n-au mai văzut-o după rugăciunea de după-amiază.

Stareța tocmai își termina siesta când auzi un cântec fredonat de un singur glas ce umplu incinta mănăstirii. Trase de șiretul ce atârna lângă patul ei și în penumbra încăperii se ivi pe dată o novice. Stareța o întrebă cine cânta cu atâta măiestrie.

– Fetița, răspunse novicea.

Încă adormită, stareța șopti:

– Ce voce frumoasă! Și imediat tresări: Care fetiță?

– Nu știu, îi spuse novicea. Una care a zăpăcit toată curtea slugilor încă de dimineață.

– Sfinte Dumnezeule, Doamne! strigă stareța.

Sări din pat. Străbătu mănăstirea în mare grabă, și ajunse în curtea de serviciu, luându-se după voce. Sierva María cânta așezată pe o băncuță, cu pletele întinse pe pământ, împresurată de slugile fermecate. Îndată ce o văzu pe stareță se opri din cântat. Stareța ridică crucifixul pe care-l purta atârnat la gât.

– Sfântă Fecioară Născătoare de Dumnezeu, spuse.

– Binecuvântată între toate femeile, răspunseră cu toții.

Stareța îndreptă crucifixul ca o armă de luptă înspre Sierva María.

– Vade retro! strigă.

Slugile se dădură înapoi și-o lăsară pe fetiță singură la locul ei, unde rămase cu privirea ațintită și în gardă.

– Drac împielițat! țipă stareța. Te-ai făcut nevăzut ca să ne zăpăcești.

Nu izbutiră s-o facă să scoată niciun cuvânt. O novice vru să o ia de mână, dar stareța o împiedică, îngrozită.

– N-o atinge, strigă. Și apoi către toți: Nimeni să n-o atingă.

În cele din urmă o duseră cu forța, pe când se zbătea dând din picioare și mușcând aerul ca un câine, până la celula din fundul pavilionului închisorii. Pe drum, își dădură seama că era murdară de propriile excremente, și o spălară în grajd turnând peste ea găleți de apă.

– Atâtea mănăstiri sunt în oraș și domnul episcop ne trimite nouă ciurucurile, protestă stareța.

Celula era spațioasă, cu pereți zgrunțuroși și tavan foarte înalt, cu nervuri făcute de termite în lambriuri. Lângă singura ușă era o fereastră mare, cu gratii de lemn cioplite și canaturile fixate cu un drug de fier. Pe peretele din fund, ce dădea spre mare, mai exista o fereastră oarbă, cu bare de lemn. Patul era o estradă de mortar cu o saltea de pânză de sac umplută cu paie și uzată de folosință. Se mai aflau acolo o bancă pe care se putea sta și o masă din zidărie ce servea și de altar și de spălător, sub un crucifix solitar bătut în cuie pe perete. Acolo o lăsară pe Sierva María, udă leoarcă până în creștet și tremurând de groază, în grija unei gardiene deprinse să câștige lupta milenară cu diavolul.

Se așează pe pat, cu ochii la drugii de fier ai porții blindate, și așa o găsi servitoarea care-i aduse tava cu gustarea de la cinci după-amiaza. Nu se clinti din loc. Servitoarea încercă să-i scoată șiragurile și ea o apucă de încheietura mâinii și o obligă să le dea drumul. În procesul-verbal al mănăstirii pe care începuseră să-l redacteze în noaptea aceea, servitoarea declară că o putere de pe altă lume o doborâse la pământ.

Copila rămase neclintită în timp ce ușa se închise și se auziră zgomotele făcute de lanț și de dubla răsucire a cheii în lacăt. Văzu ce era de mâncat: niște resturi de pastramă, o turtă de tapioca și o cană de ciocolată. Gustă turta, mestecă și scuipă. Se culcă apoi cu fața în sus. Auzi vuietul mării, vântul aducător de ploaie, cele dintâi tunete de aprilie tot mai aproape. A doua zi în zori, când servitoarea se întoarse cu micul dejun, o găsi dormind pe mormanele de paie ale saltelei pe care o spintecase cu dinții și cu unghiile. La prânz se lăsă dusă de bunăvoie în sala de mese a călugărițelor care nu făcuseră legământ de claustrare. Era o sală spațioasă, cu o boltă înaltă și ferestre mari, pe unde intra violent lumina mării, zgomotul falezei auzindu-se foarte aproape. Douăzeci de novice, cele mai multe tinere, erau așezate în fața unui dublu șir de mese lungi, butucănoase. Aveau veșminte de pânză ordinară și capul ras, erau vesele și prostuțe, și nu-și ascundeau emoția de a-și mânca hrana de cazarmă la aceeași masă cu o posedată de diavol.

Sierva María stătea lângă ușa principală, între două gardiene distrate și abia dacă gusta vreo îmbucătură. Îi puseseră un veșmânt la fel cu al novicelor și papucii încă uzi. Nimeni nu se uita la ea în timp ce mâncau, dar, când isprăviră, mai multe novice o înconjurară ca să-i admire șiragurile. Una dintre ele încercă să i le ia. Sierva María se ridică furioasă în picioare. Scăpă de gardienele care încercară

s-o ţină, îmbrâncindu-le. Se urcă pe masă, fugi de la un capăt la celălalt strigând ca o adevărată posedată gata să atace. Sparse totul în calea ei, sări pe fereastră şi călcă şi dărâmă gardurile grajdurilor şi ţarcurile din ogradă. Albinele se împrăştiară şi animalele năvăliră urlând de groază până în dormitoarele călugăriţelor de claustrare.

Tot ce se întâmplă de atunci încolo a fost pus pe seama farmecelor malefice ale Siervei María. Mai multe novice declarară pentru procesul-verbal că zbura cu nişte aripi străvezii ce făceau un zumzet fantastic. A fost nevoie de două zile şi de o echipă întreagă de sclavi pentru a strânge vitele, a călăuzi albinele spre faguri şi a face ordine în mănăstire. Se răspândi zvonul că porcii erau otrăviţi, că apa din fântâni provoca viziuni premonitorii, că una dintre găinile speriate zburase peste acoperişuri şi se pierduse în orizontul mării. Însă groaza călugăriţelor era plină de contradicţii căci, în pofida gesturilor exagerate ale stareţei şi a spaimei fiecăreia, celula Siervei María deveni centrul curiozităţii tuturor.

În mănăstire regimul de claustrare ţinea de la rugăciunea de seară, la ora şapte, până în zori, la prima mesă de la şase. Luminile se stingeau, rămânând aprinse numai cele din puţinele chilii autorizate. Totuşi, viaţa mănăstirii nu fusese niciodată atât de tumultuoasă şi liberă ca atunci. Pe coridoare era un iureş veşnic de umbre, de şoapte întretăiate şi grabă reţinută. Se juca în chiliile unde te aşteptai cel mai puţin, şi cu cărţi spaniole şi cu zaruri măsluite, se beau lichioruri secrete şi se fumau ţigări răsucite pe furiş de când Josefa Miranda le-o interzisese călugăriţelor de claustrare. O fetiţă posedată de diavol între zidurile mănăstirii avea fascinaţia unei aventuri de neînchipuit.

Chiar şi călugăriţele cele mai rigide fugeau de regimul de claustrare după semnalul începerii, şi se duceau în

pâlcuri de două sau trei să stea de vorbă cu Sierva María. Ea le primi la început cu ghearele scoase, dar învăţă curând să se poarte după firea fiecăreia şi după atmosfera din fiecare seară. O rugau adesea să le fie ştafetă pe lângă diavol, căruia îi cereau favoruri imposibile. Sierva María imita glasuri de pe lumea cealaltă, glasuri de decapitaţi, glasuri de draci împieliţaţi, şi multe dintre ele îi luaseră în serios năzbâtiile, declarând în procesul-verbal că erau adevărate. O patrulă de călugăriţe deghizate luară cu asalt celula într-o noapte blestemată, îi puseră căluş Siervei María şi-o prădară de şiragurile vrăjitoreşti. A fost o victorie efemeră. În graba fugii, cea din fruntea asaltului făcu un pas greşit pe scările în beznă şi-şi fracturâ craniul. Camaradele ei n-au avut o clipă de linişte până nu înapoiară şiragurile furate stăpânei lor. Nimeni nu mai tulbură de atunci nopţile celulei.

Pentru marchizul de Casalduero au fost zile de doliu. Zăbovise mai mult până să-şi interneze copila decât până să se căiască de fapta lui, şi suferi o criză de tristeţe din care nu şi-a mai revenit niciodată. Ceasuri întregi dădu târcoale mănăstirii întrebându-se la care din ferestrele-i nenumărate se afla Sierva María cu gândul la el. Când se întoarse odată acasă o văzu pe Bernarda în patio, luând aer în răcoarea nopţii ce se lăsa. Îl înfioră presimţirea că avea să-l întrebe de Sierva María, însă ea abia dacă-i aruncă o privire.

Dădu drumul dulăilor şi se culcă în hamacul din alcov cu iluzia unui somn veşnic. Dar n-a putut adormi. Alizeele trecuseră şi era o noapte fierbinte. Mlaştinile răspândeau tot soiul de gâze năucite de zăpuşeală şi rafale de ţânţari carnivori, şi era nevoie să se ardă baligi de vacă prin dormitoare spre a-i alunga. Sufletele se cufundau în toropeală. Prima ploaie bogată a anului era aşteptată pe atunci cu

o înfrigurare la fel de mare ca cea de peste șase luni, când lumea avea să se roage să înceteze pe veci potopul.

Abia se crăpă de ziuă că marchizul se duse la Abrenuncio acasă. N-apucă bine să se așeze, când îl și încercă imensa ușurare de a-și împărtăși durerea. Intră în subiect fără niciun preambul:

– Am dus-o pe copilă la Santa Clara.

Abrenuncio nu înțelese, și marchizul profită de nedumerirea lui pentru lovitura următoare.

– O să fie exorcizată, continuă.

Medicul respiră adânc și spuse cu un calm exemplar:

– Povestiți-mi totul.

Atunci marchizul îi povesti: vizita la episcop, dorința lui de a se ruga, hotărârea-i oarbă, noaptea petrecută fără să închidă un ochi. A fost o capitulare de creștin din moși-strămoși care n-a mai păstrat pentru sine niciun secret.

– Sunt încredințat că a fost o poruncă a Domnului, conchise.

–Vreți să spuneți că v-ați redobândit credința? întrebă Abrenuncio.

– Niciodată nu încetezi cu desăvârșire să crezi, spuse marchizul. Îndoiala stăruie.

Abrenuncio îl înțelese. Totdeauna se gândise că a înceta să crezi pricinuia o cicatrice de neșters pe locul unde fusese credința, și că te împiedica s-o uiți. Ceea ce-i părea de neconceput era să-ți supui fiica torturii exorcizării.

– Între aceasta și vrăjitoriile negrilor nu-i mare diferență, spuse. Ba-i și mai rău, fiindcă negrii se mulțumesc să sacrifice zeilor lor cocoși, pe când Inchiziția se complace în a trage pe roată oameni nevinovați sau a-i arde de vii în spectacole publice.

Participarea monseniorului Cayetano Delaura la vizita primită de episcop i se păru un precedent sinistru.

– E un călău, spuse fără ocolișuri.

Se pierdu într-o înșirare erudită de vechi autodafeuri ale unor bolnavi mintali executați ca fiind posedați de diavol sau eretici.

– Cred c-ar fi fost mai creștinesc s-o omorâți decât s-o îngropați de vie, conchise.

Marchizul își făcu semnul crucii. Abrenuncio îl privi tremurând ca o fantomă în hainele-i cernite și văzu iar în ochii lui licuricii incertitudinii ce se născuseră odată cu el.

– Scoateți-o de acolo, îi spuse.

– Asta-i tot ce vreau de când am văzut-o îndreptându-se spre pavilionul celor îngropate de vii, răspunse marchizul. Dar nu mă simt în stare să mă împotrivesc voinței Domnului.

– Păi, v-ar prinde bine, spuse Abrenuncio. Poate că Dumnezeu o să vă mulțumească într-o zi.

În seara aceea, marchizul solicită o audiență episcopului. Scrise cererea cu mâna lui, cu o redactare întortocheată și o caligrafie de copil și i-o dădu în persoană portarului, ca să fie sigur că ajunge la destinație.

Episcopului i se aduse la cunoștință în cursul zilei de luni că Sierva María era pregătită pentru exorcizare. Își terminase gustarea pe terasa cu campanule galbene, și nu dădu o atenție deosebită veștii. Mânca puțin, dar cu o cumpătare ce putea prelungi ritualul preț de trei ore. Așezat în fața lui, părintele Cayetano Delaura îi citea, cu o voce bine timbrată și într-un stil oarecum teatral. Ambele caracteristici se potriveau cărților pe care le alegea el însuși, după gustul și criteriul său.

Vechiul palat era prea mare pentru episcop, care se mulțumea cu salonul de vizite și cu dormitorul, precum și cu terasa descoperită, unde-și făcea siesta și mânca până

începea anotimpul ploilor. În aripa opusă era biblioteca oficială pe care Cayetano Delaura o fondase, îmbogățise și îngrijise cu mână de maestru, și care a fost considerată la vremea ei printre cele mai bune din Indii. Restul clădirii era alcătuit din unsprezece încăperi închise, unde se îngrămădeau rămășițele a două veacuri.

În afară de călugărița de serviciu care servea mâncarea, Cayetano Delaura era singurul care putea intra în palatul episcopului în timpul meselor, și aceasta nu datorită privilegiilor personale, cum se spunea, ci calității sale de cititor. N-avea nicio însărcinare definită, nici alt titlu decât cel de bibliotecar, dar în realitate era considerat un fel de vicar în virtutea faptului că era atât de apropiat de episcop, și nimeni nu concepea ca acesta să ia fără el vreo hotărâre însemnată. Își avea propria chilie într-o clădire alăturată ce comunica pe dinăuntru cu palatul, și în care se aflau birourile și camerele funcționarilor diocezei și ale jumătății de duzină de călugărițe din serviciul casnic al episcopului. Totuși, adevărata-i casă era biblioteca, unde lucra și citea chiar și paisprezece ore pe zi, și unde avea un pat de campanie pentru a dormi când îl fura somnul.

Noutatea acelei după-amiezi epocale a fost că Delaura se bâlbâise de mai multe ori în cursul lecturii. Ba mai și sări o pagină din greșeală, fapt încă și mai neobișnuit, și continuă să citească fără să-și dea seama. Episcopul îl cercetă prin ochelarii săi minusculi de alchimist, până când trecu la pagina următoare. Atunci îl întrerupse, amuzat.

– La ce te gândești?

Delaura tresări.

– Trebuie să fie zăpușeala, spuse. De ce?

Episcopul îl privi mai departe în ochi.

– Cu siguranță e și altceva pe lângă zăpușeală, îi răspunse. Și repetă pe același ton: La ce te gândeai?

– La fetiţă, spuse Dalaura.

Nu făcu nicio precizare, căci de la vizita marchizului nu mai exista pentru ei altă fetiţă pe lume. Stătuseră mult de vorbă despre ea. Revăzuseră împreună cronicile despre oameni posedaţi de diavol şi memoriile sfinţilor exorcişti. Delaura oftă:

– Am visat-o.

– Cum ai putut visa o făptură pe care n-ai văzut-o niciodată? îl întrebă episcopul.

– Era o micuţă marchiză creolă de doisprezece ani, cu nişte plete ca o trenă de regină, răspunse. Cum putea fi altcineva?

Episcopul nu era omul viziunilor cereşti, nici al minunilor sau flagelărilor. Împărăţia sa era de pe lumea aceasta. Aşa încât dădu din cap fără convingere şi mâncă mai departe. Delaura îşi reluă lectura cu mai mare grijă. Când episcopul termină de mâncat, îl ajută să se aşeze în balansoar. Instalat acolo în voie, episcopul spuse:

– Acum e momentul, povesteşte-mi visul.

Era foarte simplu. Delaura visase că Sierva María era aşezată la fereastră, în faţa unei câmpii ninse, luând şi mâncând una câte una boabele unui ciorchine de strugure pe care-l ţinea în poală. Fiecare boabă desprinsă creştea imediat la loc. În vis era limpede că fetiţa stătea de ani în şir la fereastra aceea infinită, încercând să termine ciorchinele, şi că nu se grăbea, fiindcă ştia că ultima boabă însemna moartea.

– Cel mai ciudat, conchise Delaura, este că fereastra de la care privea câmpia era cea din Salamanca, din iarna aceea în care a nins trei zile la rând şi mieii au murit sufocaţi în zăpadă.

Episcopul se arătă mişcat. Îl cunoştea şi-l îndrăgea prea mult pe Cayetano Delaura pentru a nu ţine seama de

enigmele din visele lui. Locul pe care-l ocupa, atât în cadrul diocezei, cât și în inima lui, și-l câștigase pe merit prin nenumăratele-i talente și prin caracterul său dintr-o bucată. Episcopul închise ochii pentru a aținpi cele trei minute ale siestei sale de după-amiază.

În vremea aceasta, Delaura mâncă la aceeași masă, înainte de a-și face împreună rugăciunile de seară. Încă nu terminase când episcopul se întinse în balansoar și luă hotărârea vieții lui:

- Ocupă-te de cazul acesta.

O spuse fără a deschide ochii și slobozi un sforăit de leu. Delaura sfârși de mâncat și se așeză în fotoliul lui obișnuit, sub bolta înflorită. Atunci episcopul deschise ochii.

- Nu mi-ai răspuns, îi zise.

- Am crezut că ați spus-o dormind, răspunse Delaura.

- Acum ți-o repet treaz, zise episcopul. Îți încredințez sănătatea copilei.

- E cel mai ciudat lucru ce mi s-a întâmplat vreodată, spuse Delaura.

- Vrei să spui că te împotrivești?

- Nu sunt exorcist, părinte, zise Delaura. N-am firea, nici formația și nici informația pentru a pretinde așa ceva. Și, pe deasupra, știm bine că Dumnezeu mi-a hărăzit alt drum.

Era adevărat. Grație demersurilor episcopului, Delaura se afla pe lista celor trei candidați rămași pentru funcția de custode al fondului sefardit din biblioteca Vaticanului. Însă era prima oară că făceau aluzie la problema aceasta, cu toate că amândurora le era cunoscută.

- Cu atât mai îndreptățit, spuse episcopul. Cazul fetiței, rezolvat cu bine, poate fi îndemnul ce ne lipsește.

Delaura era conștient de stângăcia lui în a se înțelege cu femeile. I se păreau înzestrate cu un uz al rațiunii cu

desăvârşire propriu, care le îngăduia să navigheze fără poticniri printre stâncile realităţii. Simpla idee a unei întâlniri, chiar cu o creatură neajutorată cum era Sierva María, făcea să-i îngheţe sudoarea pe palme.

– Nu, monseniore, hotărî. Nu mă simt în stare.

– Nu numai că eşti, replică episcopul, dar mai şi ai cu prisosinţă ceea ce oricui altcuiva i-ar lipsi: inspiraţia.

Era un cuvânt prea mare ca să nu fie şi ultimul. Totuşi, episcopul nu-i impuse să accepte pe loc, ci îi acordă un timp de reflecţie, până după doliul din Săptămâna Mare ce începea în ziua aceea.

– Du-te să vezi fetiţa, îi spuse. Cercetează cazul în profunzime şi informează-mă.

Şi astfel, Cayetano Alcino del Espíritu Santo Delaura y Escudero, la treizeci şi şase de ani împliniţi, intră în viaţa Siervei María şi în istoria oraşului. Fusese studentul episcopului la celebra-i catedră de teologie de la Salamanca, unde îşi luase licenţa cu onorurile cele mai înalte ale promoţiei sale. Era încredinţat că tatăl său era descendent direct al lui Garcilaso de la Vega, pentru care avea un cult aproape religios, şi mărturisea acest lucru neîntârziat. Mama sa era o creolă din San Martín de Loba, provincia Mompox, emigrată în Spania cu părinţii. Delaura nu credea că are ceva de la ea, până când a venit în Noul Regat al Granadei şi şi-a recunoscut nostalgiile moştenite.

De la cea dintâi discuţie cu el la Salamanca, episcopul De Cáceres y Virtudes simţise că are în faţă una dintre acele rare valori ce împodobeau creştinătatea epocii sale. Era o dimineaţă îngheţată de februarie, şi prin fereastră se vedeau câmpiile ninse şi, în fundal, şirul de plopi de pe malul râului. Peisajul acela de iarnă avea să fie cadrul unui vis ce tot revenea şi care-l va urmări pe tânărul teolog tot restul vieţii.

Vorbiră despre cărţi, de bună seamă, şi episcopului nu-i venea să creadă că Delaura citise atât de mult la vârsta lui. El îi vorbi de Garcilaso. Maestrul îi mărturisi că îl cunoştea prea puţin, dar şi-l amintea ca pe un poet păgân care nu-l pomenea pe Dumnezeu decât de două ori în toată opera.

– Nu chiar atât de puţin, spuse Delaura. Însă aşa ceva nu era neobişnuit nici chiar la bunii catolici din Renaştere.

În ziua în care el şi-a făcut primul legământ, maestrul i-a propus să-l însoţească în regatul nesigur al Yucatánului, unde tocmai fusese numit episcop. Lui Delaura, care cunoştea viaţa din cărţi, necuprinsa lume a mamei sale i se părea un vis ce n-avea să fie niciodată al lui. Îi era greu să-şi imagineze căldura sufocantă, veşnica duhoare de hoit, mlaştinile fumegânde, pe când dezgropau din zăpadă mieii pietrificaţi. Episcopului îi era mai uşor să şi le închipuie, căci făcuse războaiele din Africa.

– Am auzit spunându-se că acolo, în Indii, clericii noştri înnebunesc de fericire, spuse Delaura.

– Şi unii se spânzură, zise episcopul. E un regat ameninţat de sodomie, idolatrie şi antropofagie. Şi adăugă fără prejudecăţi: Ca şi pământurile maurilor.

Dar se gândea şi că aceasta era atracţia sa cea mai puternică. Era nevoie de războinici la fel de destoinici pentru a impune bunurile civilizaţiei creştine ca şi pentru a predica în deşert. Totuşi, la douăzeci şi trei de ani, Delaura socotea că îşi avea hotărât drumul până la dreapta Sfântului Duh, al cărui preacredincios plin de evlavie era.

– Toată viaţa am visat să ajung bibliotecar principal, spuse. Numai la aşa ceva sunt bun.

Se prezentase la concursul pentru obţinerea unui post la Toledo, care avea să-l ajute să-şi împlinească visul, şi era sigur că o să-l câştige. Însă maestrul era îndărătnic.

– E mai ușor să ajungi sfânt fiind bibliotecar în Yucatán decât martir la Toledo, îi spuse.

Delaura replică fără umilință:

– Dacă Domnul s-ar milostivi de mine, n-aș vrea să fiu sfânt, ci înger.

Se gândea încă la oferta maestrului când a fost numit în post la Toledo, dar preferă să meargă în Yucatán. Cu toate acestea, n-au ajuns niciodată acolo. Naufragiaseră în Strâmtoarea Vânturilor, după șaptezeci de zile de mare furtunoasă și fuseseră salvați de un convoi aproape distrus, care-i abandonă în voia sorții în Santa María la Antigua del Darién. Rămaseră acolo mai bine de un an, așteptând ștafetele iluzorii ale Flotei Galioanelor, până când episcopul De Cáceres a fost numit interimar pe meleagurile acelea, scaunul episcopal fiind vacant prin moartea subită a titularului. Văzând selva necuprinsă din Urabá, de pe luntrea care-i purta către noua lor destinație, Delaura recunoscu nostalgia ce-o chinuia pe mama lui în iernile lugubre din Toledo. Apusurile halucinante, păsările de coșmar, putreziciunea minunată a manglierilor îi păreau amintiri îndrăgite ale unui trecut pe care nu l-a trăit.

– Numai Sfântul Duh a putut aranja atât de bine lucrurile ca să mă aducă pe pământul natal al mamei, spuse.

După doisprezece ani, episcopul dăduse uitării visul său de a merge în Yucatán. Împlinise șaptezeci și trei, astmul îl omora și știa că n-avea să mai vadă în veci cum ninge în Salamanca. La vremea când Sierva María intră la mănăstire, hotărâse deja să se retragă, odată netezit drumul spre Roma pentru discipolul său.

Cayetano Delaura s-a dus la mănăstirea Santa Clara a doua zi. În pofida căldurii, purta rasa de postav și ducea vasul cu apă sfințită și cel cu uleiuri sacramentale, primele

arme în războiul împotriva diavolului. Stareţa nu-l văzuse niciodată, dar zvonul despre inteligenţa şi puterea lui nesocotise taina claustraţiei. Când îl primi la vorbitor la şase dimineaţa rămase impresionată de aerul său tânăr, paloarea de martir, vocea sonoră, enigma meşei lui albe. Însă nicio virtute n-ar fi fost de-ajuns ca s-o facă să uite că era războinicul episcopului. Lui Delaura, în schimb, nu i-a atras atenţia altceva decât larma cocoşilor.

– Nu sunt decât şase, dar cântă ca o sută, spuse stareţa. Pe deasupra, un porc a grăit şi o capră a fătat trei iezi. Şi adăugă cu înverşunare: Toate merg aşa de când episcopul dumneavoastră ne-a făcut favoarea de a ne trimite darul acesta otrăvit.

O nelinişte la fel de mare îi stârnea şi grădina înflorită cu atâta avânt, încât părea împotriva naturii. Pe măsură ce-o străbăteau, îi arăta lui Delaura flori de mărimi şi culori ireale, şi unele cu miresme insuportabile.

Toate cele de zi cu zi aveau în ochii ei ceva supranatural. La fiecare cuvânt, Delaura simţea că era mai puternică decât el, şi se grăbi să-şi ascută armele.

– N-am spus că fetiţa ar fi posedată, zise, ci că există motive să presupunem.

– Ceea ce vedem chiar acum vorbeşte de la sine, fu de părere stareţa.

– Aveţi grijă, spuse Delaura. Uneori atribuim diavolului anumite lucruri pe care nu le pricepem, fără să ne gândim că pot fi lucruri ale Domnului pe care nu le înţelegem.

– A spus-o Sfântul Toma şi mă supun lui, zise stareţa. Nu trebuie să dai crezare diavolilor nici când spun adevărul.

La al doilea cat domnea liniştea. Într-o parte se aflau chiliile pustii, încuiate cu lacăt în timpul zilei şi în faţă şirul

de ferestre deschise către splendoarea mării. Novicele nu păreau că-şi abat atenţia de la treburile lor, însă, în realitate, erau numai ochi şi urechi la stareţă şi la vizitatorul ei, pe când aceştia se îndreptau spre pavilionul închisorii.

Înainte de a ajunge la capătul coridorului, unde era celula Siervei María, trecură pe la Martina Laborde, o fostă călugăriţă condamnată la carceră pe viaţă fiindcă omorâse două tovarăşe cu un cuţit de tăiat carne. Niciodată n-a mărturisit motivul. Stătea acolo de unsprezece ani şi era cunoscută mai curând datorită încercărilor de fugă neizbutite decât crimei înfăptuite. Nu se împăcase nicicând cu gândul că a fi închisă pe viaţă era totuna cu a fi călugăriţă de claustrare, şi se arăta atât de consecventă, încât se oferise să-şi ispăşească mai departe osânda făcând pe servitoarea în pavilionul celor îngropate de vii. Obsesia ei implacabilă, căreia i se consacră cu acelaşi zel ca şi credinţei, era să ajungă să fie liberă chiar dacă ar trebui să omoare iar.

Delaura nu rezistă curiozităţii oarecum copilăreşti de a se uita în celulă, printre zăbrelele de fier ale ferestruicii. Martina stătea cu spatele. Simţindu-se privită, se întoarse spre uşă, iar Delaura fu robit pe dată de puterea farmecului ei. Neliniştită, stareţa îl trase la o parte.

– Fiţi cu mare băgare de seamă, îi spuse. Creatura asta e în stare de orice.

– Chiar aşa? întrebă Delaura.

– Întocmai aşa, răspunse stareţa. Dacă ar depinde de mine, de multă vreme ar fi în libertate. E o pricină de tulburare prea mare pentru mănăstirea aceasta.

Când gardiana deschise uşa, celula Siervei María împrăştie un miros de putreziciune. Copila zăcea cu faţa în sus pe patul de piatră fără saltea, legată de picioare şi de

mâini cu curele de piele. Părea moartă, însă ochii ei aveau lumina mării. Delaura o văzu aidoma celei din visul lui și un tremur îi puse stăpânire pe trup, scăldându-l într-o sudoare de gheață. Închise ochii și se rugă în șoaptă, cu toată puterea credinței, și când isprăvi își recăpătase stăpânirea de sine.

– Chiar dacă n-ar fi posedată de niciun diavol, zise, sărmana creatură are aici atmosfera cea mai potrivită ca să ajungă așa.

Stareța îi replică:

– Cinste pe care n-o merităm.

Căci făcuseră totul pentru a păstra celula în starea cea mai bună, însă Sierva María își împrăștia propria murdărie în jur.

– Lupta noastră nu-i împotriva ei, ci a diavolilor care-i sălășluiesc în trup, spuse Delaura.

Intră pășind pe vârfuri spre a se feri de murdăriile de pe jos, și stropi celula cu mănunchiul de busuioc cu apă sfințită, murmurând formule rituale. Stareța se îngrozi văzând petele lăsate de apă pe pereți.

– Sânge! strigă.

Delaura o dojeni pentru pripeala judecății. Nu trebuia neapărat să fie sânge fiindcă apa era roșie, și, chiar de-ar fi fost, n-avea de ce să fie o lucrătură a diavolului.

– Mai drept ar fi să ne gândim că este o minune, și această putere o are numai Dumnezeu, spuse.

Dar nu era nici una, nici alta, căci petele uscându-se pe zidul văruit nu mai erau roșii, ci de un verde intens. Stareța se împurpură la chip. Nu numai călugărițelor clarise, ci tuturor femeilor din vremea aceea le era interzisă orice instruire academică, însă ea învățase duelul scolastic din fragedă vârstă în familia sa de teologi de vază și mari eretici.

– Cel puțin, replică, să nu tăgăduim puterea simplă a diavolilor de a schimba culoarea sângelui.

– Nimic nu-i mai folositor decât o îndoială la timpul potrivit, răspunse Delaura pe dată și o privi în față: Citiți-l pe Sfântul Augustin.

– L-am citit și răscitit, spuse stareța.

– Păi, mai citiți-l o dată, zise Delaura.

Înainte de a se ocupa de copilă, o rugă pe gardiană cu multă blândețe să iasă din celulă. Apoi, fără aceeași blândețe, îi spuse stareței:

– Și dumneavoastră, vă rog.

– Pe răspunderea dumneavoastră, zise ea.

– Episcopul este ierarhia maximă, spuse el.

– Nu-i nevoie să mi-o amintiți, răspunse stareța, pe un ton sarcastic. Știm prea bine că dumneavoastră sunteți stăpânii Domnului.

Delaura îi dărui plăcerea ultimului cuvânt. Se așeză pe marginea patului și o cercetă pe copilă cu rigoarea unui medic. Tremura încă, dar nu mai asuda.

Văzută de aproape, Sierva María avea zgârieturi și vânătăi, iar pielea îi era jupuită la sânge din pricina curelelor. Dar tot ce era mai impresionant era rana de la gleznă, fierbinte și supurând din cauza nepriceperii vracilor.

Pe când o cerceta, Delaura i-a explicat că nu o aduseseră acolo ca s-o schingiuiască, ci fiindcă bănuiau că un demon i se vârâse în trup ca să-i fure sufletul. Avea nevoie de ajutorul ei pentru a stabili adevărul. Dar îi era cu neputință să știe dacă ea îl asculta și dacă înțelegea că era o rugăminte din tot sufletul.

La sfârșitul examinării, Delaura ceru să-i fie adusă o trusă cu medicamente, însă n-o lăsă înăuntru pe călugărița spițerească. Obloji rănile cu balsamuri și alină suflând

uşurel usturimea cărnii vii, uluit de rezistenţa fetiţei în faţa durerii. Sierva María nu răspunse la niciuna dintre întrebările lui, nici nu-i luă în seamă predicile şi nici nu se plânse de nimic.

A fost un început dezamăgitor ce-l urmări pe Delaura până ajunse în oaza bibliotecii. Era spaţiul cel mai întins din palatul episcopal, fără nicio fereastră, şi cu pereţii acoperiţi de dulapuri cu geamuri, din lemn de mahon, pline de cărţi nenumărate aşezate în ordine. În mijloc erau o masă mare cu portulane, un astrolab şi alte instrumente de navigat, precum şi un glob terestru cu adăugiri şi îndreptări făcute de mână de cartografi succesivi, pe măsură ce lumea se mărea. În fund era o masă rustică de lucru, cu călimara, cuţitul de ascuţit, penele de scris, de curcan din partea locului, nisipul de uscat cerneala de pe scrisori şi un vas cu o garoafă veştedă. Toată încăperea era în penumbră şi mirosea a hârtie nemişcată, învăluită în răcoarea şi liniştea ca de pădure.

În fundul sălii, într-un loc mai îngust, se afla un dulap cu uşi de scândură. Era închisoarea cărţilor puse la index de Sfânta Inchiziţie, întrucât tratau „materii profane şi fantastice şi poveşti neadevărate". Nimeni nu avea acces la ele, în afară de Cayetano Delaura, prin autorizaţie pontificală, pentru a explora abisurile literelor rătăcite.

Refugiul acela de ani de zile devenise pentru el un infern de când o cunoscuse pe Sierva María. N-avea să se mai întâlnească acolo cu prietenii lui, clerici şi laici, cu care împărtăşea desfătarea ideilor şi organiza turniruri scolastice, concursuri literare, seri muzicale. Pasiunea lui se reduse la a înţelege vicleşugurile diavolului, şi acestui ţel îi consacră toate lecturile şi meditaţiile preţ de cinci zile şi cinci nopţi, înainte de a se întoarce la mănăstire.

Luni, când episcopul îl văzu ieșind cu pas hotărât, îl întrebă cum se simțea.

– Înaripat de Sfântul Duh, răspunse Delaura.

Își pusese sutana de bumbac gros ce-i inspira un avânt de tăietor de lemne, iar sufletul îi era blindat împotriva descurajării. Avea și mare nevoie. Gardiana îi răspunse la salut cu un mormăit, Sierva María îl primi cu o căutătură încruntată, și în celulă era greu de respirat din pricina resturilor de mâncare stricată și a excrementelor împrăștiate pe jos. La altar, lângă candela Sacramentului, zăcea intact prânzul din ziua aceea. Delaura luă farfuria și-i oferi copilei o lingură de fasole neagră cu grăsimea sleită. Ea își feri capul. El stărui în mai multe rânduri și reacția ei a fost aceeași. Atunci Delaura apucă lingura de fasole, o gustă și o înghiți pe nemestecate, strâmbându-se de silă neprefăcută.

– Ai dreptate, îi spuse. E infectă.

Copila nu-i dădu nici cea mai mică atenție. Când îi obloji glezna umflată i se făcu pielea de găină și ochii i se umeziră. El crezu că se dăduse bătută, o încurajă cu șoapte de păstor destoinic și în cele din urmă se încumetă să-i dezlege curelele pentru a-i da un răgaz trupului chinuit. Fetița își îndoi degetele de câteva ori ca să simtă că mai erau ale ei și-și întinse picioarele tumefiate de legături. Atunci îl privi pe Delaura pentru prima oară, îl cântări, îl cercetă și se năpusti asupra lui cu o săritură fără greș de animal de pradă. Gardiana îl ajută s-o stăpânească și s-o lege. Înainte de a pleca, Delaura scoase din buzunar niște mătănii de santal și i le atârnă Siervei María peste șiragurile ei vrăjitorești.

Episcopul se alarmă când îl văzu venind cu fața zgâriată și o mușcătură la mână care te seca la inimă de durere numai văzând-o. Dar se alarmă și mai mult de reacția lui Delaura, care-și arăta rănile ca pe niște trofee de război

și-și bătea joc de primejdia de a se molipsi de turbare. Totuși, medicul episcopului l-a supus unei îngrijiri severe, căci se număra printre cei care se temeau că eclipsa din următoarea zi de luni avea să fie preludiul unor mari nenorociri.

În schimb, Martina Laborde, călugărița ucigașă, nu întâmpină nici cea mai mică rezistență din partea Siervei María. Se dusese în vârful picioarelor până la celulă, ca din întâmplare, și o văzuse legată de mâini și de picioare în pat. Fetița o privi neîncrezătoare și rămase cu ochii țintă la ea până când Martina îi zâmbi. Atunci zâmbi și ea și i se predă fără condiții. I se păru că sufletul Domingăi de Adviento umplea tot spațiul celulei.

Martina îi povesti cine era, și din ce pricină se afla acolo pentru tot restul zilelor, în ciuda faptului că-și pierduse și glasul strigându-și nevinovăția. Când o întrebă pe Sierva María motivele pentru care era închisă, ea abia dacă putu să-i spună ceea ce știa de la exorcistul ei:

– Am înăuntru un diavol.

Martina o lăsă în pace, crezând că mințea, sau că o mințiseră, fără a ști că ea era una dintre puținele femei albe cărora le spusese adevărul. Îi făcu o demonstrație de măiestrie în ale brodatului, și copila o rugă să-i desfacă legăturile ca să încerce să facă și ea la fel. Martina îi arătă foarfeca pe care o ținea în buzunarul rasei împreună cu alte instrumente de cusut.

– Vrei să te dezleg, îi spuse. Dar te previn că, de încerci să-mi faci rău, am să te omor.

Sierva María nu se îndoi o clipă de hotărârea ei. O puse s-o dezlege și repetă lecția cu ușurința și simțul înnăscut cu care învățase să cânte la teorbă. Înainte de a pleca, Martina îi făgădui că va obține permisiunea să vadă împreună, lunea viitoare, eclipsa totală de soare.

În zorii zilei de vineri, rândunelele își luară rămas-bun rotindu-se îndelung pe cer și stropiră străzile și acoperișurile cu o ninsoare de albăstreală scârboasă. Cu greu s-a putut mânca și dormi până când soarele de la prânz n-a uscat murdăria necruțătoare și briza nopții n-a curățat văzduhul. Însă groaza se înstăpâni. Nu se mai văzuse vreodată ca rândunelele să-și facă nevoile în zbor și nici ca duhoarea găinațului lor să nu lase oamenii să trăiască.

La mănăstire nimeni nu se îndoi, de bună seamă, că Sierva María n-ar avea destulă putere pentru a schimba legile migrației. Delaura simți aceasta până și în asprimea aerului, duminică după slujbă, în vreme ce străbătea grădina cu un coșuleț de dulciuri din târg. Sierva María, străină de toate, purta încă mătăniile atârnate la gât, însă nu-i răspunse la salut și nici nu se învrednici să-l privească. El se așeză alături, mestecă savurând o prăjitură din coșuleț, și spuse cu gura plină:

– E o bunătate.

Apropie de gura Siervei María cealaltă jumătate de prăjitură. Ea se feri, dar nu se întoarse către perete, ca în celelalte rânduri, ci îi arătă lui Delaura că gardiana îi spiona. El făcu un gest energic cu mâna spre ușă.

– Plecați de acolo, porunci.

Când gardiana dispăru, fetița vru să-și astâmpere foamea străveche cu jumătate de prăjitură, dar o scuipă în loc s-o înghită.

– Are gust de găinaț de rândunică, spuse.

Totuși, starea ei de spirit se schimbă. Stătu cuminte cu el să-i oblojească rănile de pe spate care o usturau și luă aminte la Delaura pentru prima oară, descoperind că avea mâna legată. Cu o inocență ce nu putea fi prefăcută îl întrebă ce i se întâmplase.

– M-a mușcat o cățeluș turbată cu o coadă de mai bine de un metru, zise Delaura.

Sierva María vru să vadă rana. Delaura își scoase legătura, și ea abia dacă atinse cu arătătorul aura vânătă a umflăturii, de parc-ar fi fost jar, și pentru prima oară râse.

– Sunt mai rea decât ciuma, spuse.

Delaura nu-i răspunse cu cuvinte din Evanghelii, ci din Garcilaso:

– „Prea bine o poți face cu cel sortit să îndure."

Plecă exaltat de revelația că ceva de necuprins și fără leac începuse să se înfăptuiască în viața lui. Când ieși, gardiana îi aminti, din partea stareței, că era interzis să se aducă mâncare din afară, din cauza riscului ca cineva să le trimită alimente otrăvite, cum s-a întâmplat pe vremea asediului. Delaura minți că adusese coșulețul cu permisiunea episcopului și făcu o plângere oficială pentru mâncarea proastă a deținutelor, într-o mănăstire celebră pentru bucătăria ei fără cusur.

În timpul cinei îi citi episcopului cu o stare de spirit nouă. Îl însoți la rugăciunile de seară, ca totdeauna, și-și ținu ochii închiși ca să se poată gândi mai bine la Sierva María pe când se ruga. Se retrase în bibliotecă mai devreme ca de obicei, cu gândul la ea, și cu cât se gândea mai mult, cu atât îi sporea dorința aprigă de a se gândi. Recită cu glas tare sonetele de dragoste ale lui Garcilaso, speriat de bănuiala că în fiecare vers era o premoniție secretă care avea legătură cu viața lui. Nu izbuti să adoarmă. În zori se aplecă peste masa de scris cu fruntea sprijinită de cartea pe care n-o citi. Din străfundurile visului auzi cei trei psalmi ai rugăciunii din faptul zilei de la biserica vecină. „Domnul să te aibă în pază, María de Todos los Angeles", spuse adormit. Propria voce îl trezi dintr-odată,

și o văzu pe Sierva María, cu rasa de deținută și pletele ca flăcările vii revărsate pe umeri, venind și aruncând garoafa veștedă și punând un mănunchi de gardenii de curând înflorite în vasul de pe masa cea mare. Delaura, împreună cu Garcilaso, îi spuse cu voce arzătoare: „Prin tine m-am născut, trăiesc prin tine, / Prin tine voi muri, prin tine mor."[1] Sierva María zâmbi fără să-l privească. El închise ochii spre a se încredința că nu era o amăgire a întunericului. Năluca pierise când deschise ochii, dar biblioteca era impregnată de parfumul gardeniilor ei.

[1] Versiunea românească a versurilor lui Garcilaso de la Vega aparține poetului Mihai Cantuniari.

PATRU

Părintele Cayetano Delaura a fost invitat de episcop să aştepte eclipsa sub bolta de campanule galbene, singurul loc din palat de unde se vedea cerul mării. Albatroşii încremeniţi în văzduh cu aripile deschise păreau morţi în plin zbor. Episcopul îşi făcea vânt alene, într-un hamac atârnat de două furci cu cabestane de navă, unde tocmai îşi terminase siesta. Delaura se legăna lângă el într-un balansoar de răchită. Amândoi erau în stare de graţie, bând suc de tamarin şi privind dincolo de acoperişuri necuprinsul cer fără nori. Puţin după două prinse să se întunece, găinile se strânseră pe stinghii şi toate stelele se aprinseră deodată. Un fior supranatural străbătu firea. Episcopul auzi fâlfâitul porumbeilor întârziaţi căutându-şi pe dibuite adăposturile în beznă.

– Mare e Dumnezeu, suspină. Până şi animalele o simt.

Călugăriţa de serviciu îi aduse un opaiţ şi nişte cioburi de sticlă afumată ca să se uite la soare. Episcopul se ridică în capul oaselor şi se apucă să cerceteze eclipsa prin sticlă.

– Trebuie să priveşti cu un singur ochi, zise, străduindu-se să-şi potolească şuierul respiraţiei. De nu, eşti în primejdie să-i pierzi pe amândoi.

Delaura stătea cu ciobul în mână, neuitându-se la eclipsă. După un lung răstimp de tăcere, episcopul îl iscodi

în penumbră și-i văzu ochii fosforescenți, străini cu desăvârșire de vraja falsei nopți.

– La ce te gândești? îl întrebă.

Delaura nu răspunse. Văzu soarele ca o semilună ce îi vătăma retina, în pofida sticlei afumate. Dar nu încetă să privească.

– Ești tot cu gândul la copilă, spuse episcopul.

Cayetano tresări, deși episcopul avea momentele acelea în care îi citea în suflet mult mai des decât ar fi fost firesc.

– Mă gândesc că oamenii din popor își pot pune necazurile pe seama eclipsei, zise.

Episcopul încuviință dând din cap, fără să-și ia privirea de la cer.

– Și cine știe dacă n-au dreptate? răspunse. Rosturile Domnului nu-s ușor de deslușit.

– Fenomenul acesta a fost prevăzut de milenii de către astronomii asirieni, spuse Delaura.

– E un răspuns de iezuit, zise episcopul.

Cayetano privi mai departe la soare, uitând de sticlă. La două și douăsprezece părea un disc negru perfect și preț de o clipă a fost miezul nopții în plină zi. Apoi eclipsa își reluă aspectul pământesc, și cocoșii zorilor prinseră a cânta. Când Delaura încetă să mai privească, medalia de foc îi stăruia pe retină.

– Văd mai departe eclipsa, spuse, amuzat. Oriunde privesc, o văd necontenit.

Episcopul socoti că spectacolul se sfârșise.

– O să-ți treacă în câteva ceasuri, zise.

Se întinse în hamac, căscă și mulțumi Domnului pentru ziua cea nouă.

Delaura nu pierduse însă șirul discuției.

– Cu tot respectul, părinte, spuse, nu cred că făptura aceea este posedată.

De data aceasta episcopul se alarmă de-a binelea.

– De ce spui aşa ceva?

– Cred că e doar îngrozită, răspunse Delaura.

– Avem dovezi din belşug, zise episcopul. Sau nu citeşti procesele-verbale?

Ba nu. Delaura le cercetase temeinic şi considera că slujeau mai mult spre a cunoaşte mentalitatea stareţei decât starea Siervei María. Exorcizaseră locurile pe unde fusese copila în dimineaţa intrării ei la mănăstire şi tot ce atinsese. Pe cei care veniseră în contact cu ea îi supuseră la abstinenţă şi purificare. Novicea care îi furase inelul în prima zi a fost osândită la muncă forţată în grădina de zarzavat. Se povestea că fetiţa se desfătase sfârtecând un ied căruia îi tăiase gâtul cu mâna ei, şi-i mâncase fuduliile şi ochii condimentaţi ca focul. Dovedea un dar al limbilor ce-i îngăduia să se înţeleagă cu africanii de orice neam, chiar mai bine decât ei între ei, sau cu necuvântătoarele de orice soi. A doua zi după venirea ei, cei unsprezece papagali captivi ce împodobeau grădina de peste douăzeci de ani fuseseră găsiţi morţi în zori, fără niciun motiv. Fascinase toţi servitorii cu cântece diavoleşti pe care le cânta cu voci diferite de a ei. Când află că stareţa o căuta, se făcu nevăzută numai în ochii acesteia.

– Totuşi, spuse Delaura, cred că ceea ce ni se pare diavolesc sunt obiceiurile negrilor, pe care copila le-a deprins din cauza nepăsării arătate de părinţi.

– Ia seama! îl preveni episcopul. Duşmanul profită mai mult de inteligenţa decât de greşelile noastre.

– Atunci darul cel mai frumos pe care i-l putem face ar fi să exorcizăm o făptură nevinovată, spuse Delaura.

Episcopul se înfurie.

– Trebuie să înţeleg că te răzvrăteşti?

– Trebuie să înţelegeţi că am rezervele mele, părinte, răspunse Delaura. Dar vă dau ascultare cu toată umilinţa.

Astfel încât se întoarse la mănăstire fără a-l fi convins pe episcop. Avea la ochiul stâng un plasture negru ca un om chior, pe care i-l pusese doctorul până avea să i se şteargă soarele de pe retină. Simţi privirile urmărindu-l de-a lungul grădinii şi al coridoarelor în şir până la pavilionul închisorii, dar nimeni nu-i adresă vreun cuvânt. Pretutindeni plutea un aer ca de convalescenţă după eclipsă.

Când gardiana îi deschise celula Siervei Maria, Delaura simţi că inima i se spărgea în piept şi abia dacă se mai putea ţine pe picioare. Numai pentru a-i afla dispoziţia din dimineaţa aceea o întrebă dacă văzuse eclipsa. Într-adevăr, o văzuse de pe terasă. Nu pricepu de ce avea el plasturele la ochi când ea se uitase la soare fără nicio protecţie şi n-avea nimic. Îi povesti că toate călugăriţele o văzură stând în genunchi şi că mănăstirea rămase încremenită până începură să cânte cocoşii. Însă ei nu i se păruse nimic extraordinar.

– Ce-am văzut e ce se vede în fiecare noapte, spuse.

Ceva se schimbase la ea, iar Delaura nu putea preciza ce anume, simptomul cel mai desluşit fiind o undă de tristeţe. Nu se înşelă. Abia începuse cu oblojitul că fetiţa îşi aţinti asupră-i ochii înfrigurați şi-i spuse cu voce tremurândă:

– O să mor.

Delaura se înfioră.

– Cine ţi-a spus?

– Martina, răspunse fetiţa.

– Ai văzut-o?

Fetiţa îi povesti că venise în două rânduri la ea în celulă ca s-o înveţe să brodeze, şi că văzuseră împreună eclipsa. Îi spuse că era bună şi blândă şi că stareţa îi dăduse voie să

până orele de brodat pe terasă, pentru a putea vedea apusul în mare.

– Aha, făcu el, fără să clipească. Și ți-a spus când o să mori?

Copila spuse că da, strângându-și buzele ca să nu plângă.

– După eclipsă, răspunse.

– După eclipsă pot fi următorii o sută de ani, zise Delaura.

Însă a fost nevoit să se concentreze asupra îngrijirilor pentru ca ea să nu ia seama că i se pusese un nod în gât. Sierva María nu mai spuse nimic. El se uită din nou la ea, intrigat de tăcere, și văzu că avea ochii umezi.

– Mi-e teamă, spuse ea.

Se prăbuși pe pat și izbucni într-un plâns sfâșietor. El se așeză mai aproape și o alină cu încurajări de confesor. Abia atunci află Sierva María că, de fapt, Cayetano era exorcistul, și nu doctorul ei.

– Și atunci de ce mă îngrijiți? îl întrebă.

Lui îi tremură vocea:

– Fiindcă te iubesc nespus.

Ea n-a fost impresionată de îndrăzneala lui.

Când plecă, Delaura se duse până la celula Martinei. Pentru prima oară văzu de aproape că avea pielea ciupită de vărsat, capul ras, nasul prea mare și dinții de șobolan, însă puterea-i de seducție era un fluid material ce se simțea imediat. Delaura preferă să vorbească din prag.

– Biata copilă are destule motive ca să fie speriată, spuse. Vă rog să nu i le sporiți.

Martina se simți descumpănită. Niciodată nu i se năzărise să prevestească nimănui ziua morții, și cu atât mai puțin unei copile atât de încântătoare și lipsite de apărare.

O întrebase numai cum se simțea, și din trei sau patru răspunsuri își dădu seama că mințea din năravː Seriozitatea cu care Martina îi vorbi i-a fost de ajuns lui Delaura pentru a înțelege că Sierva María îl mințise și pe el. Îi ceru iertare pentru ușurătatea lui și o rugă să n-o dojenească în niciun fel pe fetiță.

– Știu eu bine ce fac, conchise.

Martina îl învălui cu farmecul ei.

– Știu cine este cuviosia voastră, spuse, și știu că întotdeauna ați știut foarte bine ce faceți.

Însă Delaura avea o aripă rănită, dându-și seama că Sierva María nu avusese nevoie de ajutorul nimănui pentru ca, în singurătatea celulei, să i se cuibărească în suflet groaza de moarte.

În cursul acelei săptămâni, maica Josefa Miranda îi trimise episcopului un memoriu cu plângeri și reclamații, scris de mâna ei. Solicită scutirea clariselor de tutela Siervei María, pe care ea o considera drept o pedeapsă târzie pentru vini ispășite cu prisosință. Înșiruia un nou pomelnic de întâmplări stranii consemnate în acte, care se explicau numai printr-o convietuire nerușinată a fetiței cu diavolul. Finalul era un denunț plin de furie cu privire la puterea lui Cayetano Delaura, la libertatea de gândire și la antipatia-i personală împotriva ei, precum și la abuzul de a aduce mâncare în mănăstire împotriva opreliștilor orânduite.

Episcopul îi arătă memoriul lui Delaura, îndată ce se întoarse la palat, iar el îl citi în picioare, fără să-i tresară un mușchi de pe față. Până la urmă se înfurie.

– Dacă cineva este posedat de toți diavolii, aceasta-i Josefa Miranda, spuse. Diavoli ai urii, ai intoleranței, ai prostiei. E detestabilă!

Episcopul se minună de atâta virulență. Delaura luă aminte și încercă să se explice pe un ton potolit.

– Vreau să spun, zise, că atribuie atâtea puteri forţelor răului, încât pare mai curând a crede în diavoli.

– Demnitatea cu care sunt învestit nu-mi permite să fiu de acord cu tine, zise episcopul. Însă mi-ar plăcea să fiu.

Îl mustră pentru toate excesele pe care le-ar fi putut săvârşi, şi-i ceru să aibă răbdare ca să suporte pornirile nefaste ale stareţei.

– Evangheliile sunt pline de femei ca ea, ba chiar cu năravuri mai rele, spuse. Şi totuşi, Isus le-a cinstit.

Nu putu să continue, fiindcă primul tunet din anotimpul acela răsună în palat şi se prăvăli de-a berbeleacul peste mare, şi un potop biblic îi îndepărtă de restul lumii. Episcopul se întinse în balansoar şi se lăsă pradă nostalgiei.

– Ce departe mai suntem! suspină.

– De ce anume?

– De noi înşine, zise episcopul. Ţi se pare drept ca omul să aibă nevoie de aproape un an ca să afle că este orfan? Şi, în lipsa răspunsului, îşi descărcă tot amarul: Mă îngrozeşte pur şi simplu gândul că în Spania au dormit în noaptea asta.

– Nu putem interveni în rotaţia pământului, spuse Delaura.

– Însă am putea-o nesocoti, ca să nu simţim durerea, răspunse episcopul. Mai mult decât credinţa, lui Galilei îi lipsea simţământul.

Lui Delaura îi erau cunoscute crizele acelea care-l chinuiau pe episcop în nopţile cu ploi triste, de când bătrâneţea îl luase cu asalt. Tot ce putea face era să-i abată gândurile negre iscate de fiere până când avea să-l biruie somnul.

La sfârşitul lui aprilie se dădu de veste prin pristav că avea să sosească în curând noul vicerege, don Rodrigo de

Buen Lozano, în drum spre reşedinţa lui de la Santa Fe. Venea cu un cortegiu de judecători şi slujbaşi, cu servitorii şi medicii lui personali, şi cu un cvartet de coarde pe care i-l dăruise regina ca să suporte plictisul din Indii. Viceregina se înrudea de departe cu stareţa şi ceruse să fie găzduită la mănăstire.

Sierva María a fost dată uitării în toiul spoitului cu var nestins, al aburilor de catran, al chinului loviturilor de ciocan şi al înjurăturilor în gura mare din partea oamenilor de toate soiurile care invadaseră clădirea până la partea de claustrare. O schelă se prăbuşi cu un zgomot asurzitor, un zidar muri şi încă şapte lucrători au fost răniţi. Stareţa puse nenorocirea pe seama fatalităţii malefice a Siervei María şi profită de noul prilej pentru a stărui să fie trimisă la altă mănăstire până aveau să treacă festivităţile. De data aceasta argumentul principal a fost că vecinătatea unei posedate de diavol nu era recomandabilă pentru vicereginâ. Episcopul nu-i răspunse.

Don Rodrigo de Buen Lozano era un asturian matur şi chipeş, campion la pelota bască şi la vânătoarea de potârnichi, care compensa prin talente cei douăzeci şi doi de ani câţi avea mai mult decât soţia sa. Râdea cu tot trupul, chiar şi de sine, şi nu pierdea niciun prilej s-o dovedească. Din clipa când simţi prima briză a Caraibilor, străbătută de bubuiturile de tobă în noapte şi de miresmele fructelor de guayaba, îşi lepădă veşmintele primăvăratice şi umblă desfăcut la piept printre grupurile de doamne. Coborî la ţărm doar în cămaşă, fără discursuri şi fără salve de tun. În onoarea lui au fost autorizate fel de fel de dansuri, fandangos, bundes şi cumbiambas, cu toate că episcopul le interzisese, precum şi coride de tauri şi lupte de cocoşi pe terenuri virane.

Viceregina era aproape o adolescentă, vioaie şi cam neastâmpărată, şi năvăli în mănăstire ca un iureş de prospeţime. N-a rămas ungher pe care să nu-l cerceteze, nici problemă pe care să n-o înţeleagă şi nici ceva bun pe care să nu vrea să-l facă şi mai bun. Vizitând mănăstirea, dorea să nu-i rămână nimic nevăzut, cu entuziasmul unei fiinţe lipsite de experienţă. De aceea stareţa a socotit mai prudent s-o scutească de proasta impresie a închisorii.

– Nu merită osteneala, îi spuse. Nu sunt decât două deţinute, şi una e posedată de diavol.

A fost de ajuns să i-o spună pentru a-i trezi interesul. N-a slujit la nimic argumentul că celulele nu fuseseră pregătite şi nici deţinutele încunoştinţate. Îndată ce se deschise uşa, Martina Laborde i se aruncă la picioare, implorându-i graţierea.

Nu părea prea uşor după o fugă eşuată şi alta reuşită. Prima oară încercase să fugă acum şase ani, de pe terasa ce dădea spre mare, împreună cu alte trei călugăriţe condamnate din diferite pricini şi la diverse osânde. Una dintre ele izbuti. Atunci zidiră ferestrele şi fortificară curtea de sub terasă. Anul următor, celelalte trei legară gardiana, care pe atunci dormea în pavilion, şi fugiră pe o poartă de serviciu.

Familia Martinei, în înţelegere cu confesorul ei, o adusese înapoi la mănăstire. Vreme de patru ani fără sfârşit a fost singura deţinută, şi nu avea drept de vizită la vorbitor şi nici de a merge la slujba de duminică la capelă. Astfel încât părea cu neputinţă să fie graţiată. Totuşi, viceregina făgădui să intervină pe lângă soţul ei.

În celula Siervei María aerul era încă greu din pricina varului nestins şi a izului de catran, dar domnea o ordine nouă. Îndată ce gardiana deschise uşa, viceregina se simţi vrăjită de o adiere glacială. Sierva María era aşezată, cu

tunica uzată şi papucii murdari, şi cosea alene într-un ungher luminat de propria strălucire. Nu ridică privirea până când viceregina n-o salută. Aceasta desluşi în privirea ei forţa irezistibilă a unei revelaţii.

– Sfinte Dumnezeule, murmură, şi făcu un pas în celulă.

– Atenţie, îi spuse stareţa la ureche. E ca o tigroaică.

O prinse de braţ. Viceregina nu intră, dar simpla vedere a Siervei María i-a fost de ajuns pentru a-şi pune în gând s-o salveze.

Guvernatorul oraşului, un burlac afemeiat, îi oferi viceregelui un prânz între bărbaţi. Cântă întâi cvartetul de coarde spaniol, apoi un ansamblu de cimpoaie şi tobe de la San Jacinto, şi se dansă în pieţe unde se organizară petreceri de negri, parodii nerușinate ale balurilor albilor. La desert, se dădu la o parte o perdea în fundul sălii şi apăru sclava abisiniană pe care guvernatorul o cumpărase plătind greutatea ei în aur. Era îmbrăcată cu o tunică aproape străvezie ce-i sporea primejdia goliciunii. După ce se arătă de aproape asistenţei obişnuite, se opri în faţa viceregelui şi tunica îi alunecă de-a lungul trupului, căzându-i la picioare.

Perfecţiunea ei era tulburătoare. Umărul nu-i fusese profanat de instrumentul de argint al negustorului de sclavi, nici spinarea de iniţiala primului stăpân, şi din toată făptura ei se desprindea o aură de mister. Viceregele păli, respiră adânc, şi cu un gest al mâinii îşi şterse din memorie imaginea de neîndurat.

– Luaţi-o de aici, pentru numele Domnului, porunci. Nu vreau s-o mai văd în vecii vecilor.

Poate ca pedeapsă pentru frivolitatea guvernatorului, viceregina o prezentă pe Sierva María la cina pe care

stareţa le-o oferi în încăperile ei particulare. Martina Laborde le prevenise:

– Lăsaţi-i şiragurile de mărgele şi brăţările, şi veţi vedea ce frumos se poartă.

Aşa s-a şi întâmplat. Îi puseră rochia bunicii cu care venise la mănăstire, îi spălară şi pieptănară pletele răsfirate ca să-i cadă ca o trenă, şi viceregina însăşi o aduse de mână la masa soţului. Chiar şi stareţa rămase uluită de prestanţa, de strălucirea personalităţii ei, de splendoarea pletelor sale. Viceregina şopti la urechea soţului:

– E posedată de diavol.

Viceregele refuză să creadă aşa ceva. Văzuse la Burgos o posedată de diavol care defecase o noapte întreagă până umpluse camera. Încercând s-o ferească pe Sierva María de o soartă asemănătoare, o încredinţă medicilor lui. Aceştia confirmară că n-avea nici un simptom de turbare şi fură de aceeaşi părere cu Abrenuncio că nu era probabil să se fi molipsit. Totuşi, nimeni nu se crezu autorizat să-şi exprime îndoiala că ar fi posedată de diavol.

Episcopul profită de petrecere pentru a reflecta la memoriul stareţei şi la soarta finală a Siervei María. Cayetano Delaura, la rândul său, îşi începu procesul de purificare înainte de exorcism, şi se închise în bibliotecă numai cu turtă de manioc şi cu apă. Petrecu nopţi delirând şi zile fără să închidă un ochi, scriind versuri înaripate care-i erau singura alinare pentru patima trupului.

Câteva dintre aceste poeme au fost găsite într-un teanc de foi cu greu descifrabile când biblioteca a fost dărâmată, după aproape un secol. Primul şi singurul lizibil în întregime era o evocare a lui însuşi din vremea când avea doisprezece ani, în curtea pietruită a seminarului din Avila, pe o ploaie uşoară de primăvară. Sosise de la

Toledo după mai multe zile de mers călare pe măgar, cu o haină a tatălui său ajustată pe talia lui, şi cu acel cufăr de două ori mai greu ca el, fiindcă maică-sa îi pusese înăuntru tot ce i-ar fi trebuit ca să supravieţuiască demn până la sfârşitul noviciatului. Portarul îl ajută să-l ducă până în mijlocul curţii interioare, şi acolo îl părăsi în voia sorţii, în bătaia ploii.

– Urcă-l la etajul trei, îi zise. Ţi se va spune acolo care ţi-e locul în dormitor.

Într-o clipă, întregul seminar se arătă la balcoanele ce dădeau spre grădină, atent să vadă ce-o să facă el cu acel cufăr, ca şi cum ar fi fost unicul personaj al unei piese de teatru pe care numai el n-o cunoştea. Când înţelese că nu se putea bizui pe nimeni, scoase din cufăr lucrurile pe care le putea căra în braţe şi le urcă la etajul trei pe scările înclinate din piatră necioplită. Pedagogul îi indică unul din cele două şiruri de paturi din dormitorul novicilor. Cayetano îşi puse lucrurile pe pat, se întoarse în curte şi mai urcă de încă patru ori până isprăvi. În cele din urmă, apucă de mâner cufărul gol şi-l târî până sus pe scări.

Profesorii şi elevii care-l vedeau de la balcoane nu se întorceau să-l privească ori de câte ori trecea prin dreptul unui etaj. Însă părintele rector îl aşteptă pe palierul ultimului, când urcă târând cufărul, şi începu să aplaude. Ceilalţi îi ţinură isonul, ovaţionând. Cayetano înţelese atunci că trecuse cu bine prima încercare a ritualului de iniţiere al seminarului, care consta în a sui cufărul până în dormitor fără să întrebe nimic şi fără ajutorul nimănui. Isteţimea lui, purtările frumoase şi tăria de caracter au fost date drept pildă elevilor.

Totuşi, amintirea care avea să-l marcheze cel mai mult a fost discuţia din seara aceea din cabinetul rectorului. Îl

chemase ca să-i vorbească despre singura carte pe care i-o găsiră în cufăr, cu foile desprinse, incompletă şi fără coperte, aşa cum o descoperise chiar el, din întâmplare, într-un sertar al tatălui său. O citise până unde putuse în nopţile călătoriei, şi ardea de nerăbdare să-i afle deznodământul. Părintele rector voia să-i cunoască părerea.

– O să-mi pot face una când o s-o termin de citit, spuse el.

Rectorul, cu un zâmbet de uşurare, puse cartea la loc sigur şi-l încuie.

– N-ai s-o faci niciodată, îi zise. E o carte interzisă.

După douăzeci şi şase de ani, în biblioteca întunecoasă a episcopului, îşi dădu seama că citise toate cărţile care-i căzuseră în mână, autorizate sau nu, în afară de aceea. Îl înfioră senzaţia că o viaţă întreagă stătea să se sfârşească. Alta, imprevizibilă, începea.

Îşi făcea rugăciunile de seară, în cea de a opta zi de post, când îl anunţară că episcopul îl aştepta în salon ca să-l întâmpine pe vicerege. Era o vizită neprevăzută, chiar şi pentru vicerege, căruia i se năzări s-o facă în cursul primei sale plimbări prin oraş. A fost nevoit să contemple acoperişurile de pe terasa plină de flori în timp ce chemau urgent demnitarii mai apropiaţi şi făceau puţină ordine în salon.

Episcopul îl primi împreună cu şase prelaţi din statul său major. În dreapta lui îl aşeză pe Cayetano Delaura, pe care îl prezentă fără alt titlu în afara numelui său întreg. Înainte de a începe conversaţia, viceregele cercetă cu o privire plină de compasiune pereţii cojiţi, perdelele rupte, mobilele artizanale cum nu se poate mai ieftine, prelaţii lac de sudoare în sutanele lor sărăcăcioase. Episcopul, atins în orgoliu, spuse:

– Suntem fiii lui Iosif dulgherul.

Viceregele schiță un gest de înțelegere, și se apucă să-și povestească impresiile din prima săptămână. Vorbi de planurile sale iluzorii de a dezvolta comerțul cu Antilele engleze, odată vindecate rănile războiului, de avantajele intervenției statului în educație, de imboldul pe care avea de gând să-l dea artelor și literelor, pentru a aduce aceste suburbii coloniale în pas cu lumea.

– Sunt vremuri de reînnoire, spuse.

Episcopul constată încă o dată ușurința cu care se conduceau treburile pământești. Întinse către Delaura un deget tremurător, fără să se uite la el, și-i spuse viceregelui:

– Cel care-i la curent cu înnoirile astea e părintele Cayetano.

Viceregele urmări direcția degetului și dădu peste chipul dus pe gânduri și ochii uimiți care-l priveau fără să clipească. Îl întrebă pe Delaura cu real interes:

– L-ați citit pe Leibnitz?

– Într-adevăr, Excelență, răspuse Delaura, și preciză: Datorită funcției pe care o am.

La sfârșitul vizitei reieși limpede că interesul cel mai mare al viceregelui se concentra asupra situației în care se afla Sierva María. Pentru binele ei, lămuri, și pentru liniștea stareței, al cărei zbucium îl impresionase.

– Ne lipsesc încă dovezile hotărâtoare, însă procesele-verbale ale mănăstirii ne arată că biata copilă e posedată de diavol, spuse episcopul. Stareța o știe mai bine ca noi.

– Ea crede că ați căzut într-o cursă a Satanei, zise viceregele.

– Nu numai noi, ci întreaga Spanie, răspunse episcopul. Am trecut oceanul pentru a impune legea lui Cristos, și-am izbândit în privința procesiunilor, a sărbătorilor sfinților patroni, dar nu și a sufletelor.

Vorbi despre Yucatán, unde construiseră catedrale somptuoase pentru a ascunde piramidele păgâne, fără a-și da seama că băștinașii veneau la slujbă fiindcă sub altarele de argint dăinuiau vechile lor sanctuare. Vorbi despre amestecul de sânge început odată cu cucerirea: sânge de spaniol cu sânge de indieni, de spanioli și indieni cu negri de toate seminţiile, până și cu mandingas, musulmani, și se întrebă dacă asemenea adunătură își va găsi locul în împărăția Domnului. În ciuda greutății respirației și a ușoarei tuse de om bătrân, termină fără să-i fi dat niciun răgaz viceregelui:

– Ce pot fi toate acestea dacă nu curse ale Dușmanului?

Viceregele era schimbat la față.

– Dezamăgirea Preasfinției Voastre este extrem de gravă, spuse.

– N-o luați așa, Excelență, răspunse episcopul cu multă blândețe. Încerc să scot în evidență puterea credinței de care avem nevoie pentru ca aceste popoare să fie vrednice de jertfa noastră.

Viceregele reveni la ce vorbeau mai înainte:

– Din câte am înțeles, obiecțiile stareței sunt de ordin practic, spuse. Crede că alte mănăstiri poate ar avea condiții mai bune pentru un caz atât de dificil.

– Aflați, Excelență, că am ales Santa Clara fără șovăire din pricina tăriei, eficacității și autorității stareței Josefa Miranda, spuse episcopul. Și Domnul știe că avem dreptate.

– Îmi voi lua permisiunea să i-o aduc la cunoștință, spuse viceregele.

– O știe prea bine, răspunse episcopul. Ce mă neliniștește e că nu se încumetă s-o creadă.

Spunând cuvintele acestea, simți apropierea unei iminente crize de astm și grăbi sfârșitul vizitei. Povesti că avea

un memoriu cu reclamații de la stareță pe care făgăduia să-l rezolve cu cea mai fierbinte dragoste de părinte, de îndată ce sănătatea îi va da un răgaz. Viceregele îi mulțumi și puse capăt vizitei cu o curtoazie ce avea o notă personală. Și el suferea de un astm îndărătnic, și-i oferi episcopului medicii săi. Acesta socoti că nu era necesar:

– Viața mea este în mâinile Domnului, spuse. Am vârsta la care a murit Sfânta Fecioară.

Spre deosebire de saluturile de la venire, despărțirea a fost lungă și ceremonioasă. Trei dintre prelați, între care și Delaura, îl însoțiră pe vicerege în liniște pe coridoarele lugubre până la poarta principală. Garda viceregelui ținea la distanță cerșetorii cu un gard de halebarde încrucișate. Înainte de a urca în trăsură, viceregele se întoarse către Delaura, îl arătă cu degetu-i implacabil, și-i spuse:

– Nu mă lăsa să uit de tine.

A fost o frază pe cât de neprevăzută, pe atât de enigmatică, la care Delaura reuși să răspundă doar cu o reverență.

Viceregele se îndreptă spre mănăstire ca să-i povestească stareței rezultatele vizitei. După câteva ceasuri, când era gata de plecare, respinse grațierea Martinei Laborde, în pofida stăruințelor vicereginei, fiindcă i se păru un precedent de nedorit pentru numeroșii vinovați de crime înfiorătoare pe care-i văzuse prin închisori.

Episcopul rămase aplecat înainte, încercând să-și înăbușe șuierul respirației, cu ochii închiși, până când se întoarse Delaura. Prelații se retrăseseră pe vârfuri și salonul era cufundat în întuneric. Episcopul se uită în jur și văzu scaunele goale înșirate de-a lungul pereților și pe Cayetano singur în salon. Îl întrebă în șoaptă:

– Am mai văzut noi vreodată un om atât de bun?

Delaura răspunse cu un gest echivoc. Episcopul se îndreptă anevoie și rămase sprijinit de brațul jilțului până

când i se mai ușură respirația. Nu vru să mănânce de cină. Delaura se grăbi să aprindă un opaiț pentru a-i lumina calea spre dormitor.

– Am ieșit tare prost în ochii viceregelui, spuse episcopul.

– Era vreun motiv ca să ieșim bine? întrebă Delaura. Nu bați la poarta unui episcop fără să anunți înainte oficial.

Episcopul nu era de aceeași părere și i-o aduse la cunoștință cu mare însuflețire.

– Poarta mea e cea a Bisericii, și el s-a comportat ca un creștin de odinioară, spuse. Cel impertinent am fost eu din vina durerii din piept, și trebuie să fac ceva să-mi îndrept greșeala.

Când ajunseră în dreptul coridorului, schimbase tonul și subiectul și se despărți de Delaura cu o mică palmă familiară pe umăr.

– Roagă-te pentru mine la noapte, îi spuse. Mi-e teamă că o să fie tare lungă.

Crezu, într-adevăr, că moare cu criza de astm pe care o presimțise în timpul vizitei. Fiindcă nu l-au alinat nici vomitivul din buruieni și nici alte remedii drastice, au fost nevoiți să-i ia sânge de urgență. În zori își recăpătase buna dispoziție.

Cayetano, de veghe în biblioteca alăturată, nu auzi nimic. Era gata să-și înceapă rugăciunea de dimineață când a fost anunțat că episcopul îl așteaptă în dormitor. Îl găsi luându-și gustarea în pat – o ceașcă mare de ciocolată și pâine cu brânză – răsuflând ca niște foale noi și cu spiritul exaltat. Lui Cayetano i-a fost de-ajuns să-l vadă pentru a-și da seama că luase hotărâri mari.

Într-adevăr, în ciuda cererii stareței, Sierva María rămânea la Santa Clara, și părintele Cayetano Delaura

urma să se ocupe mai departe de ea, având încrederea deplină a episcopului. Nu va mai fi supusă regimului de deţinută, ca până atunci, şi trebuia să se bucure de privilegiile generale ale călugăriţelor mănăstirii. Episcopul mulţumea pentru procesele-verbale, însă lipsa lor de rigoare împiedica bunul curs al lucrurilor, astfel încât exorcistul trebuia să procedeze după propriul criteriu. În sfârşit, îi ceru lui Delaura să-l viziteze pe marchiz în numele său, învestindu-l cu autoritatea de a rezolva tot ce era necesar, până când el va avea timp şi sănătate ca să-l primească în audienţă.

– N-o să mai fie nicio instrucţiune, îi spuse episcopul în încheiere. Domnul să te binecuvânteze.

Cayetano dădu fuga la mănăstire cu inima răzvrătită, dar n-o găsi pe Sierva María în celula ei. Era în sala de festivităţi, împodobită cu bijuterii veritabile şi cu părul răsfirat pe jos, pozând cu extraordinara-i demnitate de negresă pentru un celebru pictor de portrete din suita viceregelui. Dădea ascultare artistului cu o cuminţenie la fel de minunată ca frumuseţea ei. Cayetano rămase extaziat. Stând în întuneric, văzând-o fără a fi văzut de ea, avu timp din belşug spre a-şi izgoni din suflet orice îndoială.

La ceasul trei după-amiaza, portretul era gata. Pictorul îl cercetă de la distanţă, mai dădu de două sau trei ori cu pensula, pentru a-l desăvârşi şi, înainte de a-l iscăli, îi ceru Siervei María să-l privească. Era leită, aşezată pe un nor şi în mijlocul unei curţi de demoni supuşi. Ea se uită pe îndelete şi se recunoscu în toată splendoarea vârstei. În cele din urmă spuse:

– E ca o oglindă.

– Chiar şi diavolii? întrebă pictorul.

– Aşa sunt, într-adevăr, răspunse ea.

Portretul fiind terminat, Cayetano o însoți până la celulă. Niciodată n-o văzuse mergând, și o făcea cu grația și ușurința cu care dansa. Niciodată n-o văzuse îmbrăcată altfel decât în haina de deținută, și rochia de regină îi dădea o vârstă și o eleganță ce-i dezvăluiră că era deja femeie în toată puterea cuvântului. Niciodată nu merseseră unul lângă altul, și rămase vrăjit de candoarea cu care își potriveau pasul.

Celula era cu totul alta, grație darului de convingere al viceregilor, care în vizita de rămas-bun o încredințaseră pe stareță de motivele întemeiate ale episcopului. Salteaua era nouă, cearșafurile de in și pernele de puf, și aduseseră obiectele necesare toaletei zilnice și spălării trupului. Lumina mării intra pe fereastra fără zăbrele, strălucind pe pereții văruiți de curând. Întrucât mâncarea era aceeași ca și a călugărițelor claustrate, n-a mai trebuit să fie adus nimic din afară, însă Delaura făcu în așa fel încât să treacă mereu prin contrabandă unele bunătăți pe poarta mănăstirii.

Sierva María vru să împartă cu el gustarea, iar Delaura se mulțumi cu unul dintre pișcoturile ce făceau faima clariselor. Pe când mâncau, ea spuse ca din întâmplare:

– Am aflat ce-i zăpada.

Cayetano nu se neliniști. Odinioară se povestea de un vicerege care dorise să aducă zăpadă din Pirinei spre a fi văzută de băștinași, căci nu știa că era și la noi, aproape în mare, în Sierra Nevada de Santa Marta. Cu predilecția sa pentru noutăți, poate că don Rodrigo de Buen Lozano reușise să ducă la bun sfârșit asemenea faptă.

– Nu, spuse copila. Am văzut-o în vis.

Îi povesti: se afla în fața unei ferestre uitându-se cum cădea o ninsoare deasă, în timp ce rupea și mânca una câte

una boabele unui ciorchine de strugure pe care-l ţinea în poală. Delaura simţi un fior de groază. Tremurând în faţa iminenţei unui ultim răspuns, se încumetă s-o întrebe:

– Cum s-a sfârşit?

– Mi-e teamă să vă povestesc, spuse Sierva María.

El nu mai avu nevoie de altceva. Închise ochii şi se rugă pentru ea. Când termină, era altul.

– Nu-ţi face griji, îi zise. Îţi făgăduiesc că foarte curând ai să fii liberă şi fericită, prin graţia Sfântului Duh.

Bernarda nu aflase până atunci că Sierva María era la mănăstire. Luă cunoştinţă aproape din întâmplare, într-o noapte când dădu peste Dulce Olivia măturând şi făcând ordine în casă, şi o confundă cu o halucinaţie de-a ei. În căutarea unei explicaţii raţionale, se apucă să cerceteze toate camerele la rând, şi străbătând casa îşi dădu seama că n-o văzuse pe Sierva María de o bună bucată de vreme. Caridad del Cobre îi spuse tot ce ştia:

– Domnul marchiz ne-a anunţat că se duce undeva foarte departe şi că n-avem s-o mai vedem.

Cum în dormitorul bărbatului ei lumina era aprinsă, Bernarda intră fără să bată la uşă.

Stătea treaz în hamac, în fumul baligilor ce ardeau la foc mic pentru a goni ţânţarii. O văzu pe femeia aceea stranie, transfigurată în halatul de mătase, şi se gândi la rândul lui că era o nălucă, fiindcă era palidă şi ofilită, şi părea că vine de undeva, de foarte departe. Bernarda îl întrebă de Sierva María.

– Nu mai e cu noi de mult, răspunse el.

Ea o luă în sensul cel mai rău al cuvântului şi a fost nevoită să se aşeze în primul jilţ pe care-l găsi ca să-şi tragă sufletul.

– Vrei să spui că Abrenuncio a făcut ce trebuia să facă, spuse.

Marchizul îşi făcu cruce.

– Doamne fereşte!

Îi povesti adevărul. Binevoi să-i explice că nu-i spusese la timp deoarece a vrut să se poarte aşa cum dorea ea, ca şi când ar fi murit. Bernarda îl ascultă fără a clipi, cu o atenţie cu care nu-l învrednicise în doisprezece ani de tristă viaţă în comun.

– Ştiam că are să mă coste viaţa, spuse marchizul, dar în schimbul vieţii ei.

Bernarda oftă:

– Adică ruşinea noastră e acum de domeniu public.

Văzu sub pleoapele bărbatului lucirea unei lacrimi şi o scutură un tremur pornit din măruntaie. De data aceasta nu era moartea, ci certitudinea nestrămutată a ceea ce avea să se întâmple, mai curând sau mai târziu. Nu se înşela. Marchizul se ridică din hamac cu ultimele-i forţe, se prăbuşi în faţa ei şi izbucni într-un plâns sec, de bătrân neputincios. Bernarda capitulă sub focul lacrimilor de bărbat ce i se prelinseră pe coapse, prin mătase. Mărturisi că, deşi o ura pe Sierva María, era o uşurare s-o ştie în viaţă.

– Totdeauna am înţeles orice. În afară de moarte, spuse.

Se închise din nou în camera ei, robită de melasă şi cacao, şi când ieşi de acolo, după două săptămâni, era un cadavru rătăcitor. Marchizul observase foarte devreme agitaţia pregătirilor de călătorie, dar nu le luă în seamă. Înainte ca soarele să-şi reverse căldura, o văzu pe Bernarda ieşind pe poarta mare din curte, călare pe un măgar blând, şi urmată de altul încărcat de bagaje. Plecase aşa de nenumărate ori, fără catârgii şi fără sclavi, neluându-şi rămas-bun de la nimeni şi nedând nicio explicaţie. Însă marchizul ştiu

că de data aceea pleca fără drum de întoarcere, fiindcă pe lângă veşnicul ei cufăr îşi luase cele două ulcele pline cu aur curat pe care le ţinuse îngropate sub pat ani în şir.

Tolănit în hamac, marchizul căzu iar pradă groazei că o să fie înjunghiat de sclavi şi le interzise intrarea în casă chiar şi în timpul zilei. Astfel că, atunci când Cayetano Delaura veni să-l vadă din ordinul episcopului, a fost nevoit să împingă poarta şi să intre fără a fi poftit, căci nimeni nu răspunse la bătăile lui. Dulăii se agitară în cuşti, dar el merse mai departe. În grădină, cu chilaba lui sarazină şi boneta toledană, marchizul îşi făcea siesta în hamac, acoperit din cap până-n picioare de florile portocalilor. Delaura îl privi lung, fără să-l trezească, şi i se păru că o vedea pe Sierva María decrepită şi răpusă de singurătate. Marchizul se deşteptă şi zăbovi o vreme până-l recunoscu, din pricina plasturelui de la ochi. Delaura îşi ridică mâna cu degetele întinse în semn de pace:

– Dumnezeu să vă aibă în paza Lui, domnule marchiz, spuse. Cum vă merge?

– Cum vedeţi, răspunse marchizul. Stau şi mă topesc pe picioare.

Cu o mână lâncedă îndepărtă pânzele de păianjen ale siestei şi se aşeză în hamac în capul oaselor. Cayetano se scuză că intrase fără a fi poftit. Marchizul îi explică atunci că nimeni nu mai lua în seamă ciocanul de la poartă, fiindcă se pierduse obişnuinţa de a primi oaspeţi. Delaura vorbi pe un ton solemn:

– Domnul episcop, care nu-şi mai vede capul de treburi şi se simte rău din pricina astmului, m-a trimis în numele lui.

Odată încheiat protocolul iniţial, se aşeză lângă hamac şi intră direct în subiectul care-i muncea cugetul:

– Vreau să vă încunoştinţez că mi-a fost încredinţată sănătatea spirituală a fiicei dumneavoastră, spuse.

Marchizul îi mulţumi şi dori să afle cum se simţea.

– Bine, răspunse Delaura, dar vreau s-o ajut să se simtă şi mai bine.

Explică rostul şi metoda exorcizării. Îi vorbi despre puterea pe care Isus le-o dăduse discipolilor pentru a expulza din trupuri spiritele necurate şi a vindeca boli şi beţeşuguri. Îi relată pilda biblică despre Legiune şi cei două mii de porci în care intraseră diavolii. Totuşi, cel dintâi lucru ce trebuia făcut era să se stabilească dacă Sierva María era într-adevăr posedată de diavol. El nu credea aşa ceva, dar avea nevoie de ajutorul marchizului spre a risipi toate îndoielile. Înainte de orice, spuse, dorea să ştie cum era fata lui înainte de a intra la mănăstire.

– Nu ştiu, spuse marchizul. Pe măsură ce-o cunosc mai bine, am sentimentul c-o cunosc tot mai puţin.

Îl chinuia vina de a o fi părăsit în voia sorţii în curtea sclavilor. Punea pe seama acestui fapt tăcerile ei, care puteau ţine luni întregi, izbucnirile de violenţă necugetată, viclenia cu care-şi bătea joc de mama ei, punând pisicilor clopoţelul pe care aceasta i-l lega la încheietura mâinii. Cea mai mare greutate în a o cunoaşte era cusurul ei de a minţi din plăcere.

– Ca negrii, spuse Delaura.

– Negrii ne mint pe noi, dar n-o fac şi între ei, răspunse marchizul.

În dormitor, Delaura desluşi dintr-o singură privire numeroasele obiecte ale bunicii de cele noi ale Siervei María: păpuşile care se mişcau, balerinele mecanice, cutiile muzicale. Pe pat, aşa cum o pregătise marchizul, se afla valijoara cu care o dusese la mănăstire. Teorba prăfuită

era aruncată într-un ungher. Marchizul lămuri că era un instrument italian căzut în desuetudine şi lăudă talentul fetiţei de a cânta la el. Începu să-l acordeze cu o mână distrată şi ajunse nu numai să cânte pe de rost, ci şi să interpreteze un cântec pe care-l cânta cu Sierva María.

A fost o clipă revelatoare. Muzica îi spuse lui Delaura tot ce marchizul nu izbutise să-i spună fetei lui. Acesta, la rându-i, se simţi atât de copleşit de emoţie, încât n-a fost în stare să termine cântecul. Suspină:

– Nu vă închipuiţi cât de bine îi venea pălăria.

Pe Delaura îl cuprinse aceeaşi emoţie.

– Văd că o iubiţi nespus, îi zise.

– Nici nu vă imaginaţi cât de mult, răspunse marchizul. Mi-aş da sufletul s-o văd.

Delaura simţi din nou că Sfântul Duh nu uita nici cel mai mic amănunt.

– Nimic mai uşor, spuse, dacă putem dovedi că nu este posedată.

– Vorbiţi cu Abrenuncio, spuse marchizul. De la bun început a susţinut că Sierva n-are nimic, însă numai el o poate explica.

Delaura se văzu într-o dilemă. Abrenuncio putea să-i fie providenţial, dar faptul de a vorbi cu el putea avea implicaţii nedorite. Marchizul păru că-i citeşte gândurile:

– Este un om mare, spuse.

Delaura făcu un gest plin de tâlc cu capul:

– Cunosc dosarele Sfintei Inchiziţii, spuse.

– Orice sacrificiu va fi neînsemnat dacă o salvăm, stărui marchizul. Şi fiindcă Delaura nu reacţiona defel, sfârşi implorând: Vă rog cu cerul şi cu pământul.

Delaura, cu o rană în suflet, îi răspunse:

– Vă implor să nu mă faceţi să sufăr şi mai mult.

Marchizul nu mai insistă. Luă valijoara de pe pat şi-l rugă pe Delaura să i-o ducă fetei lui.

– Va şti cel puţin că mă gândesc la ea, îi zise.

Delaura plecă în fugă fără a-şi lua rămas-bun. Feri valijoara sub pelerina cu care se înfăşură, pentru că ploua cu găleata. Îşi dădu seama într-un târziu că vocea-i lăuntrică îi tot repeta versuri disparate din cântecul însoţit de teorbă. Începu să-l cânte în gura mare, biciuit de ploaie, şi-l cântă pe de rost până la sfârşit. În cartierul meşterilor o luă la stânga în dreptul schitului, cântând încă, şi bătu la poarta lui Abrenuncio.

După o tăcere prelungă, se auziră paşii de om şchiop şi vocea pe jumătate adormită:

– Cine-i?

– Legea, răspunse Delaura.

Fu tot ce-i trecu prin minte ca să nu-şi strige numele. Abrenuncio deschise poarta, crezând într-adevăr că erau oamenii stăpânirii, şi nu-l recunoscu.

– Sunt bibliotecarul diocezei, spuse Delaura.

Doctorul îi făcu loc să intre în vestibulul cufundat în beznă, şi-l ajută să-şi scoată pelerina lac de apă. În felu-i de neconfundat întrebă pe latineşte:

– În ce bătălie aţi pierdut ochiul acesta?

Delaura îi povesti în latina lui clasică întâmplarea cu eclipsa, şi stărui cu amănunte despre răul care persista, cu toate că medicul episcopului îl asigurase că plasturele nu dă greş. Însă Abrenuncio nu luă seama decât la puritatea latinei lui:

– Este desăvârşită, spuse uimit. Unde aţi învăţat-o?

– În Avila, răspunse Delaura.

– Sunteţi cu atât mai vrednic de laudă, spuse Abrenuncio.

Îl pofti să-şi scoată sutana şi sandalele, le puse să se usuce şi-i dădu să se acopere cu pelerina lui de libert peste

pantalonii plini de noroi. Îi scoase apoi plasturele și-l aruncă la coșul de gunoi:

– Singurul cusur al acestui ochi e că vede mai mult decât se cuvine, spuse.

Delaura era fascinat de cantitatea cărților îngrămădite în salon. Abrenuncio își dădu seama și-l conduse în farmacie, unde erau încă și mai multe, în rafturi înalte până-n tavan.

– Sfinte Dumnezeule! exclamă Delaura. Asta-i biblioteca lui Petrarca.

– Cu vreo două sute de cărți în plus, spuse Abrenuncio.

Îl lăsă să se uite în voie. Erau acolo exemplare unice pentru care în Spania te putea paște închisoarea. Delaura le recunoscu, le răsfoi cu desfătare și le puse la loc în rafturi cu durere-n suflet. La loc de cinste, alături de veșnicul Fray Gerundio, dădu peste Voltaire complet în franceză și o traducere în latină a Scrisorilor filosofice.

– Voltaire în latină e aproape o erezie, spuse în glumă.

Abrenuncio îi povesti că era o tălmăcire a unui călugăr din Coimbra, care-și permitea luxul de a face cărți rare pentru delectarea pelerinilor. În vreme de Delaura o răsfoia, medicul îl întrebă dacă îi era cunoscută franceza.

– N-o vorbesc, dar o citesc, răspunse Delaura în latină. Și adăugă, fără falsă pudoare: Și pe deasupra greaca, engleza, italiana, portugheza și puțină germană.

– Vă întreb din pricina a ceea ce ați spus despre Voltaire, spuse Abrenuncio. Este o proză perfectă.

– Și cea care ne doare cel mai tare, zise Delaura. Păcat că e de un francez.

– Spuneți asta fiindcă sunteți spaniol, replică Abrenuncio.

– La vârsta mea, și cu atâta sânge amestecat, nu mai știu prea bine ce anume sunt, răspunse Delaura. Nici cine sunt.

– Nimeni n-o ştie pe meleagurile astea, spuse Abrenuncio. Şi cred c-ar fi nevoie de veacuri ca s-o afle.

Delaura stătea de vorbă fără a înceta să cerceteze biblioteca. Pe neaşteptate, cum i se întâmpla adesea, îi veni în minte cartea confiscată de rectorul de la seminar, pe vremea când avea doisprezece ani, şi din care nu-şi mai amintea decât un episod pe care-l tot repetase în cursul vieţii celor care l-ar fi putut ajuta.

– Ţineţi minte titlul? întrebă Abrenuncio.

– Nu l-am ştiut niciodată, spuse Delaura. Şi aş da orice să aflu sfârşitul.

Fără să-i spună nimic, medicul îi puse în faţă o carte pe care el o recunoscu din prima privire. Era o ediţie veche apărută la Sevilla din Cele patru cărţi ale lui Amadís de Gaula. Delaura o cercetă, înfiorat de emoţie, şi-şi dădu seama că se afla la un pas de a cădea în păcat. În cele din urmă se încumetă:

– Ştiţi că e o carte interzisă?

– Ca şi cele mai bune romane din veacurile astea, zise Abrenuncio. Şi în locul lor nu se mai tipăresc decât tratate pentru oameni învăţaţi. Ce-ar citi oare săracii de azi dacă n-ar citi pe ascuns romanele cavalereşti?

– Mai sunt şi altele, spuse Delaura. O sută de exemplare din ediţia princeps a lui Don Quijote au fost citite aici în acelaşi an în care au fost tipărite.

– N-au fost citite, zise Abrenuncio. Au trecut prin vamă spre alte regate.

Delaura nu-l luă în seamă, fiindcă reuşise să identifice preţiosul exemplar din Amadís de Gaula.

– Cartea aceasta a dispărut acum nouă ani din raftul secret al bibliotecii noastre şi nu i-am dat niciodată de urmă, spuse.

– Ar fi trebuit să-mi imaginez, zise Abrenuncio. Însă sunt alte motive ca să fie considerat un exemplar istoric: preț de peste un an a circulat, din mână în mână, cel puțin la unsprezece persoane, și trei dintre acestea au murit. Sunt convins că au fost victimele vreunei emanații necunoscute.

– Datoria mea ar fi să vă denunț Sfintei Inchiziții, spuse Delaura.

Abrenuncio o luă în glumă:

– Am spus vreo erezie?

– Mă refer la faptul că ați ținut aici o carte interzisă, care nu vă aparținea, și că n-ați denunțat-o.

– Pe aceasta și încă multe altele, spuse Abrenuncio, indicând cu un amplu cerc trasat cu degetul arătător rafturile înțesate de cărți. Dar, dacă ar fi fost pentru asta, ați fi venit de mult, iar eu nu v-aș fi deschis poarta. Se întoarse spre el și încheie binedispus: În schimb, mă bucur că ați venit acum și că am plăcerea de a vă vedea aici.

– Marchizul, neliniștit de soarta fiicei sale, mi-a sugerat să vin, spuse Delaura.

Abrenuncio îl pofti să ia loc în fața lui și amândoi se lăsară în voia viciului conversației, pe când o furtună apocaliptică agita marea. Medicul făcu o expunere inteligentă și erudită despre turbare, de la începuturile omenirii, despre ravagiile ei îngrozitoare, despre neputința milenară a științei medicinei de a le stăvili. Dădu exemple regretabile de cum fusese confundată dintotdeauna cu posedarea demonică, la fel ca anumite forme ale nebuniei și alte tulburări ale spiritului. Cât despre Sierva María, după aproape o sută cincizeci de zile nu părea cu putință să se mai îmbolnăvească. Singurul risc posibil, încheie Abrenuncio, era să nu moară ca atâția alții din cauza cruzimii exorcizării.

Ultima frază îi păru lui Delaura o exagerare proprie medicinei medievale, dar n-o comentă, fiindcă îi folosea indiciilor teologice că fetița nu era posedată. Spuse că cele trei limbi africane ale Siervei María, atât de diferite de spaniolă și portugheză, n-aveau nici pe departe tâlcul satanic ce li se atribuia în mănăstire. Existau nenumărate mărturii că avea o forță fizică remarcabilă, dar nu se cunoștea niciuna că ar fi fost vorba de o putere supranaturală. Nici nu se dovedise c-ar fi făcut vreun act de levitație sau ghicire a viitorului, două fenomene care serveau, de altfel, și ca probe secundare de sanctitate. Totuși, Delaura solicitase ajutorul unor confrați de vază și chiar al altor comunități, și nimeni nu se încumetase să se pronunțe împotriva proceselor-verbale ale mănăstirii și nici să dezmintă credulitatea oamenilor din popor. Era însă conștient că nici criteriile lui, nici cele ale lui Abrenuncio n-aveau să convingă pe nimeni, și cu atât mai puțin ei doi împreună.

– Am fi, dumneavoastră și cu mine, împotriva tuturor, spuse.

– De asta m-a surprins că ați venit, zise Abrenuncio. Nu sunt nimic altceva decât un exemplar râvnit pe domeniul de vânătoare al Sfintei Inchiziții.

– Adevărul este că nici măcar nu știu prea bine de ce am venit, spuse Delaura. Doar dacă nu cumva Sfântul Duh nu mi-a impus făptura aceasta pentru a-mi pune la încercare puterea credinței.

I-a fost de-ajuns s-o spună ca să scape de nodul suspinelor ce-l sufocau. Abrenuncio îl privi în ochi, până în străfundul sufletului, și-și dădu seama că era gata să plângă.

– Nu vă mai chinuiți în zadar, îi spuse, pe un ton liniștitor. Poate că ați venit numai pentru că simțeați nevoia să vorbiți despre ea.

Delaura se simți descoperit. Se sculă, căută drumul spre ușă, și nu plecă în fugă fiindcă era îmbrăcat doar pe jumătate. Abrenuncio îl ajută să-și pună veșmintele încă ude, străduindu-se să-l rețină să mai stea de vorbă.

– Aș discuta cu dumneavoastră fără încetare, în vecii vecilor, îi spuse.

Încercă să-l mai țină dându-i o sticluță cu un colir străveziu pentru a-i lecui persistența eclipsei în ochi. Îl făcu să se întoarcă din ușă pentru a-și căuta trusa pe care o uitase pe undeva, prin casă. Dar Delaura părea copleșit de o durere mortală. Mulțumi pentru seara petrecută acolo, pentru îngrijirea medicală, pentru colir, însă tot ce izbuti să facă a fost să promită că va veni iar în altă zi, mai pe îndelete.

Nu putea rezista dorinței de a o vedea cât mai curând pe Sierva María. Abia dacă luă seama, în pragul porții, că se întunecase de-a binelea. Cerul era fără nori, dar șanțurile dădeau pe dinafară din pricina furtunii, și Delaura o luă prin mijlocul străzii, cu apa până la glezne. Călugărița de la poarta mănăstirii încercă să-l oprească, fiindcă în curând avea să sune semnalul de stingere. El o dădu la o parte:

– Ordin de la domnul episcop.

Sierva María se trezi speriată și nu-l recunoscu în beznă. El nu știu cum să-i explice de ce venea la o oră atât de diferită și în ultima clipă se agăță de acest pretext:

– Tatăl tău vrea să te vadă.

Fetița recunoscu valijoara, și chipul ei se înroși de furie:

– Dar eu nu vreau, spuse.

El, descumpănit, o întrebă de ce.

– Fiindcă nu vreau, răspunse ea. Mai bine mor.

Delaura încercă să-i dezlege cureaua de la glezna sănătoasă, crezând că-i va face plăcere.

– Lăsați-mă, spuse ea. Nu mă atingeți.

N-o luă în seamă, și copila îi slobozi o rafală de scuipături în față. El nu se clinti și-i întinse și celălalt obraz. Sierva María continuă să-l scuipe și el întoarse iar obrazul, amețit de valul de plăcere interzisă ce-i pornea din măruntaie. Închise ochii și se rugă din adâncul sufletului, pe când ea îl scuipa încă, tot mai feroce, pe măsură ce el se desfăta mai mult, până când își dădu seama de zădărnicia furiei ei. Delaura asistă atunci la spectacolul înspăimântător al unei adevărate posedate de diavol. Pletele Siervei María se încolăciră de la sine precum șerpii Meduzei, din gură i se scurse o spumă verde și un șir de înjurături în limbi de idolatri. Delaura agită crucifixul, îl apropie de fața ei și strigă îngrozit:

– Ieși de aici, oricine ai fi, fiară a iadului!

Țipetele lui le întețiră pe cele ale copilei, care era gata să rupă cataramele curelelor. Gardiana veni speriată în goană și încercă s-o supună, dar numai Martina izbuti, cu felul ei îngeresc de a fi. Delaura o rupse la fugă.

Episcopul era îngrijorat că nu venise la lectura din timpul cinei. Își dădu seama că plutea într-un nor doar al lui, unde nu-i păsa de nimic de pe lumea aceasta, și nici de pe cealaltă, în afară de imaginea terifiantă a Siervei María, stupită de diavol. Dădu fuga la bibliotecă, dar nu putu citi. Se rugă cu toată tăria credinței, cântă cântecul lăutei, plânse cu lacrimi de ulei fierbinte, care-i mistuiră inima. Deschise valijoara Siervei Maria și puse lucrurile unul peste altul pe masă. Le cercetă, le mirosi cu o dorință trupească aprigă, le îndrăgi, vorbind cu ele în hexametri obsceni, până simți că nu mai poate. Atunci își dezgoli torsul, scoase din sertarul mesei de scris biciul cu plesne de fier pe care niciodată nu se încumetase să-l atingă, și începu să se lovească, plin de o ură nepotolită ce n-avea să-l părăsească până când nu

i s-a smuls din străfundurile ființei cea de pe urmă amintire a Siervei María. Episcopul, care-l aștepta, îl găsi tăvălindu-se într-o baltă de sânge și de lacrimi.

– Este diavolul, părinte, îi spuse Delaura. Cel mai cumplit dintre toți.

CINCI

Episcopul l-a chemat la ordine în cabinetul lui şi i-a ascultat necruţător confesiunea sinceră şi completă, conştient că nu oficia un sacrament, ci un act de justiţie. Singura slăbiciune pe care a avut-o faţă de el a fost faptul că a ţinut în secret adevărata-i greşeală, însă îi luă toate demnităţile şi privilegiile, fără nicio explicaţie publică, şi-l trimise să facă pe infirmierul la leproşi, la spitalul Amor de Dios. El îl rugă fierbinte să-i îngăduie mângâierea de a ţine slujba de la cinci pentru leproşi, iar episcopul îi dădu încuviinţarea. Îngenunche cu o senzaţie de uşurare adâncă, şi spuseră împreună Tatăl Nostru. Episcopul îl binecuvântă şi-l ajută să se ridice:

– Fie ca Domnul să se îndure de tine, îi spuse. Şi şi-l scoase din inimă.

Îndată ce Cayetano şi-a început executarea pedepsei, înalţi demnitari ai diocezei interveniră în favoarea lui, însă episcopul se arătă neînduplecat. Respinse teoria că exorciştii sfârşesc prin a fi ei înşişi posedaţi de diavolii pe care vor să-i izgonească. Argumentul lui final a fost că Delaura nu se mărginise să-i înfrunte cu autoritatea fără drept de apel a lui Cristos, ci săvârşise impertinenţa de a discuta cu ei chestiuni de credinţă. Aceasta i-a pus sufletul în primejdie, spuse episcopul, şi l-a adus în pragul ereziei. Totuşi, a surprins şi mai mult asprimea episcopului faţă de omul lui de

încredere pentru o vină ce abia dacă ar fi meritat o penitență măruntă, cum ar fi să stea ceasuri întregi de veghe în fața Sacramentului.

Martina preluă asupra-i sarcina de a se îngriji de Sierva María cu un devotament exemplar. Era și ea întristată de refuzul grațierii, însă copila nu-și dădu seama până într-o după-amiază când brodau pe terasă, căci, ridicându-și privirea, o văzu scăldată în lacrimi. Martina nu-i ascunse deznădejdea:

– Mai bine mor decât să mă sting încetul cu încetul în temnița asta.

Singura ei speranță, spuse, era legătura Siervei María cu diavolii săi. Voia să știe cine erau, cum erau, cum se putea cădea la înțelegere cu ei. Fetița înșiră șase, iar Martina îl identifică pe unul dintre ei cu un diavol african care bântuise odinioară casa părinților ei. O nouă speranță o făcu să prindă curaj:

– Aș vrea să vorbesc cu el, spuse. Și lămuri rostul: În schimbul sufletului meu.

Sierva María se amuza de ștrengăria ei:

– N-are grai, spuse. Îl privești doar în față și afli îndată ce spune.

Îi făgădui cu toată seriozitatea s-o încunoștințeze, ca să-l întâlnească și ea la următoarea lui venire.

Cayetano, la rândul său, se supuse cu umilință condițiilor îngrozitoare ale spitalului. Leproșii, în stare de moarte civilă, dormeau în colibe de palmier cu pământ bătătorit pe jos. Mulți dintre ei se târau cum puteau. Marțea, ziua îngrijirilor medicale, era istovitoare. Cayetano își impuse sacrificiul izbăvitor de a spăla trupurile celor mai puțin valizi în albiile din grajd. Cu aceasta se ocupa în cea dintâi marți de penitență, cu demnitatea sacerdotală redusă la

halatul grosolan de infirmier, când apăru Abrenuncio călare pe armăsarul dăruit de marchiz:

– Cum vă simţiţi cu ochiul? îl întrebă.

Cayetano nu-l lăsă să vorbească despre nenorocirea lui sau să-l compătimească pentru starea în care se afla. Îi mulţumi pentru colir care, într-adevăr, făcuse să-i dispară de pe retină imaginea eclipsei.

– N-aveţi pentru ce să-mi mulţumiţi, îi spuse Abrenuncio. V-am dat tot ce ştiu că este mai bun pentru orbirea pricinuită de soare: picături de apă de ploaie.

Îl invită să-i facă o vizită. Cayetano îl lămuri că nu putea ieşi în oraş fără permisiune. Abrenuncio nu-i dădu importanţă:

– Dacă vă sunt cunoscute slăbiciunile de pe aceste meleaguri, trebuie să ştiţi că legile nu ţin decât trei zile, îi răspunse.

Îi puse biblioteca la dispoziţie pentru a-şi continua cercetările, până i se va face dreptate. Cayetano îl ascultă cu interes, dar fără nicio iluzie.

– Ia gândiţi-vă, încheie Abrenuncio. Niciun Dumnezeu nu poate dărui un talent ca al dumneavoastră pentru a-l prăpădi cu spălarea bolnavilor.

Marţea următoare îi aduse în dar volumul cu Scrisorile filosofice în latină. Cayetano îl răsfoi, îl mirosi pe dinăuntru, îi calculă valoarea. Cu cât îl preţuia mai mult, cu atât mai puţin îl înţelegea pe Abrenuncio.

– Aş vrea să ştiu de ce mă răsfăţaţi atât, îi spuse.

– Pentru că noi, ateii, nu reuşim să trăim fără clerici, răspunse Abrenuncio. Pacienţii ne încredinţează trupurile, dar nu şi sufletele, şi facem pe dracu-n patru încercând să le smulgem Domnului.

– Asta nu se potriveşte cu convingerile dumneavoastră, spuse Cayetano.

– Nici eu însumi nu știu care mai sunt, răspunse Abrenuncio.

– Sfânta Inchiziție o știe, zise Cayetano.

În pofida a ceea ce s-ar fi putut crede, săgeata aceea îl entuziasmă pe Abrenuncio:

– Veniți la mine și o să stăm de vorbă pe îndelete, îl îndemnă. Nu dorm mai mult de două ceasuri pe noapte, și totdeauna cu un ochi deschis, așa că orice moment e potrivit.

Dădu pinteni calului și plecă în goană.

Cayetano învață repede că o putere mare nu se pierde doar pe jumătate. Aceleași persoane care înainte îl curtau pentru favorurile lui îl ocoleau acum ca pe un lepros. Prietenii lui din lumea artelor și literelor se dădură la o parte ca să nu se lovească de Sfânta Inchiziție. Însă lui îi era totuna. Inima nu-i bătea decât pentru Sierva María, dar chiar și așa nu-i era de-ajuns. Era încredințat că n-ar exista oceane ori munți, nici legi de pe pământ sau din ceruri, și nici putere a infernului care să-i poată despărți.

Într-o noapte, printr-o inspirație năvalnică, fugi din spital pentru a se strecura prin orice mijloc în mănăstire. Erau patru porți. Cea principală, turnantă; alta, de aceeași mărime, pe partea dinspre mare, și două mici, de serviciu.

Pe primele era cu neputință să intre. Lui Cayetano i-a fost ușor să găsească de pe țărm fereastra Siervei María din pavilionul închisorii, fiind singura care nu mai avea zăbrele. Cercetă clădirea piatră cu piatră din afară, căutând zadarnic o crăpătură cât de mică pe unde să se poată urca.

Era gata să se dea bătut, când și-a amintit de tunelul pe unde locuitorii aprovizionau mănăstirea în timpul acelei Cessatio a Divinis. Tunelurile, la cazărmi sau mănăstiri,

erau foarte la modă pe atunci. Existau nu mai puțin de șase cunoscute în oraș, și de-a lungul anilor se descoperiră și altele, despre care se povesteau istorii ciudate. Un lepros care fusese gropar i-l dezvălui lui Cayetano pe cel căutat: un șanț de scurgere, acum nefolosit, ce lega mănăstirea de un maidan alăturat unde, cu un veac în urmă, se afla cimitirul călugărițelor clarise. Ieșea chiar de sub pavilionul închisorii, în dreptul unui zid înalt și masiv ce părea inaccesibil. Totuși, după multe încercări care dădură greș, Cayetano izbuti să-l escaladeze, căci credea că poate înfăptui orice, grație puterii rugăciunilor.

În zorii zilei, pavilionul era o oază de liniște. Convins că gardiana dormea afară, se feri numai de Martina Laborde, care sforăia cu ușa întredeschisă. Până în clipa aceea primejdia aventurii îl ținuse cu sufletul la gură, iar când se văzu în fața celulei, inima i se zbătu să-i spargă pieptul. Împinse ușa cu vârful degetelor, încetă să mai trăiască atât cât dură scrâșnetul țâțânilor, și o văzu pe Sierva María adormită, în lumina candelei de veghe a Sacramentului. Ea deschise ochii pe neașteptate, dar nu-l recunoscu pe dată, îmbrăcat cum era în cămașa de pânză a celor care îngrijesc leproșii. El îi arătă unghiile însângerate.

– M-am urcat pe zid, îi spuse fără glas.

Sierva María nu se emoționă.

– De ce? întrebă.

– Ca să te văd, răspunse el.

Nu mai știu ce să spună, năucit de tremurul mâinilor și de nodul din gât.

– Plecați, spuse Sierva María.

El făcu semn că nu, clătinându-și capul de mai multe ori, de teamă că îi piere vocea.

– Duceți-vă, repetă ea. Sau încep să strig.

El ajunsese atât de aproape, că-i putea simți răsuflarea feciorelnică.

– Chiar dacă mă omoară, tot nu plec, spuse. Și dintr-odată se simți mai presus de groază și adăugă cu voce nesovăielnică: Așa că, dacă vrei să strigi, poți să începi.

Ea își mușcă buzele. Cayetano se așeză pe pat și-i povesti amănunțit despre pedepsirea lui, însă nu-i spuse motivele. Ea înțelese mai mult decât era el în stare să-i spună. Îl privi fără teamă și-l întrebă de ce nu mai avea plasturele la ochi.

– Nu mai am nevoie, spuse el, însuflețit. Acum închid ochii și văd niște plete ca un râu de aur.

Plecă după două ceasuri, fericit, fiindcă Sierva María acceptase să mai vină, dar cu condiția să-i aducă dulciurile preferate din târg. Sosi atât de devreme în noaptea următoare, că în mănăstire mai erau încă semne de viață, și ea avea opaițul aprins ca să termine broderia Martinei. În cea de a treia noapte aduse fitil și ulei să întrețină lumina. În cea de a patra, sâmbătă, stătu ceasuri întregi s-o ajute să-și scoată păduchii de care se umpluse iar în celulă. Când părul rămase curat și pieptănat, el simți din nou sudoarea de gheață a ispitei. Se întinse lângă Sierva María cu răsuflarea întretăiată și se pomeni cu ochii ei diafani la o palmă de ai lui. Amețiră amândoi. El, făcând rugăciuni de frică, îi susținu privirea. Ea îndrăzni să întrebe:

– Câți ani aveți?

– Am împlinit treizeci și șase în martie, răspunse el.

Ea îl cercetă.

– Sunteți un bătrânel, îi spuse puțin în glumă. Luă seama la brazdele-i de pe frunte, și adăugă cu toată neîndurarea vârstei: Un bătrânel zbârcit. El o luă cu seninătate. Sierva María îl întrebă de ce are o meșă albă.

– E din naștere, răspunse el.

– Vopsită, spuse ea.

– Naturală, zise el. Și mama a avut-o.

Până atunci nu contenise s-o privească în ochi, iar ea nu dădea semne să și-i plece. El suspină din rărunchi, și recită:

– „Oh farmece, dulci odoare spre-al meu chin găsite."

Ea nu pricepu.

– E un vers al bunicului străbunicii mele, o lămuri. A scris trei egloge, două elegii, cinci cântece și patruzeci de sonete. Și cea mai mare parte pentru o portugheză fără prea mult farmec care n-a fost niciodată a lui, mai întâi, fiindcă el era căsătorit, iar apoi, pentru că ea s-a măritat cu altul și a murit înaintea lui.

– Era tot preot?

– Soldat, spuse el.

Ceva se înfioră în sufletul Siervei María, căci dori să asculte versul din nou. El îl repetă, și de data asta recită mai departe, cu voce adâncă și armonioasă, până la ultimul din cele patruzeci de sonete ale cavalerului îndrăgostit și războinic, don Garcilaso de la Vega, răpus în floarea vârstei de un bolovan, într-o luptă.

Când termină, Cayetano îi luă mâna Siervei María și și-o puse pe inimă. Ea simți înlăuntru zbuciumul furtunii.

– Întotdeauna sunt așa, spuse el.

Și, fără să-i dea timp groazei, se eliberă de fierea tulbure ce nu-l lăsa să trăiască. Îi mărturisi că nu trecea o clipă fără să se gândească la ea, că tot ce mânca și bea avea gustul ei, că viața era ea, la orice oră și pretutindeni, cum numai Domnul avea dreptul și puterea de a fi, și că bucuria supremă a sufletului său ar fi să moară împreună cu ea. Vorbi mai departe, fără a o privi, cu aceeași ușurință și căldură cu care recita, până când i se păru că Sierva María

adormise. Dar era trează, aţintindu-şi asupră-i ochii de căprioară speriată. Abia dacă se încumetă să întrebe:

– Şi acum?

– Acum nimic, spuse el. Mi-e de-ajuns că ştii.

Nu putu continua. Plângând în tăcere, îşi trecu braţul pe sub capul ei în chip de pernă, şi ea se ghemui lângă el. Rămaseră aşa, fără să doarmă, fără să vorbească, până când începură să cânte cocoşii, iar el a fost nevoit să se grăbească pentru a ajunge la timp la slujba de la ora cinci. Înainte de a pleca, Sierva María îi dărui splendidul şirag al lui Oddúa, lung de optsprezece degete de mărgele, de sidef şi de coral.

Groaza fusese înlocuită de zbuciumul sufletesc. Delaura n-avea astâmpăr, făcea totul cu gândul aiurea, plutea, până în ceasul fericit când fugea din spital s-o vadă pe Sierva María. Ajungea gâfâind în celulă, ud până la piele de ploile necontenite, iar ea îl aştepta cu atâta înfrigurare, că doar zâmbetul lui o readucea la viaţă. Într-o noapte a luat ea iniţiativa cu versurile învăţate pe de rost de cât le tot auzise.

– „Când stau şi mă gândesc unde am ajuns, şi pe ce căi tu mi-ai purtat orbirea", recită. Şi întrebă ca o ştrengăriţă: Cum e mai departe?

– „Mă voi sfârşi, căci m-am predat nevolnic / Cui va fi ştiind în chinuri să mă piardă", spuse el.

Ea repetă cu aceeaşi dragoste, şi continuară astfel până la sfârşitul cărţii, sărind versuri, schimbând şi răstălmăcind sonetele după bunul lor plac, jucându-se cu ele cum le poftea inima, stăpâni pe măiestria lor. Adormiră frânţi de oboseală. Gardiana intră cu gustarea la ora cinci, odată cu larma cocoşilor, şi amândoi se treziră speriaţi. Le îngheţă sângele în vene. Gardiana puse mâncarea pe masă, făcu

o inspecție de rutină cu felinarul, și ieși fără să-l vadă pe Cayetano în pat.

– Lucifer e mare șmecher, glumi el când îi veni inima la loc. M-a făcut și pe mine invizibil.

Sierva María a fost nevoită să-și pună în joc toată șiretenia pentru ca gardiana să nu mai intre în celulă toată ziua. Noaptea târziu, după o zi întreagă de zbenguială, simțeau că se iubeau dintotdeauna. Cayetano, mai în glumă, mai în serios, se încumetă să-i desfacă Siervei María șiretul corsajului. Ea își feri pieptul cu amândouă mâinile, cu o lucire de furie în ochi, și un val de împurpurare îi încinse fruntea. Cayetano îi prinse mâinile cu degetul mare și cel arătător, de parcă l-ar fi ars ca fierul roșu, și i le dădu la o parte. Ea încercă să se împotrivească, și el dovedi o forță blândă, dar hotărâtă.

– Repetă după mine, îi spuse: „Și iarăși vin și ție mă predau".

Ea ascultă.

– „Știu c-o să mor aici", continuă el, pe când îi desfăcu corsajul cu degetele-i înghețate. Ea repetă aproape fără grai, tremurând de frică:

– „Ca doar în mine să se învedereze, cum mușcă spada în cel ce se predă."

Atunci el o sărută pe buze pentru prima oară. Trupul Siervei María se înfioră cu un geamăt, se iscă o briză gingașă de mare și se lăsă în voia sorții. El își trecu vârfurile degetelor peste pielea ei, aproape fără s-o atingă, și trăi pentru întâia oară miracolul de a se simți în alt trup. O voce lăuntrică îi dezvălui cât de departe fusese de diavol în nopțile-i de insomnie petrecute cu latina și greaca, în clipele de extaz ale credinței, în pustiurile neprihănirii, pe când ea convietuia cu toate puterile dezlănțuite ale

dragostei libere în colibele sclavilor. Se lăsă călăuzit de ea, bâjbâind în întuneric, dar se căi în ultima clipă şi se prăbuşi pradă unui cataclism moral. Rămase cu faţa în sus, cu ochii închişi. Sierva María se sperie de tăcerea şi liniştea lui de moarte şi-l atinse cu un deget:

– Ce-ai păţit? îl întrebă.

– Lasă-mă, şopti el. Fac o rugăciune.

În zilele următoare nu cunoscură clipe de linişte decât când erau împreună. Nu se săturară să vorbească de chinurile iubirii, se sfârşeau sărutându-se, recitau plângând cu lacrimi fierbinţi versuri de îndrăgostiţi, îşi cântau la ureche, se adânceau în abisuri de dorinţă până la limita forţelor: extenuaţi, dar feciorelnici. Fiindcă el hotărâse să-şi ţină jurământul până când avea să primească Sfântul Sacrament, iar ea îi împărtăşea hotărârea.

În clipele de răgaz ale patimii îşi dădură unul altuia dovezi nemăsurate. El îi spuse că ar fi în stare de orice de dragul ei. Sierva María îi ceru cu o cruzime copilărească să mănânce un gândac. El prinse unul, înainte ca ea să-l poată opri, şi-l mâncă viu. În alt moment de incitare smintită el o întrebă dacă şi-ar tăia părul de dragul lui, şi ea răspunse că da, însă îl avertiză, mai în glumă, mai în serios, că atunci ar trebui să se însoare cu ea pentru a-şi ţine jurământul făcut. El aduse în celulă un cuţit de bucătărie şi-i zise:

– Să vedem dacă este adevărat.

Ea se întoarse cu spatele pentru ca el să poată tăia din rădăcină. Îl îndemnă:

– Îndrăzneşte!

Nu îndrăzni. Câteva zile mai târziu, ea-l întrebă dacă s-ar lăsa să-i fie tăiat gâtul ca unui ied. El răspunse hotărât că da. Ea scoase cuţitul şi se pregăti să-l încerce. El sări îngrozit, scuturat de fiorii morţii.

– Tu nu, zise. Tu nu.

Ea, prăpădindu-se de râs, vru să afle de ce, iar el îi spuse adevărul:

– Pentru că tu te încumeți de-a binelea.

În clipele de răgaz ale pasiunii începeau să se bucure și de plictisul dragostei de zi cu zi. Ea făcea curățenie și ordine în celulă pentru când venea el, cu naturalețea bărbatului care se întoarce acasă. Cayetano o învăța să citească și să scrie și-o iniția în tainele poeziei și ale devoțiunii față de Sfântul Duh, în așteptarea zilei fericite în care vor fi liberi și căsătoriți.

În zorii zilei de 27 aprilie, Sierva María era gata să adoarmă după ce Cayetano plecase din celulă, când intrară s-o caute fără s-o prevină pentru a începe exorcizarea. A fost ritualul unui condamnat la moarte. O duseră cu forța până la jgheabul din curte, o spălară aruncând peste ea găleți de apă, îi smulseră șiragurile de mărgele și-i puseră cămașa barbară a ereticilor. O călugăriță care se ocupa de grădină îi tăie părul până la ceafă, din patru mușcături ale foarfecii de lăstărit, și-l aruncă în focul aprins în curte. Călugărița frizeriță îi tunse restul până la jumătate de deget de la rădăcină, cum obișnuiau să-l poarte clarisele pe sub văl, aruncând în foc smocurile, pe măsură ce le tăia. Sierva María văzu explozia aurie, auzi trosnetul lemnului virgin și simți mirosul înțepător de corn ars fără să i se miște un mușchi de pe chipu-i împietrit. În cele din urmă, îi puseră o cămașă de forță, o acoperiră cu o pânză cernită și doi sclavi o purtară până la capelă, pe o brancardă soldățească.

Episcopul convocase Consiliul Ecleziastic, alcătuit din prelați de vază care beneficiau de prebendă, și aceștia

aleseseră patru dintre ei pentru a-l asista la exorcizarea Siervei María. Printr-un suprem efort de voinţă, episcopul îşi învinse slăbiciunea pricinuită de boală. Ordonă ca ceremonia să nu aibă loc în catedrală, ca în alte ocazii memorabile, ci în capela mănăstirii Santa Clara, şi-şi asumă el însuşi înfăptuirea exorcizării.

Călugăriţele clarise, în frunte cu stareţa, se aşezară în corul capelei încă dinaintea rugăciunii de dimineaţă, şi o cântară acolo, acompaniate de orgă, tulburate de solemnitatea zilei ce începea. Intrară imediat prelaţii Consiliului Ecleziastic, capii a trei ordine şi superiorii Sfintei Inchiziţii. În afara acestora din urmă, nu participa şi nu avea să mai fie de faţă nicio persoană civilă.

Episcopul intră ultimul, în veşminte de mare ceremonie, purtat pe sus de patru sclavi, cu o aură de mâhnire adâncă. Se aşeză în faţa altarului principal, lângă catafalcul de marmură rezervat funeraliilor solemne, într-un jilţ turnant ce-i uşura mişcările. La ora şase fix, cei doi sclavi o aduseră pe Sierva María pe brancardă, în cămaşa de forţă şi acoperită cu pânza vineţie.

Căldura deveni insuportabilă în timpul slujbei cântate. Sunetele grave ale orgii bubuiau în lambriuri, lăsând anevoie loc vocilor searbede ale clariselor invizibile de după porţile corului. Cei doi sclavi pe jumătate despuiaţi care purtaseră brancarda cu Sierva María rămaseră de pază lângă ea. O descoperiră la sfârşitul slujbei şi o întinseră, ca pe o prinţesă moartă, pe catafalcul de marmură. Sclavii episcopului îl aduseră cu jilţul lângă ea, şi-i lăsară singuri în spaţiul vast din dreptul altarului principal.

Domneau o încordare invizibilă şi o tăcere absolută ce păreau preludiul unui miracol ceresc. Un acolit puse la îndemâna episcopului vasul cu apă sfinţită. El apucă sfeştocul ca pe o armă de luptă, se aplecă asupra Siervei Maria şi

o stropi pe tot trupul, murmurând o rugăciune. Deodată slobozi o imploraţie ce cutremură temeliile capelei:

– Oricine ai fi, strigă, la porunca lui Cristos, Domn şi Stăpân al tuturor celor văzute şi nevăzute, a tot ce fiinţează, ce a fost sau va să fie, ieşi din trupul acesta izbăvit prin botez şi întoarce-te în beznă!

Sierva María, înnebunită de groază, strigă şi ea. Episcopul ridică vocea pentru a o face să tacă, dar ea strigă şi mai tare. Episcopul răsuflă adânc şi deschise gura spre a continua imploraţia, însă aerul îi rămase în piept şi nu-l mai putu da afară. Se prăbuşi cu faţa în jos, sufocându-se ca un peşte pe uscat, şi ceremonia luă sfârşit într-o larmă asurzitoare.

În noaptea aceea, Cayetano o găsi pe Sierva María tremurând de febră în cămaşa de forţă. Cel mai mult îl indignă batjocorirea cu raderea capului:

– Dumnezeule mare, şopti cu o furie surdă, pe când îi desfăcea curelele. Cum e cu putinţă să îngădui o asemenea crimă? Îndată ce se simţi liberă, Sierva María îi sări de gât, şi rămaseră îmbrăţişaţi fără să-şi vorbească, în timp ce ea plângea. El o lăsă să se uşureze. Apoi îi ridică faţa şi-i spuse:

– Gata cu lacrimile. Şi reluă versurile lui Garcilaso: „Ajungă cele plânse pentru tine".

Sierva María îi povesti îngrozitoarea experienţă din capelă. Îi vorbi de bubuitul corurilor ce păreau de război, de strigătele halucinante ale episcopului, de răsuflarea-i arzătoare, de frumoşii lui ochi verzi învăpăiaţi de mânie.

– Era însuşi diavolul, spuse.

Cayetano încercă s-o liniştească. O asigură că, în ciuda corpolenţei de titan, a vocii tunătoare şi a metodelor lui marţiale, episcopul era un om bun şi înţelept. Astfel încât groaza Siervei María era de înţeles, însă era în afara oricărei primejdii.

– Vreau să mor, spuse ea.

– Te simți furioasă și învinsă, așa cum mă simt și eu, fiindcă nu te pot ajuta, zise el. Dar Domnul o să ne răsplătească în ziua Învierii.

Își scoase șiragul lui Oddúa dăruit de Sierva María și i-l puse ei în locul celor care-i fuseseră luate. Se întinseră în pat, unul lângă altul, și-și împărtășiră durerile, pe când lumea pierea și rămânea numai foșnetul carilor în lambriuri. Fierbințeala scăzu. Cayetano vorbi în beznă:

– În Apocalipsă se vestește ziua în care nu va mai răsări niciodată soarele, spuse. Deie Domnul să fie astăzi.

Sierva María nu dormise decât un ceas de la plecarea lui Cayetano, când o deșteptă un alt zgomot. În fața ei, însoțit de stareță, stătea un preot bătrân, de statură impunătoare, cu pielea brună tăbăcită de salpetru, o coamă de păr răsculat, sprâncene zburlite, mâini butucănoase și niște ochi ce inspirau încredere. Înainte ca Sierva María să apuce să se trezească de-a binelea, preotul îi spuse în limba yoruba:

– Ți-am adus șiragurile tale de mărgele.

Le scoase din buzunar, așa cum i le dăduse, la cererea lui, călugărița administratoare a mănăstirii. Pe măsură ce i le punea Siervei María la gât, le enumera și le descria în limbi africane: roșu și alb, cel al iubirii și sângelui lui Changó, roșu și negru, cel al vieții și morții lui Elegguá, albastru-celest și străvezii ca apa, cele șapte mărgele ale lui Yemayá. Trecea cu ușurință și plin de tact de la yoruba la congo, de la congo la mandinga, iar ea îl urma cu grație și volubilitate. Dacă la sfârșit a vorbit în spaniolă, a făcut-o numai din considerație pentru stareță, căreia nu-i venea să creadă că Sierva María ar fi în stare de atâta blândețe.

Era părintele Toma de Aquino de Narváez, fost procuror al Sfintei Inchiziții din Sevilla și paroh în mahalaua

sclavilor, ales de episcop să-l înlocuiască, din pricina sănătăţii lui şubrede, în procesul de exorcizare. Antecedentele lui de om aspru erau în afara oricărei îndoieli. Dusese la rug unsprezece eretici, evrei şi mahomedani, dar faima lui se întemeia mai cu seamă pe faptul că izbutise să smulgă nenumărate suflete din ghearele diavolilor celor mai vicleni din Andaluzia. Avea gusturi şi purtări alese, şi graiul dulce al celor din Canare. Se născuse aici, fiind copilul unui administrator al regelui care se căsătorise cu sclava lui, metisă, dar şi cu sânge spaniol, şi-şi făcuse noviciatul la seminarul local, odată dovedită ascendenţa stirpei sale de patru generaţii de albi. Rezultatele bune îi îngăduiseră să-şi dea doctoratul la Sevilla, unde trăi şi predică până la vârsta de cincizeci de ani. Întorcându-se pe meleagurile natale, solicită parohia cea mai umilă şi se simţi atras de religiile şi limbile africane, şi trăi ca un sclav printre sclavi. Nimeni nu părea mai potrivit să se înţeleagă cu Sierva María şi să-i înfrunte cu mai mult temei diavolii.

Sierva María îl recunoscu pe dată ca pe arhanghelul ei salvator, şi nu greşi. În prezenţa ei demontă argumentele proceselor-verbale şi-i demonstră stareţei că niciunul nu era hotărâtor. Îi explică cele patru reguli obişnuite pentru a se recunoaşte o fiinţă posedată de diavol şi o făcu să vadă cât de uşor îi era diavolului să se folosească de ele spre a se crede tocmai dimpotrivă. Se despărţi de Sierva María, ciupind-o drăgăstos de obraz:

– Dormi liniştită, îi spuse. Am avut eu a face cu duşmani şi mai înverşunaţi.

Stareţa era într-o dispoziţie atât de bună, încât îl pofti la faimoasa ciocolată aromată a clariselor, cu pişcoturi cu anason şi delicatesele de patiserie rezervate oaspeţilor aleşi. În timp ce erau serviţi în sufrageria particulară, el

dădu instrucțiuni pentru pașii următori. Stareța le ascultă bucuroasă.

– Nu mă interesează în niciun fel ca acestei nefericite să-i meargă bine sau prost, spuse. Tot ce-L rog eu pe Domnul e să plece cât mai curând din mănăstire.

Părintele îi făgădui că își va da toată silința ca să fie vorba de câteva zile, ori, să dea Domnul, doar de câteva ceasuri. Luându-și rămas-bun la vorbitor, amândoi mulțumiți, nu le putea trece prin minte, nici lui, nici ei, că n-aveau să se mai vadă vreodată.

Așa se întâmplă. Părintele Aquino, cum îl numeau enoriașii, se duse pe jos până la biserica lui, fiindcă de multă vreme se ruga puțin și compensa aceasta în fața Domnului retrăindu-și în fiecare zi martiriul nostalgiilor. Zăbovi în dreptul portalurilor, năucit de strigătele vânzătorilor de tot felul, așteptând apusul soarelui ca să traverseze mlaștina portului. Cumpără prăjiturile cele mai ieftine și un loz la loteria săracilor, cu speranța incorigibilă de a câștiga pentru a-și putea restaura lăcașul gata să se năruie. Petrecu o jumătate de ceas stând de vorbă cu matroanele negrese, așezate ca niște idoli monumentali în fața fleacurilor de artizanat expuse pe jos, pe rogojini de iută. Către cinci, trecu pe podul mobil din Getsemani, unde tocmai spânzuraseră leșul unui câine gras și sinistru, spre a se da de știre că murise de turbare. Văzduhul mirosea a trandafiri de început de mai, iar cerul era mai diafan ca oriunde pe lume.

Cartierul sclavilor, chiar la marginea mlaștinii, te făcea să te cutremuri de atâta mizerie. În cocioabele de lut cu acoperișul din frunze de palmier se trăia laolaltă cu uliii și porcii, iar copiii beau apă din bălțile din drum. Era, cu toate acestea, cartierul cel mai vesel, plin de culori tari și

de voci radioase, mai cu seamă la asfințit, când oamenii scoteau scaunele să se bucure de răcoare în mijlocul străzii. Parohul împărți prăjiturile copiilor din jur și păstră trei pentru masa lui de seară.

Biserica era un bordei cu pereți de lut, acoperit cu frunze late de palmier și cu o cruce de lemn în vârf. Avea bănci din scânduri groase, un singur altar cu un singur sfânt și un amvon de lemn unde parohul își ținea predicile duminică de duminică, în limbi africane. Casa parohială era o prelungire a bisericii prin spatele altarului principal, în care preotul trăia în condiții minime, într-o încăpere cu un pat de campanie și un scaun rustic. În spate era o curticică plină de pietre, cu o boltă de viță cu ciorchinii uscați și un gard de tufe care o despărțea de mlaștină. Singura apă de băut era cea dintr-un puț din zid, într-un colț al curții.

Un dascăl bătrân și o fetiță orfană de paisprezece ani, amândoi africani mandinga convertiți, îi erau ajutoare în biserică și în casă, dar nu mai avea nevoie de ei după rugăciunea de seară. Înainte de a închide ușa, parohul mâncă ultimele trei prăjituri și bău un pahar cu apă, apoi se despărți de vecinii așezați în stradă cu formula-i obișnuită în spaniolă:

– Să vă dea Domnul tuturor o noapte bună și sfântă.

La patru dimineața, dascălul care locuia la câțiva zeci de metri de biserică trase primele clopote pentru singura slujbă a zilei, înainte de cinci. Dat fiind că părintele întârzia, se duse să-l caute la el în cameră. Nu era acolo. Nu-l găsi nici în curte. Îl căută mai departe prin împrejurimi, pentru că uneori se ducea să stea de vorbă foarte devreme prin curțile vecine. Nu dădu de el. Le spuse puținilor enoriași care se strânseră că nu se ține slujba deoarece parohul nu era de găsit. La opt, când soarele era deja puternic, fata

de serviciu se duse să scoată apă din puţ, şi acolo se afla părintele Aquino, plutind cu faţa în sus, cu pantalonii pe care şi-i punea ca să doarmă. A fost o moarte tristă, deplânsă îndelung, un mister ce nu se limpezi niciodată, şi pe care starea îl proclamă drept dovada categorică a duşmăniei diavolului faţă de mănăstirea ei.

Vestea nu ajunse până la celula Siervei María, care îl tot aşteptă pe părintele Aquino cu o speranţă inocentă. N-a ştiut să-i explice lui Cayetano cine era, dar îi împărtăşi recunoştinţa ce i-o purta fiindcă îi dăduse înapoi şiragurile de mărgele şi-i făgăduise s-o salveze. Până atunci li se păruse amândurora că dragostea le era de-ajuns pentru a fi fericiţi. Sierva María a fost cea care şi-a dat seama, dezamăgită de părintele Aquino, că libertatea depindea numai de ei înşişi. În zorii unei zile, după ceasuri nesfârşite de sărutări, îl imploră pe Delaura să nu plece. El o luă în glumă şi vru să-şi ia rămas-bun cu încă o sărutare. Ea sări din pat şi-şi desfăcu braţele în uşă:

– Sau rămâi, sau plec şi eu.

Îi spusese odată lui Cayetano că i-ar fi plăcut să se refugieze cu el în San Basilio de Palenque, un sat de sclavi fugari, la douăsprezece leghe depărtare, unde avea să fie primită negreşit ca o regină. Lui Cayetano i se păru o idee providenţială, dar n-o legă în niciun fel de fugă. Avea mai curând încredere în procedurile legale. În faptul că marchizul îşi va recăpăta fata cu dovada de netăgăduit că nu era posedată şi că el va obţine iertarea episcopului şi permisiunea de a intra într-o comunitate civilă unde căsătoriile preoţilor sau călugăriţelor erau atât de frecvente, că nu mai scandalizau pe nimeni. Aşa încât atunci când Sierva María îl sili să cumpănească dacă să rămână sau să o ia cu el,

Delaura încercă să-i abată gândul de la asta. Ea i se prinse de gât şi-l ameninţă că o să strige. Se crăpă de ziuă. Înspăimântat, Delaura izbuti să se elibereze cu un brânci, şi o rupse la fugă în clipa în care începea slujba de dimineaţă.

Reacţia Siervei María a fost cumplită. Pentru o nemulţumire măruntă o zgârie pe gardiană pe faţă, se închise punând drugul la uşă şi ameninţă că o să dea foc celulei, arzând înăuntru, dacă n-o lăsau să plece. Paznica, scoasă din minţi din pricina feţei însângerate, îi strigă:

– Îndrăzneşte, fiară a lui Belzebut.

Drept unic răspuns, Sierva María dădu foc saltelei cu candela Sfântului Sacrament. Intervenţia Martinei, cu felul ei liniştitor de a fi, împiedică tragedia. Oricum, gardiana ceru în raportul din ziua aceea ca fata să fie mutată într-o celulă mai bine păzită din pavilionul de claustrare.

Înfrigurarea Siervei María îl făcu pe Cayetano să se grăbească spre a găsi o cale neîntârziată în afara fugii. Încercă să-l vadă în două rânduri pe marchiz, şi în amândouă a fost împiedicat de dulăii pe care-i află slobozi şi de capul lor în casa fără stăpân. Adevărul era că marchizul n-avea să se mai întoarcă niciodată acolo. Răpus de spaimele-i nesfârşite, încercase să se refugieze sub aripa ocrotitoare a Dulcei Olivia, dar ea nu-l încurajă. O chemase în toate felurile de când începuse să-l apese singurătatea, şi nu primise decât răspunsuri zeflemitoare prin păsărele de hârtie. Îşi făcu apariţia pe neaşteptate, fără a mai fi chemată şi fără a se anunţa. Mătură şi făcu ordine în bucătărie, care nu mai era bună de nimic de atâta amar de vreme de când nu mai fusese folosită, şi oala bolborosea la foc vesel pe plită. Era îmbrăcată de sărbătoare, cu rochia cu volane de organdi, şi sulemenită cu vopsele şi balsamuri la modă, neavând nimic dintr-o nebună, în afară de pălăria cu boruri mari, cu peşti şi păsări de cârpă.

– Îţi mulţumesc că ai venit, îi spuse marchizul. Mă simţeam tare singur. Şi sfârşi lamentându-se: Am pierdut-o pe Sierva.

– E vina ta, spuse ea, fără să-l ia în seamă. Ai făcut totul să se piardă.

Cina era o tocăniţă creolă, cu trei feluri de carne şi tot ce era mai bun din grădina de zarzavat. Dulce Olivia îl servi cu maniere de stăpână a casei care se potriveau de minune cu îmbrăcămintea. Câinii neîmblânziţi o urmau peste tot gâfâind, i se încurcau printre picioare, iar ea le şoptea cuvinte de îndrăgostită. Se aşeză la masă în faţa marchizului, cum ar fi putut sta pe vremea când erau tineri şi nu le era teamă de dragoste, şi cinară în linişte, fără să se privească, asudând din belşug şi mâncând supa cu indiferenţa unei perechi căsătorite de o groază de vreme. După primul fel, Dulce Olivia îşi luă răgazul să ofteze, şi deveni conştientă de anii pe care-i aveau:

– Aşa am fi fost, spuse.

Marchizul se molipsi de luciditatea-i brutală. O văzu grasă şi îmbătrânită, cu doi dinţi lipsă şi ochii stinşi. Aşa ar fi fost, poate, dacă el ar fi avut curajul să-şi contrarieze părintele.

– Pari cu desăvârşire întreagă la minte, îi spuse.

– Întotdeauna am fost aşa, răspunse ea. Tu ai fost cel care nu m-a văzut niciodată cum eram de fapt.

– Te-am deslușit din mulţime când toate eraţi tinere şi frumoase, şi era greu s-o distingi pe cea mai mândră, spuse el.

– M-am distins eu singură pentru tine, zise ea. Tu însă n-ai făcut-o. Ai fost mereu ca acum: un biet amărât.

– Mă insulţi în propria casă, spuse el.

Iminenţa certei o entuziasmă pe Dulce Olivia.

– E la fel de mult a mea ca și a ta, spuse. Tot așa precum a mea e și fetița, chiar dacă a născut-o o cățea. Și, fără să-i lase răgaz să răspundă, încheie: Și cel mai groaznic e c-ai lăsat-o pe mâini rele.

– Pe mâinile Domnului, spuse el.

Dulce Olivia strigă mânioasă:

– Pe mâinile fiului episcopului, care a făcut din ea o târfă și a lăsat-o grea.

– Dacă-ți mușți limba, te otrăvești! strigă marchizul, scandalizat.

– Sagunta le înflorește, dar nu minte, spuse Dulce Olivia. Și nu încerca să mă umilești, că numai eu îți mai rămân să-ți pudrez fața când ai să mori.

Era vesnicul final. Începură să-i picure lacrimile în farfurie, ca niște stropi mari de supă. Câinii adormiseră, însă încordarea stârnită de ceartă îi trezi și-și înălțară capetele în alertă, mârâind înfundat. Marchizul simți că se sufocă.

– Vezi bine, spuse furios. Așa am fi fost.

Ea se ridică fără să termine de mâncat. Plecă de la masă, spălă farfuriile și cratițele cu o îndârjire sordidă, și pe măsură ce le spăla, le spărgea în lighean. El o lăsă să plângă, până când se apucă să arunce cioburile ca o avalanșă de grindină la coșul de gunoi. Plecă fără să-și ia rămas-bun. Marchizul n-a știut niciodată, și nimeni n-a știut-o, care a fost clipa când Dulce Olivia încetase să mai fie ea însăși, și continua să fie doar o nălucă în nopțile casei.

Zvonul conform căruia Cayetano Delaura era fiul episcopului luase locul altuia, mai de demult, că erau amanți încă din Salamanca. Versiunea Dulcei Olivia, adeverită și răstălmăcită de Sagunta, susținea, într-adevăr, că Sierva María era sechestrată la mănăstire pentru a potoli poftele satanice ale lui Cayetano Delaura, și că zămislise un copil

cu două capete. Orgiile ei, spunea Sagunta, molipsiseră întreaga comunitate a călugăriţelor clarise.

Marchizul nu şi-a mai revenit niciodată. Bâjbâind prin smârcurile memoriei, căută un refugiu împotriva groazei, şi nu află decât amintirea Bernardei, înnobilată de singurătate. Încercă s-o alunge cu gândul la tot ce detesta mai mult la ea, vânturile pestilenţiale, ieşirile necontrolate, monturile ca nişte pinteni de cocoş şi, cu cât voia s-o înjosească mai tare, cu atât i-o idealizau amintirile. Cotropit de nostalgie, îi trimise mesaje de încercare la fabrica de zahăr de la Mahates, unde bănuia că se află de când plecase, şi într-adevăr era acolo. Îi trimise vorbă să-şi uite ranchiuna şi să se întoarcă acasă, pentru ca amândoi să aibă cel puţin cu cine muri. Neprimind niciun răspuns, se duse s-o caute.

A fost silit s-o ia pe firul apei până la izvoarele memoriei. Plantaţia care fusese cea mai mândră din tot viceregatul ajunsese praf şi pulbere. Era cu neputinţă să întrezăreşti drumul prin hăţiş. Din fabrică nu mai rămăseseră decât grămezi de moloz, maşinăriile roase de rugină şi oasele ultimilor doi boi, încă înjugate la roata morii. Bazinul plin de freamăt părea singurul loc însufleţit la umbra arborilor uriaşi. Înainte de a desluşi casa printre tufele calcinate de mărăcini de pe câmpurile de trestie, marchizul simţi parfumul săpunurilor Bernardei, care, până la urmă, ajunsese mirosul ei natural, şi-şi dădu seama cât de nerăbdător era s-o vadă. Se afla acolo, lângă balustrada galeriei, aşezată într-un balansoar şi mestecând cacao, cu privirea aţintită în zare. Avea o tunică de bumbac trandafiriu şi părul încă umed, căci se scăldase de curând în bazinul plin de freamăt.

Marchizul o salută înainte de a urca cele trei trepte de la intrarea principală:

– Bună ziua.

Bernarda îi răspunse fără să-l privească, de parcă salutul ar fi fost al nimănui. Marchizul urcă până la balustradă, şi de acolo îşi roti ochii, cuprinzând tot orizontul, privind neîncetat peste hăţişuri. Până unde izbutea să vadă nu erau decât păduri sălbatice şi arborii uriaşi de lângă bazin.

– Ce s-a întâmplat cu oamenii? întrebă.

Bernarda, la fel ca tatăl său odinioară, îi răspunse fără să-l privească:

– Au plecat cu toţii, spuse. Nu-i suflet de om o sută de leghe de jur împrejur.

El intră să caute un scaun. Casa era în ruină, şi nişte tufe cu floricele vineţii se iveau printre cărămizile de pe jos. În sufragerie era masa veche, cu aceleaşi scaune roase de cari, orologiul oprit la o oră de cine ştie când, şi totul plutea într-un aer saturat de un praf invizibil ce se simţea când respirai. Marchizul îşi luă un scaun, se aşeză lângă Bernarda, şi-i spuse în şoaptă:

– Am venit pentru dumneata.

Bernarda nu se tulbură, dar făcu din cap un semn afirmativ abia desluşit. El îi povesti în ce stare se afla: casa pustie, sclavii pitiţi pe după copaci cu cuţitele pregătite, nopţile interminabile.

– Asta nu-i viaţă, spuse.

– N-a fost niciodată, zise ea.

– Poate ar putea fi, spuse el.

– Nu mi-ai spune aşa ceva de-ai şti cu adevărat cât te urăsc, răspunse ea.

– Şi eu am crezut întotdeauna că te urăsc, spuse el, dar mi se întâmplă acum să nu mai fiu aşa sigur.

Bernarda îşi dezlegă atunci băierile inimii, pentru ca el să se vadă înlăuntru la lumina zilei. Îi povesti cum se

petrecuse totul, cum tatăl ei o trimisese cu pretextul că-i aduce heringi şi murături, cum îl îmbrobodiseră cu vechiul truc al ghicitului în palmă, cum se înţeleseseră ca ea să-l violeze când el se făcea că nu pricepe, şi cum plănuiseră cu sânge rece manevra fără greş de a o concepe pe Sierva María ca să-l prindă în cursă pe viaţă. Singurul lucru pentru care el trebuia să-i mulţumească era că n-avusese inima să săvârşească şi ultimul act pus la cale cu tatăl ei, adică să-i toarne câteva picături de laudanum în supă, ca să nu fie nevoită să-l suporte.

– Mi-am pus cu mâna mea funia de gât, spuse. Dar nu regret. Era prea mult să sper că, pe deasupra, trebuia s-o mai şi iubesc pe nenorocita aia de fetiţă născută la şapte luni, sau pe dumneata, care ai fost cauza nefericirii mele.

Totuşi, ultima treaptă a degradării ei fusese pierderea lui Iuda Iscariotul. Căutându-l în alţi bărbaţi, s-a dedat desfrâului fără nicio opreliştе cu sclavii de pe plantaţie, ceea ce-i stârnea cea mai mare scârbă înainte de a se încumeta s-o facă pentru prima oară. Îi alegea în grupuri şi-i poseda unul după altul în haturile dintre bananieri, până când mierea fermentată şi tabletele de cacao îi ofiliră farmecele, şi ajunse umflată şi slută, dar poftele trupului nu i se mai potoleau. Atunci începu să plătească. Mai întâi cu podoabe strălucitoare, de tinichea, pe cei mai tineri, după frumuseţe şi calibru, iar la sfârşit cu aur curat, pe cei pe care-i mai putea prinde. Descoperi destul de târziu că fugeau în masă la San Basilio de Palenque, pentru a se pune la adăpost de hămeseala ei nesăţioasă.

– Mi-am dat atunci seama c-aş fi fost în stare să-i omor cu cuţitul de tăiat trestie, zise, fără o lacrimă. Şi nu numai pe ei, ci şi pe dumneata şi pe fetiţă, şi pe negustorul de taică-miu, şi pe oricine îşi bătuse joc de viaţa mea. Dar nu mai era nimeni de omorât.

Rămaseră tăcuți, privind asfințitul peste tufele de mărăcini. Se auzi în zare un cârd de animale îndepărtate și o voce de femeie nemângâiată le strigă pe nume, unul după altul, până se lăsă noaptea. Marchizul oftă:

– Văd bine că n-am de ce să-ți mulțumesc pentru nimic.

Se sculă fără grabă, puse scaunul la locul lui, și plecă pe unde venise, fără să-și ia rămas-bun și fără o lumină de speranță.

Martina Laborde făcuse în ziua aceea o ședință de brodat ce dură toată dimineața, pentru a putea termina un lucru întârziat. Mâncă de prânz în celula Siervei María, iar apoi se duse la ea să-și facă siesta. După-amiază, odată cu ultimele împunsături, îi vorbi cu o tristețe ciudată:

– Dacă scapi vreodată din închisoarea asta, sau dacă scap eu mai întâi, amintește-ți întotdeauna de mine, îi spuse. Va fi singura mea bucurie.

Sierva María nu înțelese până a doua zi, când gardiana o trezi, țipând ca din gură de șarpe, fiindcă pe Martina n-o prinseră zorile în celula ei. Cercetaseră cu temeinicie mănăstirea și nu găsiră nicio urmă. Singura veste care s-a aflat despre ea a fost un bilet scris cu caligrafia-i înflorită, descoperit de Sierva María sub pernă: „Voi face rugăciuni de trei ori pe zi ca să fiți nespus de fericiți".

Era încă năucită de surpriză, când intră stareța cu administratoarea și alte călugărițe, aducând o patrulă de ostași de gardă înarmați cu muschete. Întinse o mână furibundă ca s-o atingă pe Sierva María, și-i strigă:

– Ești complice și ai să fii pedepsită.

Fetița își ridică mâna slobodă cu o hotărâre ce o făcu pe stareță să încremenească.

– I-am văzut plecând, spuse.

Stareța rămase uluită.

– Nu era singură?

– Erau șase, spuse Sierva María.

Nu părea cu putință, și mai ales să fi plecat de pe terasă, a cărei singură cale de scăpare era curtea fortificată.

– Aveau aripi de liliac, zise Sierva María, fâlfâindu-și brațele. Și le-au desfăcut pe terasă, și au purtat-o pe sus, zburând, zburând, până peste mare.

Căpitanul patrulei își făcu speriat cruce și căzu în genunchi:

– Sfântă Maică Preacurată, spuse.

– Fără păcat zămislită, rostiră în cor.

A fost o evadare perfectă, pe care Martina o pusese la cale în cele mai mici amănunte, ținând totul într-un secret absolut, de când descoperise că Delaura își petrecea nopțile la mănăstire. Singurul lucru pe care nu-l prevăzuse, sau de care nu-i păsă, a fost că trebuia să închidă pe dinăuntru intrarea canalului, spre a evita orice bănuială. Cei care cercetară fuga îl găsiră deschis, îl explorară, descoperiră adevărul, și-l închiseră imediat cu bolovani la amândouă capetele. Sierva María a fost mutată cu forța într-o celulă cu lacăt din pavilionul celor îngropate de vii. În noaptea aceea, sub razele unei luni splendide, Cayetano își zdrobi mâinile încercând să înlăture pietrele care închideau tunelul.

Mânat de o forță dementă, fugi să-l caute pe marchiz. Împinse poarta cea mare fără să bată și intră în casa pustie, a cărei lumină de dinăuntru era cea din stradă, pentru că zidurile văruite păreau străvezii în strălucirea lunii. Curățenia, orânduiala mobilelor, răzoarele de flori, totul era fără cusur în casa părăsită. Scârțâitul balamalelor stârnise

dulăii, însă Dulce Olivia îi făcu să tacă brusc cu o poruncă marțială. Cayetano o văzu printre umbrele verzi din grădină, frumoasă și fosforescentă, cu tunica de marchiză și părul împodobit cu camelii proaspete răspândind miresme frenetice, și își ridică mâna făcând cu degetul mare și cel arătător semnul crucii.

– Pentru numele Domnului: cine ești? întrebă.

– Un suflet rătăcitor, răspunse ea. Și dumneata?

– Sunt Cayetano Delaura, spuse el, și vin să-l rog în genunchi pe domnul marchiz să mă asculte o clipă.

Ochii Dulcei Olivia scânteiară de furie:

– Domnul marchiz n-are ce să asculte de la un codoș, spuse.

– Și cine sunteți dumneavoastră ca s-aveți dreptul să spuneți așa ceva?

– Sunt stăpâna acestei case, zise.

– Pentru numele lui Dumnezeu, spuse Delaura. Anunțați-l pe marchiz că am venit să-i vorbesc despre fata lui. Și spuse de-a dreptul, cu mâna pe piept: Mă prăpădesc de dragul ei.

– Încă un cuvânt și dau drumul câinilor, spuse Dulce Olivia indignată, și-i arătă poarta: Afară de aici.

Puterea autorității ei era atât de mare, încât Cayetano ieși din casă, mergând cu spatele ca să n-o scape din ochi.

Marți, când Abrenuncio intră în camera-i mică de la spital, îl găsi pe Delaura distrus de îngrozitoarele nopți de veghe. Îi povesti totul, de la motivele reale ale pedepsirii lui până la nopțile de dragoste din celulă. Abrenuncio rămase uluit:

– Mi-aș fi imaginat orice despre dumneavoastră, numai aceste excese demențiale, nu.

– N-ați trecut niciodată prin asta?

– Niciodată, fiule, spuse Abrenuncio. Sexul este un talent, iar eu nu-l am.

Încercă să-l facă să-şi schimbe gândul. Îi spuse că dragostea era un sentiment împotriva naturii, condamnând doi necunoscuţi la o dependenţă meschină şi nesănătoasă, cu atât mai efemeră, cu cât e mai intensă. Dar Cayetano nu-l auzi. Obsesia lui era să fugă cât mai departe cu putinţă de tirania lumii creştine.

– Numai marchizul ne poate ajuta, fiindu-i părinte, spuse. Am vrut să-l implor în genunchi, însă nu l-am găsit acasă.

– N-o să-l mai găsiţi niciodată, zise Abrenuncio. I-au ajuns la urechi zvonuri că aţi încercat să abuzaţi de copilă. Şi acum văd că, din punctul de vedere al unui creştin, nu-i lipseşte temeiul. Îl privi drept în ochi: Nu vă temeţi că vă veţi afla pierzania?

– Cred că mi-am şi aflat-o, dar nu prin Sfântul Duh, spuse Delaura netulburat. Am crezut întotdeauna că ia seama mai mult la iubire decât de la credinţă.

Abrenuncio nu-şi putu ascunde admiraţia pe care i-o trezea bărbatul acela de curând eliberat de servituţile raţiunii. Dar nu-i făcu promisiuni mincinoase, cu atât mai mult cu cât la mijloc era Sfânta Inchiziţie:

– Dumneavoastră aveţi o religie a morţii care vă insuflă curajul şi fericirea de a o înfrunta, îi spuse. Eu nu: cred că esenţialul este să fii în viaţă.

Cayetano fugi la mănăstire. Intră în plină zi pe poarta de serviciu şi străbătu grădina fără nicio precauţie, încredinţat că e invizibil graţie puterii rugăciunii. Urcă la catul al doilea, traversă un coridor solitar cu tavanul foarte scund care lega cele două aripi ale mănăstirii şi intră în lumea tăcută şi amorţită a celor îngropate de vii. Fără s-o ştie, trecuse prin faţa noii celule unde Sierva María plângea

după el. Era gata să ajungă la pavilionul închisorii, când îl opri un strigăt în spatele lui:

– Stai!

Se întoarse şi văzu o călugăriţă cu chipul acoperit de văl şi un crucifix ridicat împotriva lui. Făcu un pas înainte, dar călugăriţa îl opri cu semnul lui Cristos.

– Vade retro! îi strigă.

În spatele lui auzi altă voce:

– Vade retro! Iar apoi încă una, şi încă una:

– Vade retro!

Se întoarse de mai multe ori, privind de jur împrejur, şi-şi dădu seama că se afla în centrul unui cerc de călugăriţe fanatice cu chipurile acoperite, care-l hăituiau strigând, cu crucifixe în mâini:

– Vade retro, Satana!

Cayetano ajunse la capătul puterilor. A fost pus la dispoziţia Sfintei Inchiziţii şi condamnat într-un proces ţinut în piaţa publică, ce aruncă asupră-i bănuieli de erezie şi provocă tulburări în popor şi controverse în sânul Bisericii. Printr-o clemenţă specială, îşi ispăşi osânda ca infirmier la spitalul Amor de Dios, unde trăi mulţi ani împreună cu bolnavii, mâncând şi dormind cu ei, direct pe podea, şi spălându-se în ligheanele lor chiar şi cu apa folosită de aceştia, dar nu izbuti să-şi vadă împlinită dorinţa înfrigurată şi mărturisită de a se molipsi de lepră.

Sierva María îl aşteptase în zadar. După trei zile încetă să mai mănânce, într-o izbucnire de revoltă care agravă semnele c-ar fi fost posedată. Tulburat de căderea lui Cayetano, de moartea misterioasă a părintelui Aquino, de ecoul public al unei nenorociri ce scăpă de sub controlul înţelepciunii şi puterii lui, episcopul îşi luă din nou asupră-i sarcina exorcizării, cu o energie de neconceput în

starea și la vârsta lui. Sierva María, de data aceasta cu țeasta rasă cu briciul și în cămașă de forță, îl înfruntă cu o ferocitate diabolică, vorbind în diferite limbi sau cu țipete de păsări infernale. A doua zi se auzi un răget asurzitor de vite înfuriate, pământul se cutremură, și n-a mai fost cu putință să se creadă că Sierva María nu se afla la cheremul tuturor demonilor din iad. După ce o aduseră înapoi în celulă, îi făcură o spălătură cu apă sfințită, după metoda franceză, pentru a-i scoate pe cei care ar fi putut rămâne în măruntaiele ei.

Prigoana ținu încă trei zile. Deși nu mai mâncase de o săptămână, Sierva María izbuti să-și elibereze un picior și-i dădu episcopului o lovitură cu călcâiul în josul pântecelui, doborându-l la pământ. Numai atunci își dădură seama că putuse să-și desprindă piciorul fiindcă trupul îi era atât de slab, încât curelele nu-l mai țineau. Zarva stârnită impunea întreruperea exorcizării, și astfel hotărî Consiliul Ecleziastic, însă episcopul se împotrivi.

Sierva María nu înțelese niciodată ce se întâmplase cu Cayetano Delaura, de ce nu se mai întorsese cu coșul plin de bunătăți din târg și cu pasiunea-i din nopțile acelea fără saț. Pe 29 mai, fără puterea de a mai rezista, visă iar fereastra deschisă spre un câmp acoperit de ninsoare, unde Cayetano Delaura nu se afla și n-avea să se afle în veci. Ținea în poală un ciorchine de struguri aurii ce creșteau imediat la loc de cum îi mânca. Dar de data asta nu lua boabele una câte una, ci din două în două, ținându-și aproape răsuflarea, căci tânjea cu înfrigurare să ajungă la ultima. Gardiana care intră s-o pregătească pentru cea de a șasea exorcizare o găsi moartă de dragoste în pat, cu ochii strălucitori și pielea de prunc nou-născut. Șuvițele părului i se iveau în bucle pe capul ras, și se vedeau crescând.